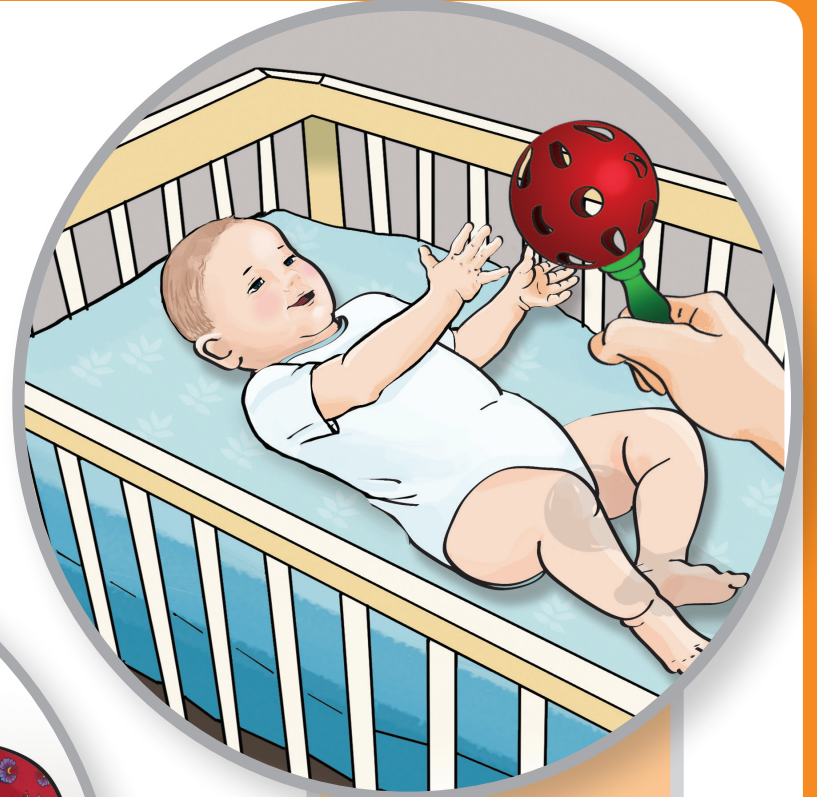

1 Bebeğiniz sırtüstü yatar-ken, çingırağı bebeğinize yakın tutarak sallayınız.

2 Çingırağı bebekten uzaklaştı-
tırarak tepkilerini gözlemleyiniz.

3 Bebeğiniz ellerini, ayaklarını ve kollarını hareket ettirerek ya da gülerek, ses çıkarak tepki verdiğinde, siz de onun çıkardığı sesleri taklit ederek pekiştiriniz.

0-3
AY

KAZANIM: DAE 1.1. Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleriyle tepki verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- Ani ses ve gürültüden ürker/sıçrar.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğiniz gün içinde çevresinden bir ses duyduğunda (örneğin çingırak sesi, kapı ziline sesi, düşen bir nesnenin çıkardığı ses) vücudunu hareket ettirerek, kollarını ve bacaklarını sallayarak tepki veriyor mu? Bebeğiniz ses duyduğunda hareketleniyor, yani ellerini, kollarını, bacaklarını oynatıyor ya da tam tersi daha hareketliken birden daha hareketsiz oluyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Büyük, ses çıkaran, ışısız, renkli oyuncaklar (çingırak, ses çıkaran oyuncak hayvanlar, ses çıkaran küpler, zilli toplar vb.) ya da ses çıkaran nesneler.

UYGULAMA

Bu kazanımı çalışırken seslenen kişinin, ses çıkaran nesnenin ya da oyuncağın başlangıçta bebeğinizin görüş alanının içerisinde olmasını sağlayınız. Örneğin çingırak bebeğinizin görebileceği ve duyabileceği mesafede (25-35cm) tutarak sallayınız. Çingırak salladığınızda jest ve mimiklerinizi kullanarak ve ses çıkararak (Örneğin A aa! Oooo!) bebeğinizle iletişim kurunuz. 3-5 saniye bekledikten sonra çingırakı yeniden bebeğe yaklaştırarak sallayınız ve etkileşimi oyun doğasında tekrarlayarak bebeğinizin vücut hareketlerini gözlemleyiniz. Bebeğinizin ses duyduğunda hareketliken hareketsiz ya da hareketsizken daha hareketli duruma geçtiğini gözlemleyiniz. Sonra, görüş alanından yavaş yavaş uzaklaşarak ya da odanın içinde, duyabileceği ama göremeyeceği bir yerde ses üretiniz. Bebeğinizin yalnızca duyduğu sese vücut hareketleri ile tepki vermesini bekleyiniz. Bebeğiniz ellerini, ayaklarını ve kollarını hareket ettirerek ya da gülerек, ses çıkararak tepki verdiğinde siz de onun çıkardığı sesleri taklit ederek bebeğinizi pekiştiriniz. Etkinliği yineleyiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinizi rahatsız edecek yükseklikte sesi olan oyuncakları tercih etmeyiniz.
- Işıklı oyuncaklar kullanmaktan kaçınınız. Bu durumda sese mi ışığa mı tepki verdiğini anlamak güçleşecektir.
- Etkinliklerde, oyuncakların sesini bebeğe dinlettikten sonra 3-5 saniye beklemeniz, bebeğin sese tepki gösterip göstermediğini anlamanız açısından faydalı olacaktır.
- Etkinlik sırasında, bebeğin sesi fark etmesini sağlamak amacıyla, önce bebek ile fiziksel temas kurarak (yumuşakça koluna veya ayaklarına dokunmak, çenesinden hafifçe desteklemek gibi) oyuncağa bakmasını sağlayınız.
- Oyuncağı uzaklaştırdığınızda ya da sakladığınızda bebeğin oyuncağı bulmasına veya aramasına değil, yalnızca sese vücudunu hareket ettirerek ya da durgunlaşarak tepki gösterip göstermediğine dikkat ediniz.
- Vücut hareketlerinin her zaman sadece kol ve bacaklarını sallayarak hareketlenmek olmadığını bazen de hareketliken dikkat kesilmek şeklinde olabileceğini unutmayınız.
- Bu etkinliği bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Bebeğiniz beklenen tepkiyi verdiğinde (nesneye baktığında) davranışını (dokunarak, gülümseyerek, kucaklayarak vb.) pekiştiriniz.
- Etkinliğin sonunda değerlendirme yaparken bebeğinizi "kendisine yöneltilen seslere karşı vücudunu hareket ettirebilme" ölçütüne göre değerlendiriniz. Bebeğinizin beklenen tepkiyi bağımsız olarak gerçekleştirmesine çalışıyorsanız ona herhangi bir fiziksel destek ya da ipucu vermeminiz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında önce ses kaynağını bebeğin yüzüne yaklaştırınız. Bebeğinizin yüzüne yaklaştırdığınız nesnenin ses çıkarmasını sağlayarak bir süre bekleyiniz. Etkinliğe bu adımlardan sonra ses kaynağını farklı yönlere tutarak devam ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında bebeğin "bakmaya çalışma ve arama" davranışlarını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz. Daha sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebekle göz teması kuracak şekilde, yaklaşık 20-25 cm mesafeden bir nesneyi (oyuncak vb.) tanıttın ve ona model olun. Bebeğe fiziksel destek sağlayarak (örneğin çenesinden çevirerek) size ve tanıttığınız nesneye bakmasını sağlayın.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştiriniz. Örneğin etkinliği bebeğiniz uyandıktan ve karnını doyurduktan sonra yaptıysanız, sonraki etkinliği öğle uykusundan sonra fırsat bulduğunuzda yapınız.
- Etkinliği gün içinde aynı adımları takip ederek farklı ortamlarda çeşitlendirerek tekrarlayınız.
- Bu etkinliği bebeğin aşına olduğu oyuncakların, nesnelerin yanı sıra ses çıkaran farklı oyuncaklarla ya da nesnelerle de deneyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğiniz kapı zili çaldığında, elinizden bir şey düştüğünde, oyuncakların sesini duyduğunda vücudunu hareket ettirerek, kollarını ve bacaklarını sallayarak tepki veriyor mu?

Gün içinde bebeğinizin odasına girdiğinizde, bebeğiniz yatarken ona baktığınızda, onu beslediğinizde, altını değiştirdiğinizde vb. durumlarda bebeğinizin duyabileceği bir ses tonuyla, yakın mesafeden onunla konuşunuz. Bebek beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa yani ses duyduğunda hareketleniyor ellerini, kollarını, bacaklarını oynatıyor ya da tam tersi hareketliken birden hareketsiz duruyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

0-3
AY

KAZANIM: DAE 1.2. Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleriyle tepki verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- Ani ses ve gürültüden ürker/sıçrar.
- DAE 1.1. Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleriyle tepki verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içinde çeşitli durumlarda (bebeğiniz yatağında yatarken ona baktığınızda, onu beslediğinizde, altını değiştirdiğinizde) bebeğinizin duyabileceği mesafeden, işitilebilir bir ses tonuyla onunla konuşunuz. Bebeğiniz sesinizi duyduğunda vücudunu hareket ettirerek, kollarını ve bacaklarını sallayarak tepki veriyor mu?

Bebek, ses duyduğunda hareketleniyor; ellerini, kollarını, bacaklarını oynatıyor ya da tam tersi hareketliken birden hareketsiz duruyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Bu kazanımı çalışırken seslenen kişinin başlangıçta bebeğinizin görüş alanının içinde olmasına dikkat ediniz. Örneğin bebeğinizi beslerken altını temizlerken, banyo yaptırırken jest ve mimiklerinizi kullanarak yumuşak bir ses tonuyla konuşunuz. Konuşurken bebeğinizin dikkatini çekmek için onunla annece*diliyle konuşunuz. 3-5 saniye bekledikten sonra etkileşimi oyun doğasında tekrarlayarak bebeğinizin vücut hareketlerini gözlemleyiniz. Bebeğinizin sesinizi duyduğunda hareketliken hareketsiz ya da hareketsizken daha hareketli duruma geçtiğini gözlemleyiniz. Sonra, görüş alanından yavaş yavaş uzaklaşarak ya da odanın içinde, duyabileceği ama göremeyeceği bir yerde onunla konuşmaya devam ediniz. Bebeğinizin yalnızca sesinize vücut hareketleri ile tepki vermesini bekleyiniz. Bebeğiniz ellerini, ayaklarını ve kollarını hareket ettirerek ya da gülerек ve ses çıkararak tepki verdiğinde siz de onun çıkardığı sesleri taklit ederek bebeğinizi pekiştiriniz. Etkinliği yineleyiniz.

Annece: Abartılı olmamak koşuluyla jest ve mimiklerin kullanıldığı, ses tonunun yumuşak olduğu, söz diziminin uygun kullanıldığı, sözcükleri oluşturan seslerin bozulmadığı bebeğe yöneltilmiş doğal dildir.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çevrenizde bebeğinizin dikkatini çekecek farklı ses kaynaklarının olmadığına dikkat ediniz.
- Etkinlik sırasında, bebeğinizi rahatsız edecek yükseklikte, bağırarak konuşmamaya özen gösteriniz.
- Etkinlik sırasında, bebeğinizle annece dilini kullanınız.
- Etkinliklerde, bebeğinize yaklaşıp ses çıkardıktan sonra 3-5 saniye beklemeniz, bebeğin sese tepki gösterip göstermediğini anlamanız açısından faydalı olacaktır.
- Bebeğin vücudunu hareket ettirmesi yalnızca kol ve bacaklarını sallaması olarak düşünülmemelidir. Bebeğiniz hareket hâlindeyken birden duruyor ve bir şeye dikkat kesiliyorsa bu da bir vücut hareketi olarak değerlendirilmelidir.
- Etkinliği aynı gün içerisinde birden fazla veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Etkinliği bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Etkinliğin sonunda değerlendirme yaparken bebeğinizi "kendisine yöneltilen seslere karşı vücudunu hareket ettirebilme" ölçütüne göre değerlendiriniz. Bebeğinizin beklenen tepkiyi bağımsız olarak gerçekleştirmesine çalışıyorsanız ona herhangi bir fiziksel destek ya da ipucu vermeyiniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında bakmaya çalışma ya da göz kontağı kurma, gülümseme gibi davranışlarını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, konuşurken yüksek ve alçak sesler çıkarmaya ve vurgularınıza özen gösteriniz. Bebeğinizin yüksek ve alçak seslere verdiği tepkileri gözlemleyiniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken göz kontağı kuracak şekilde yaklaşık 20-25 cm mesafeden ve fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin size sağlayınız ve bebeğin rahatsız olabileceği yüksek seslerden kaçınınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği çeşitleme ve genelleme amacıyla günün farklı zamanlarında gerçekleştiriniz.
- Etkinliği, gün içinde aynı adımları takip ederek farklı ortamlarda tekrarlayınız.
- Genelleme amacıyla etkinliği farklı kişiler (anne, baba, anneanne vb.) ile gerçekleştiriniz. Örneğin etkinliği anne ile gerçekleştirdiyse, bir sonraki etkinliği babanın gerçekleştirmesini sağlayınız.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğiniz kapı zili çaldığında, elinizden bir şey düştüğünde, oyuncakların sesini duyduğunda vücudunu hareket ettirerek, kollarını ve bacaklarını sallayarak tepki veriyor mu?

Gün içinde bebeğinizin odasına girdiğinizde, bebeğiniz yatarken ona baktığınızda, onu beslediğinizde, altını değiştirdiğinizde vb. durumlarda bebeğinizin duyabileceği bir ses tonuyla, yakın mesafeden onunla konuşunuz. Bebek beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa yani ses duyduğunda hareketleniyor ellerini, kollarını, bacaklarını oynatıyor ya da tam tersi hareketliken birden hareketsiz duruyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Sesli oyuncuğı çalıştı-
rarak bebeğinizin görebileceği
mesafede tutunuz.

2 Sesli oyuncuğı
bebeğinizden 25-35
cm uzaklaştırınız ve
tepkilerini gözlemle-
yiniz.

3 Sesli oyuncuğı
uzaklaştırdığınızda bebe-
đinizin oyuncuğa bakma
davranışını pekiştiriniz.

0-3
AY

KAZANIM: DAE 1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.1. Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleriyle tepki verir.
- DAE 1.2. Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleriyle tepki verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içerisinde bebeğinizin gösterdiğiniz sesli nesnenin sesine ya da sizin sesinize bakıp bakmadığını gözlemleyiniz. Bebeğiniz ses çıkaran insan ya da nesneye bakıyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Büyük, ses çıkaran, ışsız, renkli oyuncaklar (çingirak, ses çıkaran oyuncak hayvanlar, ses çıkaran küpler, zilli toplar vb.) ya da nesneler (anahtarlık, çalar saat vb.) ve insan sesi.

UYGULAMA

Ses Çıkaran Oyuncakçı Tanıtma

Ses çıkaran, renkli ve büyük oyuncakçı/nesneyi bebeğinizin görebileceği mesafede tutarak bebeğinizin görmesini sağlayınız. Bu sırada örneğin anahtarlığı sallayarak ses çıkarınız ya da oyuncakçı ses özelliğini kullanınız.

Model Olma

Daha sonra nesneyi ya da oyuncakçı bebeğin görüş alanından çıkarmadan biraz uzaklaştırınız (25-35cm) ve 3-5 saniye bekleyerek nesneyle/oyuncakla ses çıkarınız. Ses çıkardıktan sonra nesneyi/oyuncakçı biraz yaklaştırarak siz de bebeğinize ve sonra ses çıkaran nesneye/oyuncakçı bakarak model olunuz.

İpucu Verme

Nesneyi/oyuncakçı bebeğinizin görüş alanından çıkmayacak şekilde biraz uzaklaştırınız. (25-35cm) ve 3-5 saniye bekleyerek nesneyle/oyuncakla ses çıkarınız. Ses çıkardıktan sonra jest ve mimiklerinizle (gözlerinizi açarak bir ses duyduğunuz anlatan yüz ifadenizle yüzünüzü nesneye/oyuncakçı çevirmeden) bebeğinize ipucu vererek nesneyi/oyuncakçı işaret ediniz.

Davranışı Bağımsız Yapmasını Bekleme

Nesneyi/oyuncakçı bebeğinizin görüş alanından çıkarmadan biraz uzaklaştırınız (25-35cm) ve 3-5 saniye bekleyerek nesneyle/oyuncakla ses çıkarınız. Ses çıkardıktan sonra bebeğinizin bağımsız olarak ses çıkaran nesneye/oyuncakçı bakmasını bekleyiniz. 5 denemeden 3'ünde bebeğinizin, davranışı ipucu olmadan bağımsız gerçekleştirmesini hedefleyiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinizi rahatsız edecek yükseklikte sesi olan oyuncakları, nesneleri tercih etmeyiniz.
- Işıklı oyuncaklar kullanmaktan kaçınınız. Bu durumda sese mi ışığa mı baktığını anlamak güçleşecektir.
- Etkinlik sırasında, ortamda bebeğinizin dikkatini dağıtacak başka ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Nesneyi/oyuncakçı uzaklaştırdıktan sonra 5 saniye beklemeniz, bebeğin harekete mi yoksa sese mi baktığını ayırt etmeniz için önemli olacaktır.
- Etkinliğe başlarken bebeğinize nesneyi/oyuncakçı tanıtınız. Nesnenin/oyuncakçı çıkardığı sesi fark etmesini sağlamak amacıyla bebek ile fiziksel temas kurarak (yumuşakça koluna veya ayaklarına dokunmak, çenesinden hafifçe desteklemek vb.) nesneye/oyuncakçı bakmasını sağlayınız.
- Etkinliği aynı gün içerisinde defalarca veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Bu etkinliği bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Bebeğiniz beklenen tepkiyi verdiğinde (nesneye baktığında) bebeğinizin davranışını (dokunarak, gülümseyerek, kucaklayarak vb.) pekiştiriniz.
- Değerlendirme sırasında bebeğinizi sadece oyuncakçı sesine bakma ölçütüne göre değerlendiriniz. Bebeğinizin hareketi bağımsız yapmasını beklerken herhangi bir fiziksel temas veya destek, ipucu vererek oyuncakçı dönmelerini sağlamayınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Etkinliği, görme yetersizliği olan bebekler için gerçekleştiriyorsanız bebeğin, insan veya nesne sesine doğru dönmeye çalışmasını olumlu kabul edebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında ses kaynağına bakmaya çalışma ya da bakışlarıyla ses kaynağını arama davranışlarını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebekle göz teması kuracak şekilde, yaklaşık 20-25 cm mesafeden bir nesneyi (oyuncak vb.) tanıtın ve ona model olun. Bebeğe fiziksel destek sağlayarak (örneğin çenesinden çevirerek) size ve tanıtığınız nesneye bakmasını sağlayın.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliğin "oyuncakçı tanıtma" ve "model olma" kısımlarını uygularken bir önceki kazanımlardan "Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleriyle tepki verir." kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz. Bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.
- Bu etkinliğin "oyuncakçı tanıtma", "model olma" ve "ipucu verme" kısımlarını, bir önceki kazanım olan "Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleriyle tepki verir." davranışını desteklemek için de kullanabilirsiniz. Bu kısımları uygularken bebeğinizin sizin sesinize, vücut hareketleriyle verdiği tepkileri gözlemleyebilirsiniz.
- Etkinlikte her seferinde aynı nesneleri/oyuncakları kullanmayınız. Etkinliği tekrarlarken farklı sesleri olan nesneler/oyuncaklar kullanınız.
- Etkinliği bebeğinizle diğer aile üyelerinin gerçekleştirmesini sağlayınız.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içerisinde bebeğinizin gösterdiğiniz sesli nesnenin sesine ya da sizin sesinize bakıp bakmadığını gözlemleyiniz. Bebek beş denemenin üçünde ses çıkaran insan veya nesneye bakıyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğiniz sırtüstü yatarken 25-30 cm mesafeden gülümseyiniz ve onunla konuşunuz.

2 Bebeğinizin siz konuştuğuktan sonraki vücut hareketlerini gözlemleyiniz ve bebeğinizi pekiştiriniz.

0-3
AY

KAZANIM: DAE 1.4. Konuşan kişiye dikkatini anlık verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.2. Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleriyle tepki verir.
- DAE 1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin siz konuşurken konuşmanıza vücut hareketleriyle tepki verip vermediğini gözlemleyiniz. Kazanımı değerlendirirken bebeğinizin siz konuşurken dikkatini anlık olarak size yöneltmesini (duraksamasını ve size anlık bakmasını) dikkate alınız. Bir hafta süresince farklı zamanlarda beş deneme yapınız. Beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Bebeğinizle tüm günlük etkinliklerinizde, örneğin beslerken, banyosunu yaptırırken, giydirirken, altını değiştirirken etkileşim hâlinde olunuz. Etkileşim kurarken bebeğinize 25-30 cm mesafeden onunla yumuşak bir ses tonuyla ve “annece”nin özelliklerine uygun olarak konuşunuz. Siz konuşurken bebeğinizin vücut hareketleri ile size verdiği tepkilere siz de gülümseyerek, bebeğinize dokunarak; jest ve mimiklerinizle mutlu olduğunuzu hissettirerek karşılık veriniz. Bebeğinizle konuştuktan sonra bebeğinizin sizin konuşmanıza dikkatini toplayabilmesi ve tepki verebilmesi için 5 saniye bekleyiniz. Bu aylarda bebeğinizin tepkileri ile sizin konuşmalarınızın örtüşük/eş zamanlı olması beklenmemektedir. Bebeğinizle konuşurken 3-5 saniyelik duraklamalar yapmanız ve yeniden konuşmaya başlamanız, zamanla bebeğinizin de konuşmanın özelliklerinin farkına varmasına destek olacaktır. Konuşmalarınızda bebeğinizin yüzüne yaklaşip uzaklaşırken ve onunla yumuşak bir ses tonuyla konuşurken gözlerine bakmaya gayret ediniz. Onun da size bakmasını gözlemleyiniz. Etkileşim sırasında zaman zaman jest ve mimiklerinizle, örneğin kaşlarınızı kaldırarak, dudaklarınızla ses çıkarak bebeğinizin dikkatini çekiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, bebeğinizle iletişim kurarken annece dilini kullanınız. Annece, abartılı olmamak koşuluyla jest ve mimiklerin kullanıldığı, ses tonunun yumuşak olduğu, söz diziminin uygun kullanıldığı, sözcükleri oluşturan seslerin bozulmadığı bebeğe yöneltilmiş doğal dildir.
- Bebeğinizle etkileşim kurarken ses tonunuzu yumuşak, inişli çıkışlı ve bebeğin dikkatini çekecek bir şekilde kullanınız.
- Bebeğinizle etkileşim sırasında konuşurken göz kontağı kurunuz.
- Etkileşim sırasında bebeğinizin dikkatini çekecek başka ses kaynaklarının ortamda olmadığından emin olunuz.
- Jest ve mimiklerinizle konuşmanızı destekleyiniz.
- Bu etkinlikleri bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancasının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Bebeğiniz anlık olarak size baktığında bebeğinizi gülümseyerek, kucaklayarak ve etkileşimi sürdürerek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştiriyorken bebeğin konuşan kişiye dikkatini vermesini, konuşan kişiye bakmasa dahi duraksayarak konuşan kişiyi dinlemesini olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında size bakmaya çalışmasını anlık dikkat verebilmede olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için önce, bebeğin kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebekle göz kontağı kuracak şekilde, yaklaşık 20-25 cm mesafeden ve fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin size anlık olarak da olsa bakmasını sağlayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Günlük etkileşimlerde bu etkinliği uygularken “Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.” kazanımının insan sesine bakma becerisini pekiştirmek için de kullanabilirsiniz. Bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyiniz.
- Bu etkinlikte önerilen etkileşimin doğasını günlük yaşamda bebeğinize mama yedirirken, bebeğinizin üstünü değiştirirken, bebeğinizle ilgilenirken gibi tüm yaşantılarınızda uygulayınız.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla günün farklı zamanlarında gerçekleştiriniz.
- Etkinliği genelleme amacıyla mümkün olduğunca evin farklı odalarında gerçekleştiriniz. Örneğin etkinliği sabah kalktıktan sonra bebek beşiğindeyken yaptıysanız, farklı bir zamanda oturma odasında bebek yerde sırtüstü yatarken yapınız.
- Bu kazanımın genellenmesinde, başka bir yetişkin bebeğinizle etkileşim kurarken (örneğin baba, hala, teyze vb.) bebeğinizin konuşan kişiye anlık dikkatini verip vermediğini gözlemleyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin siz konuşurken konuşmanıza vücut hareketleriyle tepki verip vermediğini gözlemleyiniz. Kazanımı değerlendirirken bebeğinizin siz konuşurken dikkatini anlık olarak size yöneltmesini (duraksamasını ve size anlık bakmasını) dikkate alınız. Bebek beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

Değerlendirme sırasında bebeğinizi kendisine yöneltilen seslere vücudunu hareket ettirme ölçütüne göre değerlendiriniz. Bebeğinizin hareketi bağımsız yapmasını beklerken ona fiziksel yardımda bulunmayınız, bebeğinize destek veya ipucu vermeyiniz.

1 Bebeğinizin dikkatini gözlerinize çekebilmeniz için önce bir güneş gözlüğü/göz bandı takarak kendi gözlerinizi kapatınız.

2 Gözlüğünüzü/ göz bandınızı yukarı kaldırarak bebeğinizle göz kontağı kurduğunuz anda konuşmaya başlayınız.

0-3
AY

KAZANIM: DAE 1.5. Kendisi ile konuşan kişinin gözlerini, dudaklarını ya da ağzını izler.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.
- DAE 1.4. Konuşan kişiye dikkatini anlık verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğinizin sizin ya da kendisiyle konuşan yetişkinin gözlerini veya dudaklarını/ağzını izlemesini dikkate alınız. Bir hafta süresince yaptığınız gözlemlerde bebeğiniz beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Göz bandı (uyku bandı, saç bandı, kalın renkli kurdele, eşarp vb.).
- Güneş gözlüğü.
- Emzik.
- Koyu renkte ruj.
- Kırmızı boya.

UYGULAMA

Gözleri İzleme

Bebeğinizin dikkatini kendi gözlerinize çekebilmeniz için bir güneş gözlüğü ya da göz bandı ile kendi gözlerinizi kapatınız. Gözlerinizi kapattığınızda, konuşmadan 1-2 saniye bekleyiniz. Daha sonra gözlüğünüzü ya da göz bandını yukarı kaldırarak bebeğinizle göz kontağı kurduğunuz anda konuşmaya başlayınız. Etkinliği oyun doğasında tekrarlayarak sürdürünüz (Örneğin güneş gözlüğünü ya da göz bandını yukarı kaldırdığınızda "Anne burada!", "Hani benim oğlum?", "Ayy benim güzel kızım!" gibi ifadeler diyebilirsiniz ya da bebeğinizin adını söyleyebilirsiniz.)

Dudakları/Ağzı İzleme

Bebeğinizin dikkatini dudaklarınıza/ağzınıza çekebilmek için bebeğinizin kullanmadığı ve kullanmayacağı emziğini kendi ağzınızda tutunuz. Bebeğinize gülümseyip elinizi emziğe götürerek dudaklarınıza anlık olarak baktığı anda emziği çekip bebeğinizle konuşmaya başlayınız. Etkinliği oyun doğasında tekrarlayarak sürdürünüz. Bebeğinizle konuşurken dudaklarınızı/ağzınızı izlemesini gözlemleyiniz. Konuşurken çeşitli sesler çıkararak cümleler kurunuz (örneğin "Mmm çok tatlı.", "Benim güzel kızım.", "Ham ham yedim.")

Bebeğinizin dikkatini çekmek için dudaklarınıza koyu renk bir ruj sürebilir ya da burnunuzu bir palyaço gibi kırmızıya boyayabilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğiniz ile konuşurken annece dilini kullanınız. Annece, abartılı olmamak koşuluyla jest ve mimiklerin kullanıldığı, ses tonunun yumuşak olduğu, söz diziminin uygun kullanıldığı, sözcükleri oluşturan seslerin bozulmadığı bebeğe yöneltilmiş doğal dildir.
- Bebeğinizle etkileşim kurarken ses tonunuzu yumuşak, inişli çıkışlı ve bebeğin dikkatini çekecek bir şekilde kullanınız.
- Konuşmanızı jest ve mimiklerinizle destekleyerek bebeğinizin dikkatini konuşmanıza toplamasına yardımcı olunuz.
- Etkinlik sırasında, güneş gözlüğü ya da göz bandını açarken dudaklarınızın ve yüzünüzün kapanmadığından emin olunuz.
- Siz konuşurken bebeğinizin gözlerini, dudaklarını ve ağzınızı konuşmanız bitene kadar izlemesini hedefleyiniz.
- Bebeğiniz konuşan kişinin gözlerine, dudaklarına/ağzına baktığında dokunarak, gülümseyerek, kucaklayarak ve etkileşimi sürdürerek onu pekiştiriniz.
- Bu etkinlikleri bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancasının olmadığı) durumlarda yapınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında, bebeğin gözlük, emzik gibi nesneleri takmadan önce yüzünüze dokunmasına fırsat veriniz. Nesneleri taktığınızda yine bebeğin yüzünüze dokunmasını sağlayarak nesneleri bebeğe fark ettiriniz. Siz konuşurken bebeğin yüzünüze, yüzünüzdeki nesnelere dokunma çabalarını olumlu olarak kabul ediniz.
- Fiziksek yetersizliği olan bebek, etkileşim sırasında sizin gözlerinizi, dudaklarınıza ve ağzınıza bakıyorsa ve bunu sürdürmeye çalışıyorsa bu davranışı olumlu kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebekle göz kontağı kuracak şekilde, yaklaşık 20-25 cm mesafeden ve fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin; gözlerine, dudaklarınıza ve ağzınıza bakmasını sağlayınız ve bebeğin bunu, siz konuşmanızı sonlandırana kadar sürdürmesini bekleyiniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Günlük etkileşimlerde siz yüzüne bakarak konuştuğunuzda bebeğinizin göz kontağı kurup kurmadığını ya da dudaklarınıza/ağzınızı izleyip izlemediğini gözlemleyiniz.
- Bu etkinlikte önerilen etkileşimlerde, dikkat çekme ve dikkati sürdürmenin doğasını günlük yaşamda bebeğinize mama yedirirken kaşığı kullanarak, bebeğinizin üstünü değiştirirken büyük hareketlerle giysilerini göstererek, bebeğinizle ilgilenirken oyuncaklarını gösterip konuşmaya devam ederek gibi tüm rutin yaşantınızda uygulayınız.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla günün farklı zamanlarında, farklı ortamlarda gerçekleştiriniz. Örneğin bebeğiniz bu etkinliği öğleden sonra uykusundan uyandıktan sonra yatak odasında gerçekleştirdiyse, aynı etkinliği akşam yemeğinden sonra oturma odasında bebeğiniz kanepede üzerinde yatarken gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği diğer aile üyeleri ile gerçekleştirilmesini sağlayarak bebeğinizin konuşan kişinin gözlerini ya da dudaklarını/ağzını izleyip izlemediğini gözlemleyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğinizin sizin ya da kendisiyle konuşan yetişkinin gözlerini veya dudaklarını/ağzını izlemesini dikkate alınız. Bir hafta süresince yaptığınız gözlemlerde bebeğiniz bebek beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğiniz tedirgin olduğunda, ağladığında, sinirlendiğinde ya da kasıldığında bebeğinizin sizi görebileceği mesafeden, yumuşak bir ses tonuyla ona sevgi sözcükleri söyleyiniz. Bu sırada bebeğe dokunarak, onu okşayarak ve konuşarak bebeğiniz sakinleşene kadar etkileşimi sürdürünüz.

**0-3
AY**

KAZANIM: DAE 1.6. Tanıdık insanların sesini duyduğunda sakinleşir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.2. Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleriyle tepki verir.
- DAE 1.4. Konuşan kişiye dikkatini anlık verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin tedirginlik, sinirlenme, ağlama gibi davranışlarında, tanıdığı birinin sesini duyması ile bebeğinizin bu davranışları sonlandırmasını dikkate alınız. Bir hafta süresince bebeğinizi sözü edilen tedirgin edici durumlarda gözlemleyiniz. Bu durumlarda beş denemenin üçünde ona seslendiğinizde ağlama, mızıldanma gibi davranışları sona eriyor ve sakinleşiyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Öncelikle bebeğinizin sizin ve tanıdığı diğer insanların sesine vücut hareketleriyle tepki vermesini izlemeniz ve konuşan kişiye anlık olarak dikkatini vermesi ya da bakmasını gözlemlemeniz gerekmektedir.

Tanıdığı Kişiyi Görerek ve Sesini Duyarak Sakinleşme

Bu aşama bebeğinizin tanıdığı kişinin yalnızca sesini duyarak sakinleşmesi için bir ön hazırlık aşamasıdır. Bebeğiniz tedirgin olduğunda, ağladığında, sinirlendiğinde ya da kasıldığında (siz ya da tanıdık başka bir kişi) bebeğin görebileceği ve rahatça duyabileceği mesafeden ona, yumuşak bir ses tonuyla sevgi sözcükleri söyleyiniz. Bu sırada bebeğe dokunarak, onu okşayarak ve onunla konuşarak sakinleşmesine yardımcı olunuz. Bu etkileşim sonrası bebeğiniz sakinleşmeye başladığında diğer aşamaya geçiniz.

Tanıdığı Kişinin Yalnızca Sesini Duyarak Sakinleşme

Bebeğiniz tedirgin olduğunda, ağladığında, sinirlendiğinde ya da kasıldığında (siz ya da tanıdık olan bir başka kişi) bulunduğunuz odadan çıkmadan bebeğinizin görüş mesafesinin dışında bekleyiniz. Bu sırada bebeğe yumuşak bir ses tonuyla sevgi sözcükleri söyleyerek orada olduğunuzu belirtecek çeşitli sesler çıkarınız. Bebeğiniz davranışı sürdürdüğünde 3-5 saniye bekleyerek yeniden deneyiniz. Böylece bebeğinizin tanıdığı kişinin sesini dinlemesi, ayırt etmesi ve sakinleşmesi için fırsat tanımış olursunuz. Bebeğiniz sadece sesinizi duyarak sakinleştikten sonra yanına giderek sizi görmesini sağlayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, bebeğinizin ağlamasına, sinirlenmesine neden olan durumu mümkün olduğunca hızlı ortadan kaldırmaya gayret ediniz.
- Etkinlik sırasında, bebeğinizle annece dilini kullanınız. Annece, abartılı olmamak koşuluyla jest ve mimiklerin kullanıldığı, ses tonunun yumuşak olduğu, söz diziminin uygun kullanıldığı, sözcükleri oluşturan seslerin bozulmadığı bebeğe yöneltilmiş doğal dildir.
- Bebeğinizle etkileşim kurarken ses tonunuzu yumuşak, inişli çıkışlı ve bebeğin dikkatini çekecek bir şekilde kullanınız.
- Etkinlik sırasında, ortamda bebeğinizin daha da hırçınlaşmasına neden olabilecek ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Bebeğinize "tanıdığı kişiyi görerek ve onun sesini duyarak sakinleşme" aşamasını önceki kazanımları desteklerken de uygulayabilirsiniz.
- Bebeğinizle "tanıdığı kişiyi görerek ve onun sesini duyarak sakinleşme" aşamasında konuşurken göz kontağı kurunuz.
- Bebeğiniz sakinleşmeye başladığında, gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek bebeğinizi pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, etkileşim sırasında kasılmasının durmasını ve ağlama davranışının azalmasını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebekle göz kontağı kuracak şekilde, yaklaşık 20-25 cm mesafeden ve fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) konuşarak bebeğin sakinleşmesini bekleyiniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliğe ek olarak bebeğiniz ağladığında ya da sinirlendiğinde bebek telsizini bebeğinizin yanına koyup sizi göremeyeceği bir mesafeden telsize konuşarak denemeler yapabilirsiniz.
- Kazanım ile ilgili etkinliği gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.
- Bu kazanımın genellenmesinde ağladığında ya da sinirlendiğinde diğer aile üyelerinin (örneğin baba, kardeş, hala, teyze vb.) bebeğinizle etkileşim kurduğu zaman bebeğinizin sakinleşip sakinleşmediğini gözlemleyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin herhangi bir tedirginlik, sinirlenme, ağlama gibi davranışlarında tanıdığı birinin sesini duyması ile birlikte kızma, ağlama, sinirlenme gibi olumsuz davranışları sonlandırmasını dikkate alınız. Bir hafta süresince bebeğinizi sözü edilen tedirgin edici durumlarda gözlemleyiniz. Bu durumlarda bebeğin beş denemenin üçünde ağlama, mızıldama gibi davranışları sona eriyor ve sakinleşiyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz. Değerlendirme sırasında bebeğinizin, sizin ya da tanıdığı diğer yetişkinin sesini duyduğunda ağlama veya sinirlenme davranışında duraklama yaşamasını ve giderek davranışın azalmasını dikkate alınız.

1 Bebeğinizi destekli oturarak pilli, ses çıkaran bir oyuncadı çalıştırınız.

2 Oyuncadığın sesini kapatınız ve onu bebeğinizin arkasına koyunuz.

3 Sakladadığınız oyuncadığın sesini tekrar açarak bebeğinizin tepkilerini gözlemleyiniz.

4-6
AY

KAZANIM: DAE 1.7. Duyabildiği ama göremediği ses kaynağını bulur.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin görüş alanı içinde olmayan yani göremediği ancak sesini rahatlıkla duyabildiği bir nesnenin/oyuncağın/kişinin sesinin geldiği yöne bakmasını gözlemleyiniz. Bebeğiniz 5 denemenin 3'ünde görmediği nesnenin, oyuncacağın, kişinin sesini duyduğunda sesin geldiği yöne bakıyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Ses çıkaran pilli oyuncaklar.
- Çalar saat gibi sesli nesneler.

UYGULAMA

Uygulamaya başlarken bebeği destekleyerek oturabilir veya kucağınıza alabilirsiniz. Önce ses çıkaran bir oyuncacı bebeğe göstererek sesine tepki vermesini izleyiniz. Daha sonra ses çıkaran oyuncacağın sesini kapatınız. Oyuncacı bebeğin görüş alanının dışında ama uzanabileceği bir uzaklığa (yanına/arkasına) koyunuz. Oyuncacağın sesini yeniden açınız (Çalar saati kurabilir, kumandalı ya da düğmesine bastığınızda bebeğin fark etmeyeceği kadar kolay açılabilen bir oyuncak kullanabilirsiniz.). Bebek, oyuncacağın sesini duyup vücut hareketleriyle tepki verdiğinde, o yöne baktığında/döndüğünde oyuncacı alıp yeniden göstererek model olabilirsiniz. Bebek, oyuncaca bakar fakat vücuduyla oyuncaca yönelmez ya da uzanmazsa bebeğe jest, mimiklerle ve sözel olarak ipucu verebilirsiniz. Bebek ses çıkaran oyuncaca bağımsız olarak vücudu ile yöneldiğinde veya uzandığında davranışı olumlu olarak değerlendirebilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Model olarak ve sözel ipucu ile desteklediğiniz uygulamayı başarılı olarak değerlendirmeyiniz.
- Oyuncacı bebeğin yönelebileceği ve uzanabileceği mesafede tutmaya özen gösteriniz.
- Etkinlik sırasında, ortamda bebeğinizin dikkatini çekecek başka ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Oyuncacı bebeğin görüş alanından çıkardıktan sonra, oyuncacağın sesini yeniden açarken dikkat çekici hareketlerden kaçınınız ve bebeğin sizin hareketlerinize tepki vermediğinden emin olunuz.
- Bebeğiniz nesneye uzandığında ya da yöneldiğinde, gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek bebeğinizi pekiştiriniz.
- Bebeğiniz nesneyi bulduktan sonra onunla etkileşmesine, incelemesine, oynamasına izin veriniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği çalar saat, cep telefonu gibi malzemelerle çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği farklı ortamlarda, ses çıkaran nesnenin önüne bir yastık ya da üstüne bir örtü koyarak da çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği bebeğinizin ilgisini çeken her nesne/oyuncak ile tekrarlayabilirsiniz.
- Etkinliği diğer aile üyelerinin bebeğiniz ile yapmasını sağlayarak genelleylebilirsiniz.
- Etkinliği diğer aile üyelerinin kendi seslerini çıkarmalarını sağlayarak insan sesi ile de gerçekleştirebilirsiniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebeğinizin sesini duyduğu nesnenin/oyuncağın olduğu yöne dönme çabasını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, Etkinlik sırasında, bebeğin ses çıkaran nesneye yönelmeye çalışmasını fiziksel olarak destekleyebilirsiniz. Eğer vücudu ile yönelmeye çalışıyorsa nesneye uzun süre bakmasını da olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, oyuncacağın sesinin bebeğin duyabileceği yükseklikte olmasına dikkat ediniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin nesneye yönelmesini destekleyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin görüş alanı içinde olmayan ancak sesini rahatlıkla duyabildiği bir nesnenin/oyuncağın/kişinin sesinin geldiği yöne bakmasını gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde, görmediği nesnenin/oyuncağın/kişinin sesini duyduğunda sesin geldiği yöne bakıyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

4-6
AY

KAZANIM: DAE 1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.
- DAE 1.4. Konuşan kişiye anlık dikkatini verir.
- DAE 1.7. Duyabildiği ama göremediği ses kaynağını bulur.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğiniz görmediği bir ses kaynağından gelen sesi fark ettikten sonra bu sesin varlığına ilişkin beş denemenin üçünde yetiştikine bakıyor ve herhangi bir iletişimsel eylemde* bulunuyorsa bu kazanım için artı veriniz.

**İletişimsel Eylem: Bebeklerin, sesin geldiği yönü işaret etmeleri, bakmaları, çıkardıkları sesler, heceler ile vücut hareketlerini kullanarak yetiştikine bir mesaj vermeyi amaçlamasıdır.*

ETKİNLİK

Materyaller

- Çevre sesleri (dışarıdaki sesler; uçak sesi, araba kornası, ezan sesi, hayvan sesleri, dışardaki insanların sesi vb.).

UYGULAMA

1. Aşama: Dışarıdan gelen seslerin rahatça duyulabileceği bir odada siz bebeğinizle birlikte başka bir yetiştikenden odanın dışında araba kornası taklidi yapmasını ya da odanın dışından bebeğinize seslenmesini isteyiniz. Ortamda bebeğinizin dikkatini dağıtacak bir oyuncak ya da nesne olmamasına dikkat ediniz. Araba kornası çaldığında ya da bebeğinize seslenildiğinde bebeğinizin tepkilerini gözlemleyiniz. Bebeğiniz pencereye doğru baktığında ya da pencere ve size baktığında vücut hareketleriyle tepki verdiğinde bebeğinizi sözel olarak pekiştirerek kucağınıza alarak pencereye doğru gidiniz. Sesi birlikte dinleyiniz ve sesin kaynağını bebeğinize göstererek duyduğu ses hakkında konuşunuz.

2. Aşama: Bebeğinizle birlikte dışarıdan gelen bir araba kornasını ya da seslenmeyi duyabilecek bir odada bulunurken bir başka yetiştikenden arabanın kornasını çalmasını isteyiniz. Bu sırada bebeğinizin önüne oynayabileceği bir oyuncak koyunuz. Bebeğinizin araba kornasını ya da seslenmeyi duyduğunda oyunu bırakmasını, pencereye bakmasını ya da size bakmasını dikkate alınız. Bebeğinizle birlikte pencereye doğru giderek ona sesi dinletiniz ve sesin kaynağını göstererek duyduğu ses hakkında bebeğinizle konuşunuz (örneğin "Bak! Araba düdüğü yapıyor.", "Araba nerede? Bak, düdüğü!" vb.).

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinizin dikkatini vermesini istediğiniz sesin duyulabilir düzeyde olduğundan emin olunuz. Gerekirse bebeğinizin sesi duyabileceği bir mesafede durunuz ya da sesin duyulması için pencere gibi ses engelleyicileri açabilirsiniz.
- Çevre seslerini duyabilmesi için bebek ile bulunduğunuz ortamda dikkatini çekmesini istemediğiniz ses kaynaklarının (örneğin televizyon) kapalı olduğundan emin olunuz.
- Bebeğiniz sese tepki olarak ağlıyorsa sese dikkatini vermesi ve sesin kaynağını bulabilmesi için bebeğinizi sakinleştirerek (konuşarak, dokunarak) onu sesin yakınına götürmeyi deneyiniz.
- Bebeğiniz çevreden duyduğu sese olumsuz tepki veriyorsa ve sakinleşmiyorsa ısrarcı olmayınız.
- Bebeğinizin rahatsız olduğu ve sakinleşemediği dış sesleri gözlemleyerek ve bu sesleri uygulamalarda kullanmayınız.
- Bebeğiniz ile etkinliği arka arkaya gerçekleştirmeyiniz.
- Bebeğiniz sese yöneldiğinde gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek bebeğinizi pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkinlik sırasında, bebeğin çevreden gelen sesin geldiği yöne doğru dönmesini veya o yöne kulağını çevirmesini olumlu kabul ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, Etkinlik sırasında, bebeğin sese dikkatini vermesini bebeğin göz ve vücut hareketlerinden anlayarak onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz. Bebek, vücuduyla sesin geldiği yöne dönmeye çalışırsa onu fiziksel olarak destekleyerek sese dikkatini çekmeyi sürdürebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, bebeğin duyabileceği bir ses ile denemeler yapınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin sese yönelmesini destekleyiniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinlikte bebeğin rahatsız olduğu sesleri kullanmayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinlikte bebeğiniz seslere aşırı tepki veriyorsa "Tanıdığı insanların sesini duyduğunda sakinleşir." kazanımında uyguladığınız etkileşim ile bu kazanımı da destekleyebilirsiniz.
- Etkinliği uçak, köpek, araba, otobüs gibi çevrede duyulabilecek tüm ses kaynaklarıyla çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği bebeğiniz ile park, yürüyüş, alışveriş merkezi gibi ev dışı ortamlarda gerçekleştirerek genelleme yapabilirsiniz.
- Etkinliği bebeğinizle diğer aile üyelerinin de gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğiniz görmediği bir ses kaynağından gelen sesi fark ettikten sonra, bu sesin varlığına ilişkin beş denemenin üçünde sesin kaynağını arıyor, ses kaynağına ve yetiştikine bakıyor veya herhangi bir iletişimsel eylemde bulunuyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1

Bebeğiniz önündeki bir oyuncak ile ilgileniyorken ona ismiyle hitap ediniz.

2

Seslendiğiniz zaman, bebeğinizin oyuncakla oynamayı bırakıp, size dönüp dönmediğini gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: AG 3.1. Adı söylendiğinde yaptığı işi durdurarak, dönerek, bakarak ya da ses çıkararak tepki verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 1.7. Duyabildiği ama göremediği ses kaynağını bulur.
- SOİ 1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğiniz bir işle meşgulken ve size bakmıyorken adını söylediğinizde durmasını, yaptığı işi bırakmasını, adını söyleyen kişiye bakmasını, yönelmesini ya da ses çıkarmasını değerlendiriniz. Bir hafta süresince farklı zamanlarda beş deneme yapınız. Beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Bebeğin meşgul olabileceği nesneler/oyuncaklar

UYGULAMA

Bu uygulama için, gün içinde pek çok ihtiyaç ve ortam kendiliğinden oluşmaktadır. Bu ortamları değerlendirerek örneğin bebeğiniz bir oyuncak ya da nesneyle ilgilenirken size bakmıyorsa adıyla ona sesleniniz. Bebeğiniz yaptığı işi bıraktığında ya da bırakmasa bile duraksadığında, ses çıkardığında gülümseyerek “Haydi mama yiyelim.”, “Haydi parka gidelim.” diyerek belirli bir nedenle seslenmişsiniz gibi davranarak pekiştiriniz. Böylece bebeğiniz kendisine sadece seslenip devamında nasıl olsa bir şey olmuyor izlenimine kapılmamış olur ve adına tepki vermenin önemini kavramaya başlar.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinize adı ile seslenirken onunla aynı odada bulununuz.
- Bebeğinizin vücudu size dönükse uygulama sırasında size bakmadığından emin olunuz.
- Bebeğinize adı ile seslenirken ani, aşırı yüksek, bebeğinizi korkutacak ses düzeyi kullanmayınız.
- Bebeğiniz ile bu etkinliği gerçekleştirirken ortamda dikkat dağıtıcı ses kaynaklarının açık olmadığından emin olunuz (örneğin televizyon, bilgisayar, tablet vb).
- Bebeğiniz oyuncak ile oynuyorken adını söylediğinizde size dönmüyorsa çok fazla ısrarcı davranmayınız. Etkinliği biraz bekleyip bebeğin ilgisi dağıldığında tekrarlayınız.
- Etkinliği sık tekrarlayarak arka arkaya gerçekleştirmeyiniz.
- Gün içinde fırsat buldukça etkinliği tekrarlayabilirsiniz. Örneğin bebeğiniz tek başına oyun oynarken, mama sandalyesinde önündeki kaşıklarla oynarken, alt değiştirme sonrası elindeki nesneleri incelerken bebeğinize adıyla seslenip etkinliği gerçekleştirebilirsiniz.
- Bebeğiniz adını söylediğinizde yaptığı işi durduruyor, dönüyor, size bakıyor ya da ses çıkararak tepki veriyorsa ona gülümseyerek ve onunla konuşmayı sürdürerek bebeğinizin ilgisini canlı tutunuz ve onu pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, adı ile seslendiğinizde bebeğin duraksamasını, dönmesini ya da ses çıkararak tepki vermesini olumlu kabul ediniz. Bebeğinizin adını söylediğinizde bakması için ona fiziksel destek sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, adı ile seslenildiğinde bebeğin duraksamasını ve size bakmasını olumlu kabul ediniz. Eğer size yönelmek istiyorsa bebeği fiziksel olarak destekleyiniz (Örneğin, arkasındayken dönmesine yardım ediniz ya da sizi görebileceği bir yere geçiniz.).
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebeğin adını söyledikten sonra fiziksel destekle (Örneğin arkasındayken çenesinden çevirerek) size yönelmesini destekleyiniz ve bebeği, bağımsız olarak bu davranışı yapabilmesi için hazırlayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği bebeğinizin size bakmadığı farklı zamanlarda ve tüm günlük rutinlerde tekrarlayabilirsiniz (örneğin banyo yaparken, mama yerken, altını değiştirirken, beşiğinde ya da yatağında duruyorken, başkasının kucağında, emekliyorken vb.).
- Bu etkinliği genelleme amacıyla bebeğinizle diğer aile üyelerinin de (anne, baba, anneanne vb.) gerçekleştirmelerini sağlayabilirsiniz.
- Bebeğiniz ilerleme gösterdikçe çok sevdiği bir oyuncakla oynarken veya günlük rutinler sırasında bu etkinliği gerçekleştirebilirsiniz.
- Bebeğiniz ilerleme gösterdikçe bu etkinliği bebeğinizin sizi göremeyeceği bir odadan adını söyleyerek gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğiniz bir işle meşgulken ve size bakmıyorken adını söylediğinizde durmasını, yaptığı işi bırakmasını, adını söyleyen kişiye bakmasını, yönelmesini ya da ses çıkarmasını değerlendiriniz. Bir hafta süresince farklı zamanlarda beş deneme yapınız. Beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğinizin önüne
parlak kâğıt bir folyo
koyunuz.

2 Bebeğiniz kâğıt
folyoya uzanmaya
çalıştığında “Hayır!”
deyiniz.

3 Bebeğinizin siz ona “Hayır!”
dediğinizde durup durmadığını,
bebeğin yüz ifadelerinden sizin
söylediğinizi anlayıp anlamadığını
gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: AG 3.2. “Hayır.” dediğinde yapmakta olduğu işi bırakarak, durarak, bakarak, dudağını sarkıtarak ya da yüzünü ekşiterek tepki verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğinizin “Hayır.” dediğinizde durmasını, yaptığı işi bırakmasını, dudağını sarkıtmasını ya da yüzünü ekşitmesini değerlendiriniz. Bir hafta süresince farklı ve gerçek ortamlarda bebeğinize “Hayır.” diyerek beş deneme yaparak yaptığı işi bırakmasını, duraksamasını, yüzünü ağlamaklı bir hâle getirmesini, dudağını sarkıtmasını gözlemleyiniz. Beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Bu uygulama için gün içerisinde pek çok ihtiyaç ve gerçek ortam kendiliğinden oluşmaktadır. Bu ortamları değerlendirerek örneğin süs eşyalarına uzandığında, elindeki kaşığı atmaya kalktığına, kediye vurmaya çalıştığına biraz yüksek sesle ve vurgulu bir şekilde “Hayır.” deyiniz. Bebeğiniz, siz “Hayır.” dediğinizde duraksadığını izleyip konuşarak pekiştiriniz. Her denemenin sonunda neden “Hayır.” dediğinizi basit cümlelerle ve jest ve mimiklerle destekleyerek yumuşak bir ses tonuyla açıklayınız.

Bazen de siz çevresel düzenlemeler yapıp örneğin dikkatini çekecek bir yere parlak bir kâğıt ya da folyo ile kapatılmış bir sepet/kutu koyunuz. Uzandığında tutarlı ve net bir sesle “Hayır.” deyiniz. Yüz ifadeniz ve mimikleriniz söylediğiniz sözcükle yani “Hayır.” ile uyumlu olmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken noktalardan biri de her zaman tutarlı olmanızdır yani “Hayır.” dediğiniz şeye bazen izin verip bazen “Hayır.” demek uygun değildir. Bebeğiniz siz “Hayır.” dediğinizde duraksıyor, yüzü değişiyor ya da itiraz ederek söylediğinizi anladığını belli ediyorsa artık bu sözcüğü anlıyor demektir.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğiniz yapmaması gereken bir davranış sergiliyor ve siz ona “Hayır!” diyorsanız bunu bağırmadan yapınız. Bebeğinizi korkutmaktan kaçınınız.
- Bebeğinizin, kendisine fiziksel zarar verebilecek bir hareket yapması ihtimaline karşı ona müdahale edebilecek mesafede bulununuz.
- “Hayır.” sözcüğünü kullandığınız durumlarda tutarlı olunuz. “Hayır.” dediğiniz durumlar için bazen olumlu olmanız bazen “Hayır.” demeniz bebeğinizin kafasını karıştıracaktır.
- Bebeğinize karşı “Hayır!” ve “Yapma!” gibi olumsuz ifadeleri çok sık kullanmayınız.
- Etkinliği arka arkaya gerçekleştirmeyiniz.
- “Hayır.” dedikten sonra bebeğiniz yaptığı işi bıraktığında mutlaka olumlu bir şekilde neden “Hayır.” dediğinizi açıklayınız.
- Bebeğiniz “Hayır.” dediğinizde yapmakta olduğu işi bırakıyor, duruyor, size bakıyor, dudağını sarkıtarak ya da yüzünü ekşiterek tepki veriyorsa gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek onu pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştiriyorken “Hayır!” dediğinizde bebek, yaptığı işi bırakıyor ve duraksıyorsa bunu olumlu kabul ediniz. Bebeğin yaptığı işi bırakması için gerektiğinde elinden tutarak yaptığı işi bırakması için ona fiziksel destek veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, duraksaması ve yaptığı işi bırakmaya niyetlenmesi durumunda kazanımı olumlu kabul ediniz. Eğer yetersizliği dolayısıyla yaptığı işi bırakmakta zorlanıyorsa destek olunuz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin rahatsız olabileceği ve hırçınlaşabileceği yükseklikte ses tonu kullanmayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği gerekli bulduğunuz, bebeğinizin yapmaması gereken tüm durumlarda uygulayabilirsiniz.
- Bu etkinliği ev ortamında farklı mekânlarda gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Bebeğiniz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, pazarydayken, misafirlikteyken vb.) bu etkinliği gerçekleştirebilirsiniz. Örneğin market alışverişinde raflardaki çikolataları almaya çalışan bebeğinize “Hayır.” diyerek davranışını gözlemleyebilir, etkinliği gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu kazanımı genelleme amacıyla bebeğin diğer aile üyeleri (anne, baba, anneanne vb.) ile gerçekleştirilmesini sağlayabilirsiniz. Örneğin ortamda bulunan teyzesinin yapılandırılmış bir ortama, üzeri kapatılmış bir sepetle bu etkinliği gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğinizin “Hayır.” dediğinizde durmasını, yaptığı işi bırakmasını, dudağını sarkıtmasını ya da yüzünü ekşitmesini değerlendiriniz. Bir hafta süresince farklı ve gerçek ortamlarda bebeğinize “Hayır.” diyerek beş deneme yapınız ve yaptığı işi bırakmasını, duraksamasını, yüzünü ağlamaklı bir hâle getirmesini, dudağını sarkıtmasını gözlemleyiniz. Beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Aile üyelerinin bulunduğu bir ortamda bebekten, ismini söylediğiniz aile üyesini göstermesini isteyiniz.

2 Siz, aile üyelerinden birine seslendiğinizde ya da onu sorduğunuzda, bebeğinizin o aile üyesine bakıp bakmadığını gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: AG 3.3. Tanıdığı yetişkinlerin adlarını/hitaplarını duyduğunda o kişiye bakar, yanına gider ya da gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.1. Adı söylendiğinde yaptığı işi durdurarak, dönerek, bakarak ya da ses çıkarak tepki verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinizin yakın çevresindeki kişilerin adları ya da hitapları (anneanne, teyze, dede vb.) söylendiğinde o kişiye bakması, yanına gitmesi ya da göstermesini dikkate alınız. Bunun için doğal gözlem yapabileceğiniz gibi doğrudan “Baba nerede?” ya da “Dedeyi göster.” gibi sorular da yöneltebilirsiniz. Bebeğiniz sorulan kişiyi gösterdiğinde, ona baktığında ya da yanına gittiğinde beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Aile üyeleri ve yakınlarının fotoğrafları.

UYGULAMA

Aile üyelerinin bir arada olduğu odada bebeğinizi oturtunuz. Bazı kişilerin bebeğin uzanabileceği mesafede, bazı kişilerin ise bebeğin emekleyerek ulaşabileceği bir mesafede oturmasını sağlayınız. Daha sonra örneğin “Tabağını al dede”, “Gel baba.”, “Abla koş.” gibi ifadelerle bebeğinizin aile yakınları ile onlara hitap şeklinizi eşleştirmesini sağlayınız. Bu isimlendirmeleri gün içinde ve uygun yerlerde sık sık yapınız. Böylece bebeğiniz aile üyeleri ile onların adlarını ya da onlara hitap şekillerini zaman içerisinde eşleştirecektir. Bu kazanım için aile üyeleri yakında olmadığında bir aile albümünü de çalışmak için kullanabilirsiniz. Bebek doğru kişiyi gösterdiğinde ya da doğru kişiye baktığında, yöneldiğinde sözel olarak ve alkışlayarak onu pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinliğe başlamadan önce aile üyelerinin aynı odada olmasına dikkat ediniz.
- Aile üyelerinin bazılarının bebeğinizin uzandığında dokunabileceği, bazılarının uzak mesafede oturmasını sağlayınız.
- Etkinliği gerçekleştirirken bebeğin dikkatinin dağılmaması için, ortamın kalabalık olmamasına ve bebeğin birlikte fazla zaman geçirdiği yetişkinlerin ortamda bulunmamasına özen gösteriniz.
- İlk etkinliklerde diğer yetişkinlere adları veya hitaplarını sözel olarak söyledikten sonra kime söylediğinizi parmağınız ile işaret edebilirsiniz.
- Etkinlik sırasında, aynı mekânda bulunan diğer yetişkinlerin kendi aralarında konuşmalarına ve ortamda ses kaynaklarının olmamasına özen gösteriniz.
- Etkinliği gerçekleştirirken bebeğinizin korkacağı, irkileceği ani ve yüksek sesli konuşmaktan kaçınınız.
- Etkinliği sık sık, arka arkaya gerçekleştirmeyiniz.
- Etkinlik sırasında, bebeğiniz duyduğu kişiye bakmıyor, onun yanına gitmiyor ya da onu göstermiyorsa bu davranışları gerçekleştirmesi için bebeği zorlamayın.
- Bebeğiniz yetişkinlerin adlarını/hitaplarını duyduğunda o kişiye bakıyor, onun yanına gidiyor ya da onu gösteriyorsa sözel olarak ve alkışlayarak bebeğinizi pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, bu etkinliği çalışırken önce bebeğin odadaki tüm yetişkinlere dokunarak onların farkına varmasını sağlayınız. Bebeğinizi odanın farklı yerlerindeki yetişkinlerin yanına götürürken aynı zamanda bebeğin oda içindeki konumunu da algılamasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan bebek için, bu etkinliği çalışırken başlangıçta adını/hitabını söylediğiniz yetişkinin nerede olduğunu anlaması için bebeğinize fiziksel destek sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin yetersizlik düzeyine göre, herkesin bebeğin uzanabileceği yerlere oturmasını sağlayınız. Eğer bebek, adı söylenen ya da kendisine hitap edilen kişiye bakıyorsa bunu olumlu olarak kabul ediniz ve bebeğe o kişiyi göstermesi için fiziksel destek veriniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin dokunmaktan rahatsız olabileceği eşyaları kullanmayınız ve daha az sayıda kişiyle denemeler yapınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği başlangıçta bebeğinizin çok fazla bir arada olduğu, tanıdığı yetişkinlerle yaptıktan sonra bebeğiniz ilerleme kaydettikçe yetişkin sayısını azaltarak çeşitleme yapabilirsiniz.
- Hitap edilen kişiye ilişkin “Nerede?” sorusunu bebeğe yönelterek bebekten, o kişiye bakmasını ve onu göstermesini isteyebilirsiniz.
- Kişilerin hitapları dışında isimlerini de bu uygulamada kullanabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinize, yakın çevresindeki kişilerin adları ya da hitapları (anneanne, teyze, dede vb.) söylendiğinde bebeğinizin o kişiye bakması, onun yanına gitmesi ya da onu göstermesini dikkate alınız. Bunun için doğal gözlem yapabileceğiniz gibi bebeğinize, doğrudan “Baba nerede?” ya da “Dede nerede?” gibi sorular da yöneltebilirsiniz. Bebeğiniz, sorulan kişiyi gösterme, ona bakma ya da onun yanına gitme çalışmasında beş denemeden üçünü başarıyla gerçekleştiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Oyuncak bebeğin
karnını bebeğinize göstererek
“Acıkmış.” deyiniz.

2 Bebeğinize,
“Oyuncak bebeğin
karnı acıkmış, mama
verelim.” diyerek
oyunu devam ettiriniz.

3 Bebeğiniz ile
birlikte oyuncak bebeğe
mama yediriniz.

7-9
AY

KAZANIM: AG 3.4. Mama, bay-bay, araba gibi sıkça duyduğu sözcükleri anlar.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 2.1. Etrafında gerçekleşen başkalarının yaptığı sohbetlere ortalama 5 saniye dikkatini verir.
- SOİ 2.2. Rutin içindeki davranış dizisi gerçekleştirilirken sonra olacak olan rutin basamağına ilişkin beklentisini jest, mimik ya da seslerle gösterir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince gün içerisindeki rutinlerde bebeğinizin sık kullandığınız sözcüklere tepkisini gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde söylediğiniz sözcüğe uygun tepki (örneğin bay bay sözcüğünü duyduğunda giden kişiye el sallaması, sesler çıkarması, kapiya bakması) veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Büyük resimli, yumuşak kitaplar (içinde yiyecek, araba, top gibi nesnelerin, yemek yeme, gezmeye gitme gibi günlük rutinlerin olduğu kitaplar).
- Destekleyici materyal olarak kitaptaki karakterlere uygun oyuncak bebek/hayvan ya da olaylara uygun mama kabı, kaşık gibi oyuncaklar.

UYGULAMA

Oyun

Bebeğiniz ile birlikte yere ya da koltuğa oturunuz. Oyuncak bebeği, bebeğinize gösteriniz. Bebeğiniz, oyuncağa uzanıyorsa onu bebeğinize veriniz. Bebeği gösterirken bebeğin yüzündeki duyu organları (gözleri, burnu, ağzı, kulakları) hakkında konuşabilirsiniz. Oyuncak tabağı ve kaşığı da bebeğinizin uzanarak alabileceği mesafeye koyunuz. Oyuncak bebeğin karnını göstererek "Bebeğin karnı çok acıkmış." deyip 5 saniye bekleyiniz. Bebeğiniz de sizi taklit ederek bebeğin karnına dokunup sesler çıkardığında gülümseyerek ve onaylayarak onu pekiştiriniz (örneğin "Evet, bebeğin karnı çok acıkmış."). 5 saniye daha bekleyerek bebeğinizi gözlemleyiniz. Tabak ve kaşığa baktığında ya da uzandığında da gülerek ve konuşarak bebeğinizi onaylayınız (örneğin "Aaa bebeğe mama verelim.", "Bebeğe mama mı verelim?", "Evet, bebek mama istiyor."). Bebeğiniz sadece sizi taklit eder ve oyuncak tabağa ve kaşığa bakmazsa siz bebeğe ve oyuncak tabağa/kaşığa bakarak bebeğin dikkatini bu nesnelere yöneltiniz ve onunla konuşunuz (örneğin "Bebek çok acıkmış, bebeğe mama verelim mi?"). 5 saniye bekleyerek bebeğinizi gözlemleyiniz. Bebeğiniz oyuncaklara vücudu ile yöneldiğinde, uzandığında davranışı olumlu olarak kabul ediniz.

Yalnızca nesne resimlerinin olduğu resimli kitaplar

Seçtiğiniz hedef sözcüklerle ilgili bir kitap seçiniz. Örneğin yiyecekler ya da hayvanlar. Kitabı bebeğinize göstererek kapağındaki resimlerle ilgili konuşunuz (örneğin kitabın kapak resmindeki kedi, kuş, kedinin baktığı kuşun uçtuğu, araba, arabanın sesi vb.).

Her bir sayfadaki nesne resmini parmağınızla göstererek nesnenin adını söyleyiniz. Bebeğinizle göz kontağı kurarak 5 saniye bekleyiniz ve tepkilerini gözlemleyiniz. Bebeğinizin kitaptaki resmi göstermesini ve sesler çıkarmasını cevap olarak kabul ederek anlatmaya devam ediniz. Her bir sayfadaki yiyeceklerin (mama), hayvanların ya da nesnelerin (araba, top, hayvan) isimlerini söyleyerek sayfaları çeviriniz. Her sayfada bebeğinizi bekleyerek ona; ses çıkarması, göstermesi, kitabı eline alması, daha yakından bakması ya da incelemesi için fırsat tanıyınız. Destek materyallerinizi (hayvan figürleri) kullanarak uygun sayfalarda bebeğinizle konuşunuz.

Günlük rutinler ve basit olaylar içeren kitaplar

Kitabı bebeğinize göstererek kapağındaki resimlerle ilgili konuşunuz. "Bakalım bebek/kedi/köpek ne yapmış?" diyerek kitabı açınız. Her sayfadaki olay hakkında basit cümlelerle resmi göstererek bebeğinizle sohbet ediniz. Örneğin "Kuş uçmuş.", "Köpek koşuyor." gibi. Kitaptaki piknik ya da ile resmini bebeğinize göstererek "Baba, bardak getiriyor. Anne, süt koyuyor. Çocuk, süt içiyor." gibi ifadeleri kullanarak da olayları anlatabilirsiniz. Resimleri anlatırken tepki vermesi için bebeğinizi 5 saniye bekleyerek onun tepkilerini pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken bebeğinize basit nesne isimlerini ya da mama, bay bay, gel gibi sözcükleri söylediğinizden emin olunuz.
- Etkinlik esnasındaki konuşmalarınızı jest ve mimiklerinizle destekleyiniz.
- Bebeğiniz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür etkinlikleri sürdürebileceğinizi unutmayınız.
- Bebeğinizin aşına olduğu kitaplarda daha fazla katılım gösterebileceğini ve bir kitaba tekrar bakmanın faydalı olduğunu unutmayınız.
- Bebeğiniz ile bu etkinliği gerçekleştirirken sizin söylediklerinizi dinlemiyor ve kendi oyun kurgusuna devam ediyorsa çok ısrar etmeyiniz. Belli bir süre bekleddikten sonra etkinliğe devam ediniz.
- Bebeğiniz mama, bay bay, araba gibi sözcükleri duyduğunda bu sözcükleri anladığını gösteren tepkiler verirse ona gülümseyerek ve onunla konuşmayı sürdürerek bebeğinizi pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görmeye yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken önce bebeğinizin oyuncaklara veya nesnelere dokunmasını sağlayarak onları bebeğinize tanıttınız. Daha sonra, bebeğin sıkça ismini duyduğu nesneler (araba, mama, bebek vb.) hakkında konuşurken bu nesnelerin nerede olduğunu söyleyerek bebeğinizin onlara dokunmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğinizin mama sözcüğünü duyduktan sonra uzanmaya çalışıp uzanamadığında fiziksel olarak destekleyiniz. Bebeği gösterirken tutma, kavrama gibi zorluklar yaşadığında da, oyunun girişini uzatılabilir psikomotor becerilerini desteklemek için fırsat olarak kullanabilirsiniz. Bebeği elinde tutamıyorsa siz alabilir ya da oyuncak bebeği de oturtabilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğinizin nesneye odaklanamayıp, sizi dinlemediğini düşündüğünüzde oyuncağı uzaklaştırıp, yeniden göstererek uygulamaya tekrar başlayabilirsiniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği bebeğinizin yemek rutinlerinde de uygulayabilirsiniz. Kendisinin mama tabağını ve kaşığını görebileceği bir mesafeye koyarak "Karnın mı acıktı? Haydi mama yiyelim.", "Benim kızım/oğlum mama yiyecek." gibi ifadelerin sonunda bebeğinizin tepkilerini gözlemleyebilirsiniz.
- Bu etkinliği "Rutin içindeki davranış dizisi gerçekleştirilirken sonra olacak olan rutin basamağına ilişkin beklentisini jest, mimik ya da seslerle gösterir." kazanımını desteklemek için kullanabilirsiniz.
- Bu etkinlikte bebeğiniz oyuncaklarla oynarken adıyla hitap ederek "Adı söylendiğinde yaptığı işi durdurarak, dönerek, bakarak ya da ses çıkarak tepki verir." kazanımını desteklemek için kullanabilirsiniz.
- Etkinliği farklı oyuncaklar ve nesneler kullanarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Bu etkinliği bebeğiniz ile diğer aile üyelerinin (örneğin baba, kardeş, anneanne, babaanne vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince gün içerisindeki rutinlerde bebeğinizin sık kullandığınız sözcüklere tepkisini gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde söylediğiniz sözcüğe uygun tepki (bebeğinizin bay bay sözcüğünü duyduğunda giden kişiye el sallaması, sesler çıkarması, kapiya bakması) veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğin sizi görmesine imkân verecek şekilde onun yanına veya karşısına oturunuz.

2 “Baban uyusun.” diyerek uyumakta olan babasına dikkatini çekiniz.

3 Uyuyan babasını işaret ederek bir yandan sus işareti yaparken diğer yandan da “Sus.” deyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: AG 3.5. Jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelerle karşı uygun davranışlar gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 2.3. Tanıdık yetişkinin sözel olmayan iletişim davranışlarına jest, mimik ya da seslerle tepki verir.
- AG 3.4. Mama, bay bay, araba gibi sıkça duyduğu sözcükleri anlar.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinizin jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelerle karşı tepkilerini gözlemleyiniz. Örneğin el sallanarak "Bay bay," "Güle güle." denildiğinde gidileceğini anlaması ve kapıya bakması; sus işareti yapılarak "Sus." denildiğinde sessiz olması; elinizi uzatarak "Ver." dediğinizde elindeki vermesi ya da kendine çekmesi; ellerinizi uzatarak "Kucağıma gel." dediğinizde kollarını uzatması ya da sırtını dönmesi; parmağınızla işaret ederken "Bak." dediğinizde işaret edilen yere bakması bebeğinizin sunulan sözel ifadeyi anladığının belirtileridir. Bebeğiniz beş denemenin üçünde söylediğiniz sözcüğe uygun tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Uygulamaya başlarken bebeğin sizi görmesine imkân verecek şekilde onun yanına veya karşısına oturunuz. Uygun bağlamlarda, örneğin uyuyan babasını işaret ederek bir yandan "sus işareti" yaparken diğer yandan da "Sus." diyerek bebeğin tepkisini gözlemleyiniz. Bebeğiniz tepkide bulunmuyor ya da sessizleşmiyorsa ona model olup kısık sesle konuşarak "Baba uyanmasın, sus." deyiniz ya da elinizi uzatarak "Ver." dediğinizde ve bebeğiniz elindeki verdiğinde ya da elindeki kendine doğru çekip sarıldığında bu durum sözcüğü anladığını göstermektedir. Amacınız, bebeğinizin mutlaka elindeki vermesi değil sözcüğü anlamasıdır. Dolayısıyla eline sıkı sıkıya sarılması da jest ile sunulan eylemi anladığını göstermektedir. Bu amaçla örneğin parçalı bir oyunu oynamak, yapboz, şekil kutusu ya da günlük rutinlerden oyuncak toplamak, sepetteki çamaşırları boşaltmak gibi etkinlik ve rutinlerden faydalanabilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimiklerinizle ve hareketlerinizle destekleyerek bebeğiniz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Bebeğiniz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür etkinlikleri sürdürebileceğinizi unutmayınız.
- Etkinlik sırasında, bebeğinizin sizin yüzünüzü görebileceği şekilde oturduğundan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, odada başka kişilerin bulunmamasına, diğer ses kaynaklarının açık olmasına özen gösteriniz.
- Etkinliği sık sık ve arka arkaya gerçekleştirmeye çalışmayınız.
- Bu etkinliği fırsat bulduğunuz her rutinde gerçekleştirebilirsiniz.
- Bebeğiniz jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelerle karşı uygun davranışlar gösterdiğinde, ona gülümseyerek ve onunla konuşmayı sürdürüp, ilgisini canlı tutarak bebeğinizi pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek, Etkinlik sırasında, jest ve mimiklerinizi anlamakta zorlanacaktır. Bu nedenle Etkinlik sırasında, bebeğinize yüzünüzü yaklaştırmalı, jest ve mimik yaparken size dokunmasına izin vermelisiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebek, kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, yüz ifadelerini taklit etmekte zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken sizinle göz kontağı kurması için bebeği fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin duyduğu bir görsel olduğunda konuşarak ve dokunarak bebeği sakinleştirmeye çalışınız. Bebek, sakinleşmediği takdirde görseli bir sonraki denemede kullanmayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

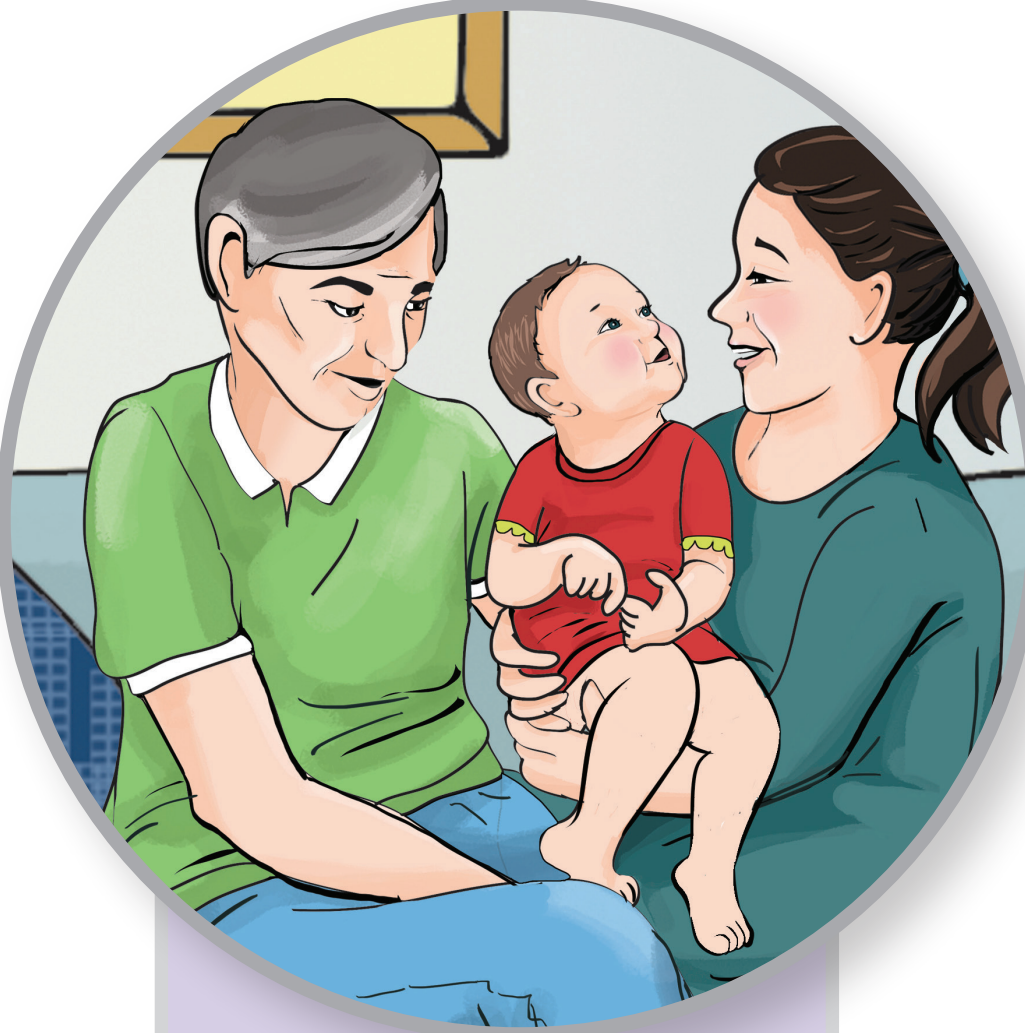
- Bu etkinliği genelleme amacıyla diğer aile üyelerinin de (anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) bebeğinizle etkinlik gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği çeşitlemek amacıyla oyuncaklarla oynarken de rutinleri gerçekleştirirken de bebeğinizle bu kazanım üzerinde çalışabilirsiniz.
- Bebeğiniz ilerleme gösterdikçe bu etkinliği ev dışı ortamlarda da (Örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinizin jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelerle karşı tepkilerini gözlemleyiniz. Örneğin el sallanarak "Bay bay," "Güle güle." denildiğinde gidileceğini anlaması, kapıya bakması; sus işareti yapılarak "Sus." denildiğinde sessiz olması; elinizi uzatarak "Ver." dediğinizde elindeki vermesi ya da kendine çekmesi; ellerinizi uzatarak "Kucağıma gel." dediğinizde kollarını uzatması ya da sırtını dönmesi bebeğinizin sunulan sözel ifadeyi anladığının belirtileridir. Bebeğiniz beş denemenin üçünde söylediğiniz sözcüğe uygun tepki veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğinizi kucağınızda yüzünüzü görecek şekilde tutarak evdeki yetişkin ile sohbet ediniz.

2 Bebeğinizin siz sohbet ederken konuşan kişiyi izleyip izlemediğini gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: SOİ 2.1. Etrafında gerçekleşen başkalarının yaptığı sohbetlere ortalama 5 saniye dikkatini verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.
- SOİ 1.4. Konuşan kişiye anlık dikkatini verir.
- SOİ 1.5. Kendisi ile konuşan kişinin gözlerini, dudaklarını ya da ağzını izler.
- SOİ 1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğin (görüş açısında olan ve olmayan) insan sesine bakmasına, yönelmesine ve anlık dikkatini verebilmesine, kendisiyle konuşan yetişkinin gözlerini ya da ağzını izlemesine odaklanınız. Yapılacak olan etkinliğin değerlendirilmesinde ise bir hafta süresince bebeğinizi gözlemleyiniz. Beş denemenin üçünde, iki yetişkinin konuşması esnasında yetişkinlerden birine ya da her ikisine ortalama 5 saniye bakıyorsa, bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- En az iki yetişkin.
- Kukla/pelüş oyuncak/oyuncak bebek.

UYGULAMA

Bebeğinizin tanıdığı bir yetişkin ile bebeğinizin hem sizi görebileceği (hafif şekilde yan tarafınızda) hem de yüzü karşıdaki yetişkine dönük olacak şekilde kucağınıza alarak sohbet ediniz. Bu esnada bebeğinizin sizin ve sohbet eşinizin ağzını ve gözlerini izleyip izlemediğini gözlemleyiniz. Bebeğinizin dikkatini çekmesine yardımcı olmak için başlangıçta her bir elinize birer kukla alarak onları karşılıklı konuşturabilirsiniz. Bu konuşmaları yaparken kuklaları sıra alarak (önce biri sonra biri konuşacak şekilde) konuşturmanız ve çok hızlı konuşmamaya dikkat etmeniz önemlidir. Uygulamaları farklı ortam ve kişilerle çeşitlendiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğiniz kucağınızdayken onu, hem sizin yüzünüze dönebilecek hem de karşıdaki yetişkini görebilecek şekilde tutunuz.
- Bebeğiniz sohbet edenler ile ilgilenmediğinde bebeğinizle göz kontağı kurmaya ve dikkatini yetişkinle karşılıklı konuşmanıza çekmeye özen gösteriniz.
- Sohbet sırasında sizin ve bebeğinizin elinde, çevrenizde bebeğin dikkatini dağıtacak bir nesne bulundurmuyunuz.
- Sohbet sırasında ortamda bebeğinizin dikkatini dağıtacak ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz (örneğin televizyonun açık olması).
- Sohbeti doğal ses düzeyi ve hızda gerçekleştiriniz. Alçak sesle veya çok yavaş konuşmayınız.
- Bebeğiniz etkileşime yöneldiğinde, bu davranışını gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, sohbet sırasında diğer yetişkin ile yakın oturunuz. Bebeğin sohbet sırasında konuşan kişi olarak size veya diğer yetişkine dönme, dokunma çabalarını olumlu olarak kabul ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebeği, Etkinlik sırasında, fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin bedenini döndürmesine yardımcı olmak, çenesinden tutarak yüze bakmasını sağlamak vb.).
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebeğe fiziksel destek (bebeği çenesinden tutarak çevirmek) sağlayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı zamanlarda tekrarlayabilirsiniz. Örneğin yemek masasında bebeğiniz mama sandalyesinde otururken, koltukta/yerde otururken, misafir karşılarken, yatağında yatarken dikkatini bir başka yetişkinle başlattığınız etkileşime yönlendirebilirsiniz.
- Bu denemeyi genelleme amacıyla farklı aile üyeleri ile (örneğin anne, baba, teyze, annecanne vb.) sohbet ederken gerçekleştiriniz.
- Etkinliği bebeğinizi ile birlikte gezerken ve alışveriş yaparken karşılaştığınız bir tanıdığınız ile sohbet ederken de gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapabiliyor mu?

Bebeğin (görüş açısında olan ve olmayan) insan sesine bakmasına, yönelmesine ve anlık dikkatini verebilmesine, kendisiyle konuşan yetişkinin gözlerini ya da ağzını izlemesine odaklanınız. Yapılacak olan etkinliğin değerlendirilmesinde ise bir hafta süresince bebeğinizi gözlemleyiniz. Beş denemenin üçünde, iki yetişkinin konuşması esnasında yetişkinlerden birine ya da her ikisine ortalama 5 saniye bakıyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1

Bebeğinizle karşılıklı oturup onun ellerinden tutunuz ve “fış fış kayıkçı” oyununu oynayınız.

2

Bebeğinizle oynarken oyunu duraklatınız. Daha sonra bebeğinizin oyunun devamını isteyen jest, mimik ve seslerini gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: SOİ 2.2. Rutin içindeki davranış dizisi gerçekleştirilirken sonra olacak olan rutin basamağına ilişkin beklentisini jest, mimik ya da seslerle gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 1.1. Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleriyle tepki verir.
- SOİ 1.5. Kendisi ile konuşan kişinin gözlerini, dudaklarını ya da ağzını izler.
- SOİ 2.1. Etrafında gerçekleşen başkalarının yaptığı sohbetlere ortalama 5 saniye dikkatini verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizi bir hafta süresince gözlemleyiniz. Bebeğinizin günlük rutin içindeki davranışlar gerçekleştirilirken olacak olan bir sonraki adıma ilişkin jest, mimik (arama, kaşlarını kaldırma, gülümseme) ya da seslerle (heyecan, merak gibi duygularını gösteren seslemeler) beklentisini beş denemenin üçünde gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Rutinde kullanılan eşyalar; tabak, kaşık, şampuan, havlu vb.

UYGULAMA

Bebeğinizin dil becerileri bu dönemde hızla gelişmekle birlikte henüz, sadece dil becerileri ile iletişim kurmak için yeterli değildir. Bebeğiniz bu dönemde rutinlere ve rutinlerin gerçekleşme sırasına eşlik eden sözcükleri eşlemeye ve anlam oluşturmaya çabalamaktadır. Bu nedenle rutinlerin sırasını ayırt edebilmesi ve beklenti oluşturmaya önemlidir.

Rutinlerin kendi içinde belirli bir sıra ile oluşan basamakları vardır. Örneğin beslenme zamanı, banyo zamanı, uyku zamanının her ailede değişkenlik gösterebilmekle beraber bir uygulama şekli vardır. Uyku zamanı önce pijamaları giymek sonra dişleri fırçalamak sonra kitap okumak ya da banyo zamanı önce banyonun hazırlanması, sonra biraz köpükle oyun oynanması, şarkı söylenmesi, saç yıkama, vücut yıkama, durulama vb. Bunun yanı sıra örneğin parmak oyunları ya da hareketli oyunlarda da benzer bir sıra vardır. Bebeğinizle bu rutinleri gerçekleştirirken normal temponuzu keserek yüzüne bakınız ve tepkisini gözlemleyiniz. Bebeğiniz sonraki basamağa ilişkin işaret ediyor, bakıyor, ses çıkarıyor ya da o yöne doğru hamle yapıyorsa gona gülümseyiniz ve yapacağınız basamağı söyleyip etkinliğe devam ediniz. Tepkide bulunmuyorsa ne yaptığınızı ve ne yapacağınızı ona anlatarak etkinliği sürdürünüz. Ara ara etkinliği kesintiye uğratarak tepkisini gözlemleyiniz. Örneğin "ce ee" ya da "fış fış kayıkçı" gibi oyunları birkaç defa oynayınız sonra duraksayarak bebeğinizin tepkisini gözlemleyiniz. Bebeğinizin gerçekleştirecek basamağa ilişkin beklentisini jest, mimik ya da seslerle göstermesini bekleyiniz. Göstermezse siz bu davranışları sergileyerek ona model olunuz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğiniz etkileşime girdiğiniz rutin ile ilgilenmediğinde bebeğinizle göz kontağı kurmaya ve dikkatini konuşmanıza çekmeye özen gösteriniz.
- İlk etkinliklerde bebeğinizin devam etmek isteyeceği ve sevdiği rutinleri seçiniz.
- Etkinlik öncesi ve sırasında bebeğiniz rutine devam etmek istemiyorsa, devam etmesi için çok ısrar etmeyiniz.
- Etkinliği arka arkaya gerçekleştirmeyiniz.
- Etkinlik sırasında rutini zaman zaman kesintiye uğratarak tepki vermesi için 3-5 saniye bekleyerek bebeğe fırsat veriniz.
- Bebek beklentisini jest, mimik ya da seslerle gösterdiğinde, gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, bir rutini gerçekleştiriyorken sözel olarak açıklamalar yapınız ve rutinlerde kullandığınız nesneler varsa (örneğin mama kaşığı, banyo sünger vb.) mutlaka bebeğin bunlara dokunmasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, Etkinlik sırasında, bebeğinizi fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin bedenini döndürmesine yardımcı olmak, çenesinden tutarak yüze bakmasını sağlamak vb.).
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, göz kontağını kaybetmemeye ve daha basit cümleler kurmaya (örneğin "Acıktın mı? Mama yiyelim mi?", "Haydi mama yiyelim.") özen gösteriniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) etkileşime yönelmesini destekleyiniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı zamanlarda ve günlük rutinlerde tekrarlayabilirsiniz (Örneğin; bebeğinize dışarı çıkmadan önce giysilerini göstererek, ayakkabılarını getirerek, uyumadan önce pijamasını getirerek ya da uyurken yanına aldığı oyuncaklarını göstererek, kitap okumadan/bakmadan önce kitaplığa yönelerek ve bebeğinizle konuşarak vb.)
- Bu denemeyi genelleme amacıyla, bebeğin tanıdığı farklı kişiler (anne, baba, anneanne vb.) ile gerçekleştirirken o kişilerin bebeğinizin günlük hayatta etkileşim içinde olduğu kişilerden olmasına dikkat ediniz. (örneğin anne/baba ile banyo yapma rutini, anneanne/dede ile varsa oyun etkileşimi vb.).

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizi bir hafta süresince gözlemleyiniz. Bebeğinizin günlük rutin içindeki davranışlar gerçekleştirilirken olacak olan bir sonraki adıma ilişkin örneğin "Yemek zamanı" ya da "Banyo zamanı" dediğinizde jest, mimik (arama, kaşlarını kaldırma, gülümseme) ya da seslerle (heyecan, merak gibi duygularını gösteren seslemeler) beklentisini beş denemenin üçünde gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğinizin yanından ayrılırken ona el sallayınız.

2 Yanından ayrılırken bebeğinizin jest ve mimiklerini, çıkardığı sesleri gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: SOİ 2.3. Tanıdık yetişkinin sözel olmayan iletişim davranışlarına jest/mimik ya da seslerle tepki verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

• SOİ 2.2. Rutin içindeki davranış dizisi gerçekleştirilirken sonra olacak olan rutin basamağına ilişkin beklentisini jest, mimik ya da seslerle gösterir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizi bir hafta süresince gözlemleyiniz. Bebeğiniz günlük hayatta, sizin ya da tanıdığı bir başka yetişkinin beden diliyle verdiği mesajlara (dışarı çıkarken bebeğe el sallama, bebeği kucağınıza almak için kollarınızı uzatma, bebeğin elindeki istemek için elinizi uzatma, elindeki bebeğe vermek için uzatma, alkışlama, sessiz olması için bebeğe sus işareti yapma, bebeğin yanınıza gelmesi için elinizle "gel" işareti yapma vb.) beş denemenin üçünde jest, mimik ya da seslerle tepki (kucak için kollarını uzatıyor ya da sırtını dönüyorsa, elindeki vermek için uzatıyorsa ya da "Hayır." anlamında başını sallıyorsa, alkışlıyorsa, susuyor ya da itiraz anlamında ses çıkarıyorsa vb.) veriyorsa ilgili kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Bebeğinizin sizin günlük rutinleriniz sırasında bir sonraki davranışınıza ilişkin beklentisini jest, mimik ya da sesler çıkararak belli etmesini dikkate alınız.

Bebeğinizle etkileşim hâlindeyken konuşmadan sadece jest, mimik ya da seslerle ondan belli isteklerde bulununuz. Örneğin soyduğunuz yumuşak meyveyi ona uzatarak elindeki anahtarı isteyiniz. Yanından ayrılırken el sallayınız. Bebeğiniz bu ve benzeri sözel olmayan iletişimsel davranışlara nasıl tepki veriyor gözlemleyiniz. Burada bebeğinizin verdiği tepkinin olumlu ya da olumsuz olması önemli değildir yani kucağa gelmeyi kabul edebilir ve kollarını uzatabilir ya da kabul etmeyebilir ve sırtını döner. Önemli olan bebeğinizin sizin sözel olmayan iletişimsel davranışınızı anladığını belli etmesidir.

Bebeğiniz sizin jest, mimik ve seslerle yaptığınız sözel olmayan davranışlarınıza tepki vermiyorsa henüz bu sözel olmayan davranışları anlamlandıramamış olabilir. Bu durumda sık sık yaptığınız etkinlik ve rutinlerle bunlara eşlik eden jest ve mimikleri bebeğinizin eşlemesini sağlayınız. Örneğin dışarı her çıkışınızda el sallayınız ve "gitme/el sallama" ilişkisini kurmasını ya da bir şey isterken elinizi uzatarak "isteme/el uzatma" ilişkisini kurmasını sağlayınız. Bu amaçla bebeğinize model olunuz, bebeğiniz uygun tepki (kabul ya da reddetmesi önemli değil) verdiğinde pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinizle iletişime girdiğiniz ve ona sözel olmayan mesajlar verdiğiniz günlük rutinler sırasında, bebeğinizle göz kontağı kurunuz. Bebeğinizin dikkatini, beden dilinize (el sallama, sus işareti vb.) çekmeye özen gösteriniz.
- Yalnızca bu kazanımı denerken sözel olmayan etkileşimle sınırlı kalınız. Bebeğinizin tepkisinden sonra etkinliğin devamında (örneğin "Eveet, bebek uyuyor.", "Sessiz olalım." vb.) ve diğer tüm günlük rutinlerde bebeğinizle sözel etkileşim kurmaya özen gösteriniz.
- Jest ve mimik kullanımı kültüre göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bebeğinizin tanıdığı kişilerin jest ve mimiklerine daha aşina olacağını göz önünde bulundurunuz.
- Etkinliği gerçekleştirmek için her zaman düzenleme yapmayınız. Bebeğiniz, tanıdığı yetişkinlerle iletişim hâlindeyken bu kazanımı gerçekleştirmeye yönelik uygulamalar yapabilirsiniz.
- Bebeğiniz sizin veya başka bir yetişkinin sözel olmayan davranışlarına jest, mimik ya da seslerle tepki verirse gülümseyerek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, bu Etkinlik sırasında, jest ve mimiklerinizi anlaması için bebeğin, yüzünüze dokunmasına izin veriniz. Yüzünüze dokunmasına izin veriniz. Ayrıca bebeğiniz jest ve mimiklerinizi göremeyeceği için yaptıklarınızı sözlü olarak da ifade ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, Etkinlik sırasında, bebeğe yakın mesafede durarak ve gerektiğinde baş ve beden duruşunu destekleyerek bebeğinizin sözel olmayan iletişim davranışlarını algılamasını ve buna uygun tepki verebilmesini destekleyiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, etkinlik esnasında bebekle göz kontağını kaybetmeden basit cümleler (Örneğin "Ver.", "Al.") kullanmaya özen gösteriniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin etkileşime yönelmesini destekleyiniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı zamanlarda ve çeşitli günlük rutinlerde tekrarlayabilirsiniz.
- Kazanımı gerçekleştirmeye yönelik rutinler ile birlikte farklı oyuncakları ve nesneleri kullanıp, etkinliği çeşitlendirerek gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla bebeğin tanıdığı farklı kişiler (anne, baba, anneanne vb.) ile gerçekleştirirken o kişiyle rutin bir yaşantısı olmasını dikkate alınız (örneğin baba ile parka gitme rutini, anneanne/dede ile varsa rutin oyun etkileşimi vb.). Bebeğinizin etkileşim kurduğu diğer yetişkinler ile rutinlerinde bebeğinizin tepkilerini gözlemleyiniz.

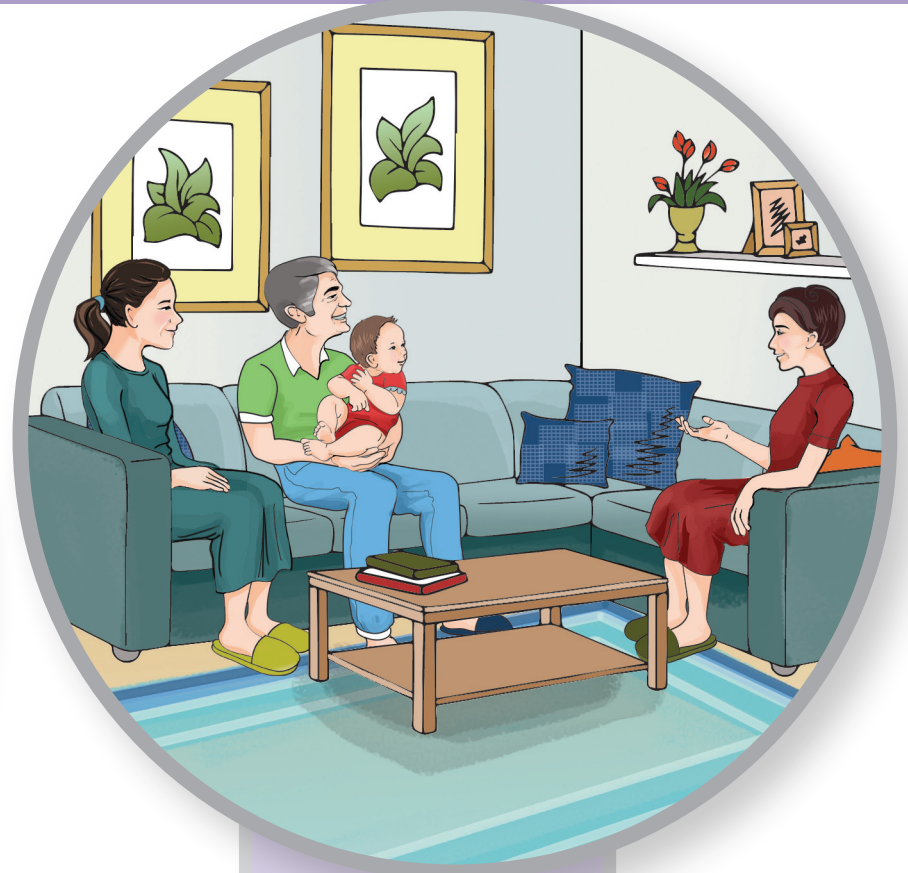
SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizi bir hafta süresince gözlemleyiniz. Günlük rutin içindeki sizin ya da tanıdığı bir başka yetişkinin sözel olmayan iletişim davranışlarına (dışarı çıkarken el sallama, kucağa almak için kollarınızı uzatma, elindeki istemek için elini uzatma, elindeki vermek için elini uzatma, alkışlama, sessiz olması için sus işareti yapma, yanınıza gelmesi için elinizle "Gel" işareti yapma vb.) Beş denemenin üçünde jest, mimik ya da seslerle tepki (Kucak için kollarını uzatıyor ya da sırtını dönüyorsa, elindeki vermek için uzatıyorsa ya da "Hayır." anlamında başını sallıyorsa, alkışlıyorsa, susuyor ya da itiraz anlamında ses çıkarıyorsa vb.) veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğiniz ile eve ziyarete gelen yetişkini karşılayınız.

2 Bebeğiniz kucığınızdayken ziyaretçi ile sohbet ediniz. Bu sırada bebeğinizi gözlemleyiniz.

7-9
AY

KAZANIM: SOİ 2.4. Başkalarının sohbetlerini dinler gibi görünür.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.
- SOİ 2.1. Etrafında gerçekleşen başkalarının yaptığı sohbetlere ortalama 5 saniye dikkatini verir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinizin iki ya da daha fazla kişinin bulunduğu sohbet ortamlarındaki tepkisini gözlemleyiniz. Eğer bebeğiniz bu sohbet ortamlarında beş denemenin üçünde konuşan kişiler arasında göz gezdiriyor, kafasını konuşan kişilere çeviriyor, sesler çıkarıyor ve sohbet ortamına dikkatini 5 saniyeden uzun süre veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Gün içerisinde pek çok kez ve pek çok farklı kişiyle sohbet ortamı oluşmaktadır. Kapıya gelen komşu, akşam anne-baba ile yemek masasında yapılan sohbetler, okuldan gelen ağabey ya da abla ile yapılan sohbetler, eve gelen misafirler, akrabalar ile yapılan sohbetler vb. Bebeğin dikkatini sohbe vermesi için televizyon, müzik sesi, oyuncak, oyun oynayan çocuklar gibi dikkat dağıtıcı etkenlerin ortamda bulunmamasına özen gösteriniz. Sohbet sırasında, bebeğinizin konuşan kişilere 5 saniyeden fazla bakıp bakmadığını, başını çevirip onları dinleyip dinlemediğini gözlemleyiniz. Önemli olan bebeğinizin sohbet konusunu anlaması değil sohbeti dinler gibi takip etmesidir. Bebeğiniz henüz bunu yapamıyorsa sesinizi yükseltip alçaltarak elinize ilginç bir nesne (bebeğin dikkatini çekebilecek kitap gibi bir nesne) alıp bir kişiyle bunun hakkında konuşmaya başlayarak bebeğinizi gözlemleyiniz. Bebeğiniz sohbet eden kişilere dikkatini yönelttiğinde ilgi göstererek pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Sohbet ortamında, bebeğin dikkatini sohbe vermesini engelleyecek etkenlerin (oyuncak, çalışan televizyon vb.) olmamasına özen gösteriniz.
- Sohbet ortamında bebeğin dikkatini sohbe vermesini engelleyecek müzik ve televizyon açmayınız.
- Etkinliğin yapıldığı ortamda, oyun oynayan başka çocuklar olmamasına dikkat ediniz. Bebeğinizin bu çocuklar arasındaki sohbe mi yoksa çocukların oynadıkları oyuna mı dikkatini verdiğini anlamak zor olacaktır.
- Etkinliği bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancasının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Bebeğiniz sizi izlemeye başladığında; gülümseyerek ve konuşmayı sürdürerek, bebeğin konuşmaya ilgisini canlı tutarak onu pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, sohbet sırasında diğer yetişkin ile yakın oturunuz. Bebeğiniz sohbet sırasında duraksıyor, başını çeviriyor ise onun bu davranışlarını olumlu olarak kabul ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebeği Etkinlik sırasında, fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin bedenini döndürmesine yardımcı olmak, çenesinden tutarak konuşan kişinin yüzüne bakmasını sağlamak vb.).
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken fiziksel destekle (örneğin çenesinden çevirerek) bebeğin, konuşana yönelmesini destekleyiniz ve konuşmaya devam ediniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı zamanlarda ve çeşitli günlük rutinlerde tekrarlayabilirsiniz (örneğin yemek masasında bir başkasıyla konuşarak odada otururken bebeğin sizi görebileceği mesafede bir başkasıyla konuşurken oyunlar içinde üçüncü bir kişiyle konuşurken vb.).
- Bu etkinliği genelleme amacıyla diğer aile üyeleri (örneğin baba, anneanne, teyze, dayı vb.) ile gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği bebeğinizle gezerken veya alışveriş yaparken karşılaştığınız bir tanıdığınız ile sohbetiniz esnasında da gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği, bebeğinizle dışarı çıktığınızda karşılaştığınız çocuklarla ya da sohbet eden yetişkinlerle gerçekleştirebilirsiniz. (örneğin alışveriş yaptıktan sonra kasada beklerken sıradaki yetişkinlerin sohbet etmesi, parkta oynayan çocukların sohbet etmeleri vb.).

SON DEĞERLENDİRME

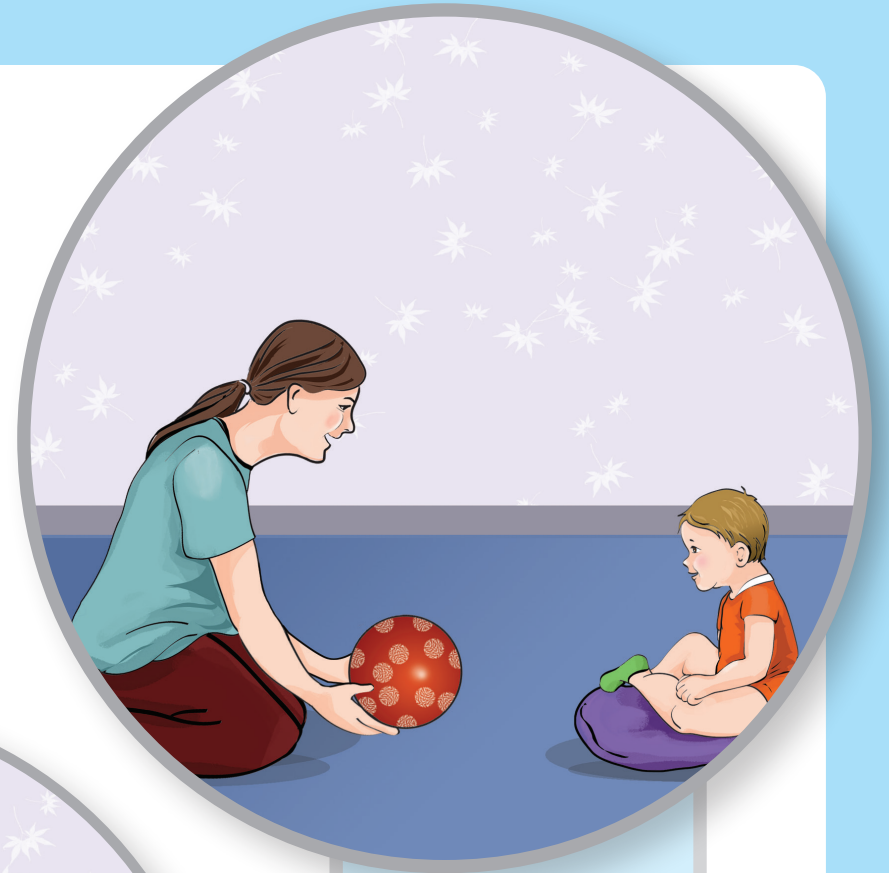
Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bir hafta süresince bebeğinizin iki ya da daha fazla kişinin bulunduğu sohbet ortamlarındaki tepkisini gözlemleyiniz. Eğer bebeğiniz bu sohbet ortamlarında beş denemenin üçünde konuşan kişiler arasında göz gezdiriyor, kafasını konuşan kişilere çeviriyor, sesler çıkarıyor ve sohbet ortamına dikkatini 5 saniyeden uzun tepki veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğinizle karşılıklı oturarak elinizdeki top hakkında konuşunuz.

2 Topu bebeğinize doğru atınız.

3 Bebeğinizden topu yakaladıktan sonra topu geri atmasını isteyiniz.

10-12
AY

KAZANIM: AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.4. Mama, bay bay, araba gibi sıkça duyduğu sözcükleri anlar.
- AG 3.5. Jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelere karşı uygun davranışlar gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğiniz jest ve mimik kullanmadan verilen“At.,”“Tut.,”“Otur.,”“Kalk.,”“Ver.,”“Uyut.,”“Doyur.” gibi basit yönergeleri beş denemenin üçünde bağımsız olarak yerine getiriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Yönergelere uygun materyaller (top, bebek, TV kumandası vb.).

UYGULAMA

Bu kazanıma yönelik uygulamayı gerçekleştirmek amacıyla bebeğinizin, sizin yüzünüzü görebileceği şekilde yanına veya karşısına oturunuz. Elinizdeki topun ışık ve ses özelliklerine dikkat çekerek top ile ilgili konuşunuz (örneğin “Aaa, bak! Topun ışıkları var, gördün mü? Dinle bak, sesi de var.”) Bu sırada topun çıkarttığı sese göre ellerinizi ve bedeninizi kullanarak sağa sola ritmik hareketler yapabilirsiniz. Topun çıkarttığı sesi taklit edebilirsiniz. Bebeğinizin sizi izlemesini ve taklit etmeye çalışmasını, sesler çıkarmasını gözlemleyiniz.

Topu birbirinize doğru yerden yuvarlayınız. Sıra ona geldiğinde topla sizin yaptığınız hareketlere benzer hareketler yapmasına izin veriniz ve siz de onu taklit ediniz. Topu istemek için “Topu at.,”“Anneye at.,”“Babaya at.” gibi cümleler kullanınız. Bebeğinizin topu atmasını pekiştiriniz.

“Otur.,”“Kalk.” gibi yönergeleri çalışırken bebeğinizin zaten kalkmak üzere olduğunda ya da oturacağı zamanlarda yönerge vermeyiniz. Bebeğinizin bir oyuncakla/nesneyle meşgul olduğu anlarda “Otur.” yönergelerini veriniz. Bebeğiniz size döndükten sonra tepkisini gözlemleyiniz. Yönergeyi yerine getirmiyorsa verdiğiniz yönergeye eşyayı (örneğin sandalye) işaret ederek “Otur.” yönergelerini tekrarlayınız. Bebeğiniz yönergeyi yerine getirmiyorsa bir sandalyeye oturup, model olarak yönergeleri tekrarlayınız. Doğru tepkiyi pekiştiriniz. Bebeğiniz yönergeyi yine yapmıyorsa bebeğin kollarından hafifçe tutup, oturmasını sağlayarak yönergeyi tekrarlayınız.

Basit yönergeleri evcilik gibi oyunlarda oynadığınız oyuncaklarla ve günlük rutinlerinizde sık sık tekrarlayınız. Örneğin “Bebek aç, haydi doyor.,”“Bebeğin uykusu gelmiş, haydi uyut.” gibi ya da gün içerisinde “TV kumandasını ver.” gibi basit isteklerde bulunabilirsiniz. Zil çaldığında “Kapıyı açalım.” diyerek birlikte kapıya gidebilirsiniz. “Ayıyı/bebeği ver.” ya da “Ayıyı/bebeği sepete at.” gibi tek eylem gerektiren yönergelerle oyuncakları beraber toplayabilirsiniz. Bebeğinizin doğru tepkilerini oyunu devam ettirerek, başınızla onaylayarak, yaptığını sözleştirerek (örneğin “Harika, bebek uyudu.”) onaylayınız. Bebeğiniz yönergeleri yerine getirmeye başladıkça eşlik eden jest ve mimik kullanımını yavaş yavaş geri çekerek sadece sözel ifadeye tepki vermesini bekleyiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği çalışırken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek bebeğiniz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Bebeğiniz yönergeleri yerine getirmeye başladıkça eşlik eden jest ve mimik kullanımını yavaş yavaş geri çekiniz ve sadece sözel ifadeye tepki vermesini bekleyiniz.
- Yönergeleri bebeğinizin zaten yapmakta olduğu anlarda örneğin bebeği doyururken “Bebeği doyor.” şeklinde vermeyiniz.
- Etkinlik sırasında, aynı yönergeyi arka arkaya vermeyiniz. Bebeğinizin yönergeyi yerine getirmesi için bekleyiniz.
- Tüm etkinlikleri aynı gün içerisinde veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Pekiştireci bebeğinizin bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz. Bazı bebekler gülümsemeyi veya başını okşamanızı pekiştireç olarak kabul ederken bazılarının yiyecekleri tercih ettiğini unutmayınız.
- Değerlendirme sırasında bebeğinizi sadece “kendisine yöneltilen basit yönergeleri yerine getirme” ölçütüne göre değerlendiriniz. Bebeğinizin, davranışı bağımsız olarak yapmasını beklerken ona herhangi bir fiziksel temasta bulunarak veya destek/ıpuucu vererek oyuncağa dönmesini sağlamayınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken yönergenize uyması için öncelikle, bebeği fiziksel olarak destekleyiniz ve ona model olunuz.
- Görme yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin dokunma deneyimini daha fazla yaşamasını ve örneğin topun çıkarttığı sese odaklanmasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğe fiziksel destek sağlayabilirsiniz (örneğin bebek, topu tutmaya çalıştığında topu kavramakta zorlanıyorsa).
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştiriniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı aile üyelerinin (anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) bebeğiniz ile zaman geçirmesini sağlayabilirsiniz.
- Bu etkinliği çeşitleme amacıyla gün içerisinde rutinlerde ve oyunlar sırasında da kazanıma yönelik çalışabilirsiniz.
- Bebeğiniz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda da (örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) bu etkinliği gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu etkinliği “Mama, bay-bay, araba gibi sıkça duyduğu sözcükleri anlar.” kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz. Bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.
- Bu etkinliği “Jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelere karşı uygun davranışlar gösterir.” kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz. Bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğiniz jest ve mimik kullanmadan verilen“At.,”“Tut.,”“Otur.,”“Kalk.,”“Ver.,”“Uyut.,”“Doyur.” gibi basit yönergeleri beş denemenin üçünde bağımsız olarak yerine getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bebeğiniz mama yerken ağızındakileri püskürtüyorsa “Olmaz.” diyerek bebeğinizi uyarınız.

2 Bebeğinizin sizin uyarılarınızdan sonra, beklenen davranışı yerine getirip getirmediğini gözlemleyiniz.

10-12
AY

KAZANIM: AG 3.7. “Hayır,” “Dur,” “Yok,” “Olmaz,” “Yapma.” gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeler söylendiğinde anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler verir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.2. “Hayır.” dendiğinde yapmakta olduğu işi bırakarak, durarak, bakarak, dudaklarını sarkıtarak ya da yüzünü ekşiterek tepki verir.
- AG 3.5. Jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelere karşı uygun davranışlar gösterir.
- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin “Hayır,” “Dur,” “Yok,” “Olmaz,” “Yapma.” gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeler kullandığınızda anladığını gösterecek şekilde yüzünü buruşturması, dudaklarını sarkıtması, duraksaması, ses çıkarması, “ı-ıh” benzeri itiraz nidaları yapması gibi sözel ya da sözel olmayan davranışlarını gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde duyduğu sözcükleri anlıyor ve anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materiyaller

- Bebeğinizin ilgisini çeken oyuncaklar/nesneler.

UYGULAMA

Gün içerisinde olumsuz ifadeler kullanmak zorunda olduğunuz pek çok durum karşınıza çıkmaktadır. Bebeğinizle birlikte ortaya çıkan bu durumlarda olumsuz ifadeleri uygun yüz ifadeleri, jest ve mimikle destekleyerek bebeğinizin anlamlandırmasına fırsat veriniz. Örneğin bir süs eşyasına uzandığında, cama hızla vurduğunda, başkasının elindeki oyuncakçı çektiğinde, yediklerini yerlere atmaya çalıştığında, ağzındaki tükürdüğünde, uyumak istemediğinde vb. kısacası beslenme, oyun zamanı, gezme ya da uyku zamanı gibi pek çok rutinde bebeğinizi uyarmanız ve olumsuz anlam taşıyan ifadeler kullanmanız gerekmektedir. Bu ifadeleri söylerken kullandığınız jest ve mimiklerin yanı sıra tutarlı olmanız da önemlidir. Örneğin bebeğinizin ağzındaki püskürttüğünde onu gülümseyerek pekiştiriyorsanız; farklı bir zamanda ise aynı davranış için “Yok,” “Olmaz,” “Hayır” gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeleri kullanıyorsanız bebeğinizin bu sözcükleri anlamlandırması zorlaşacaktır.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bebeğinizin uygun olmayan bir davranışında ona “Hayır,” “Dur,” “Yok,” “Olmaz,” “Yapma.” derken bağırmanız ve onu korkutmaktan kaçınınız.
- Bebeğinizin kendisine zarar verme ihtimali varsa müdahale edebilmek için uygun mesafede durunuz.
- Bu etkinliği çalışırken sözel ifadelerinizi jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek bebeğiniz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Tüm etkinlikleri aynı gün içerisinde veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Bu etkinlikleri bebeğinizin keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Her durumda “Hayır,” “Yapma.” gibi olumsuz ifadeleri sıklıkla kullanmayınız.
- “Hayır,” “Yok,” “Olmaz.” dedikten sonra, bebeğiniz yaptığı işi bıraktığında mutlaka olumlu bir şekilde neden “Hayır.” dediğinizi açıklayınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken bebeğinizin, yaptığı işi bırakması için gerektiğinde elinden tutarak işi bırakmasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken oyuncaklara daha fazla dokunmasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebek, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin sizinle göz kontağı kurması amacıyla onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştiriniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı durumlarda (örneğin oyun, rutin vb.) uygulayabilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla diğer aile üyelerinin de (örneğin baba, kardeş, dede vb.) bebeğiniz ile zaman geçirmesini sağlayabilirsiniz.
- Bu etkinliği “Jest ve mimiklerle birlikte sunulan sözel ifadelere karşı uygun davranışlar gösterir.” kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz. Bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Bebeğinizin “Hayır,” “Dur,” “Yok,” “Olmaz,” “Yapma.” gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeler kullandığınızda anladığını gösterecek şekilde yüzünü buruşturması, dudaklarını sarkıtması, duraksaması, ses çıkarması, “ı-ıh” benzeri itiraz nidaları yapması gibi sözel ya da sözel olmayan davranışlarını gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde duyduğu sözcükleri anlıyor ve anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1

Bebeğiniz ile parkta gezerken gördüğünüz bir kediye bebeğinize göstererek kedi hakkında konuşunuz.

2

Bebeğinize kediye size göstermesi, kediye sesli tepki vermesi, kedi hakkında bir şeyler söylemesi için fırsat veriniz.

10-12
AY

KAZANIM: AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Bebeğinizin alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.4. Mama, bay-bay, araba gibi sıkça duyduğu sözcükleri anlar.

DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde bebeğinizle konuşurken sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu anlayıp anlamadığını gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde ismini duyduğu nesnenin (örneğin bardak) hangi nesne olduğunu sözel (örneğin "bada") ya da sözel olmayan davranışlarla (örneğin parmağıyla işaret ederek) gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Bebeğinizin ilgisini çeken nesneler.

UYGULAMA

Günlük rutin ve etkinlikler sırasında iletişim kurmak için sürekli çevremizdeki nesneler ya da yaptığımız eylemler hakkında konuşuruz. Bu konuşmalar sırasında bebekler özellikle sıkça duydukları sözcükleri anlamlandırmaya başlar. Bunlara uygun sözel ve sözel olmayan davranışlar gösterirler. Örneğin "kuş" dediğinizde kafese bakar ya da "cik cik" der. "Park" dediğinizde kapıya bakar/gider ya da "kay kay" der. "Süt" dediğinizde buzdolabını işaret eder ya da "Ver." der. Bebeklerin hangi sözcükleri anladıkları aslında içinde yaşadıkları ailelerin onlara sunduğu deneyim ve kullanılan sözcüklerin hangileri olduğu ile ilişkilidir. Bu nedenle bu ilk sözcüklerin neler olacağı bebekler arasında değişkenlik gösterebilir.

Bebeğinizle birlikteyken çevrenizde olup bitenleri ve gördüklerinizi sürekli adlandırınız. Bunu yaparken bebeğinizin ilgilerini takip ediniz. İlgilendiği, baktığı şeyler hakkında konuşunuz. Konuşmalarınızı bebeğinizin anlamasına fırsat verecek şekilde kısa, basit cümleler kullanarak yapınız. Bebeğinizle sırayla konuşunuz ve tepki vermesi için 5 saniye zaman tanıyınız. Tepki vermezse ona model olunuz. Tepki verirse söylediklerini genişleterek sohbeti sürdürünüz. Örneğin parka giderken yolda gördüğünüz ve bebeğinizin ilgi gösterdiği bir hayvan (kaplumbağa, böcek, kedi vb.) hakkında durup konuşabilirsiniz. Örneğin "Aaa! Bak kedi." diyerek bekleyiniz. Bebeğiniz tepki vermezse ona, "kedi" diyerek model olunuz. Kediyi işaret ederek "tedi ya da keee" gibi bir ifade kullanırsa (artikülasyon/telaffuz hataları bu dönemde önemli değildir) gülümseyip pekiştirerek "Evet, kedi. Küçük kedi." diyerek söylediğini doğru şekilde tekrar edip genişletiniz. Daha sonra "Kedi eve gidiyor ya da kedi ağaca tırmanıyor" diyerek yuvasını/ağacı işaret edebilir ve sohbeti devam ettirebilirsiniz.

Bu kazanım için "AG 3.4" etkinlik kartındaki oyun ve kitap okuma etkinliklerini çeşitlendirerek kullanabilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek bebeğiniz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, çevrenizde, bebeğinizin dikkatini dağıtacak çok fazla oyuncak veya nesne bulundurmayınız.
- Bebeğiniz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabileceğinizi unutmayınız.
- Tüm etkinlikleri aynı gün içerisinde veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Pekistireci bebeğinizin bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz. Bazı bebekler için alkışlanmak ve coşkulu bir şekilde gülmek pekiştireç olurken bazıları için yiyeceklerin pekiştireç olabileceğini göz önünde bulundurunuz.
- Etkinlik sırasında, bebeğinizin artikülasyon/telaffuz hatalarının önemli olmadığını unutmayınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken oyuncaklara ve nesnelere dokunmasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan bebek için, uygulamayı yaparken bebek, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan bebek için, etkinliği gerçekleştirirken ilk başta bebeğin, beden diliyle sergilediği davranışları olumlu kabul edebilirsiniz. Ancak süre ilerledikçe beden diliyle sergilenen davranışlar yerine sözel ifadelerin kullanılması konusunda ısrarcı olunuz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan bebek için, uygulamayı yaparken bebeğin sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği mümkün olduğunca farklı nesneler ve oyuncaklar kullanarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği evin farklı odalarında gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı durumlarda ve ailenin diğer üyeleri ile birlikte (anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) uygulayabilirsiniz.
- Bu etkinliği "Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir." kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz ve bebeğinizi bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Bebek bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde bebeğinizle konuşurken sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu anlayıp anlamadığını gözlemleyiniz. Bebeğiniz beş denemenin üçünde, ismini duyduğu nesnenin (örneğin bardak) hangi nesne olduğunu sözel olarak ifade ediyor (örneğin "bada" veya "bardak" diyerek) ya da beden diliyle (örneğin parmağıyla işaret ederek) gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

- Değerlendirme sırasında bebeğiniz, sadece sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla göstermesi ölçütüne göre değerlendiriniz.

1 Çocuğunuzla evcilik oynarken bir mama kabını alarak kaşığın nerede olduğunu sorunuz.

2 Çocuğunuza, nerede olduğunu sorduğunuz nesneyi göstermesi için fırsat veriniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.
- AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne adını sıkça duyduğu, aşına olduğu nesnelerden 5 tane (Örneğin kaşık, çorap, bardak, bebek, araba gibi gerçek ya da oyuncak nesne olabilir.) koyunuz. İsterse, incelemesi için zaman tanıyınız. Çocuğunuz önüne konulan nesneler arasından söylenen nesneyi beş denemenin üçünde gösterirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuğunuzun adını sıkça duyduğu, aşına olduğu nesneler.

UYGULAMA

Bu kazanımı çalışmaya başlamadan önce çocuğunuzun aşına olduğu ve bildiği nesneler ile bu nesnelerin adlarını eşlemeyi "AG 3.8." etkinlik kartındaki gibi çalışınız. Daha sonra başlangıçta 3 sonra 5 nesne arasından adını söylediğiniz nesneyi göstermesini isteyiniz. Gün içerisinde her rutin sırasında kullanılan belli başlı araç gereçler vardır. Bu rutinler zaten çocuğunuz hemen her gün deneyimlediği rutinler olduğundan bu araç gereçlere de fazlasıyla aşına olmaktadır. Dolayısıyla örneğin beslenme rutinde "tabak, kaşık, bardak, ekmek, su" gibi ya da evcilik sırasında kullanılan oyuncakları "bebek, araba, ayı/kedi gibi pelüş oyuncak, telefon gibi nesneleri doğal bağlamda "Tabağın nerede?", "Hani kaşık?" ya da "Bebekini al", "Telefon çalıyor, nerede telefonumuz?" diyerek göstermesini isteyebilirsiniz. Gösterirse çocuğu pekiştiriniz, göstermiyorsa "Aaa! Telefon buradaymış." deyip telefonu gösteriniz. Etkinlikleri çocuğun gördüğü farklı nesnelerle çeşitlendiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, sizin yüzünüzü rahatlıkla görebileceği şekilde, karşılıklı oturunuz.
- Adını söyleyip işaret ederek göstermesi istediğiniz nesneye çocuğunuzun aşına olduğundan emin olunuz.
- Adını söylediğiniz nesnenin bulunduğu konumun, çocuğunuzun görme alanı içerisinde ancak dokunup almayacağı bir konumda olmasını sağlayınız.
- Etkinlik sırasında, ortamda çocuğunuzun dikkatini dağıtacak veya aklını karıştıracak kadar çok nesne veya oyuncak bulundurmayınız.
- Etkinlik sırasında, kullanmak üzere çocuğunuzun bireysel özelliklerini de dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre pekiştireç belirleyiniz. Bazı çocuklar için sözel olarak onaylanmak ve alkışlanmak yeterli geliyorken bazı çocuklar için, sevdiği bir yiyecek, pekiştireç olabilir.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Çocuğunuz adını söylediğiniz nesneyi doğru olarak işaret ediyor ve gösteriyorsa pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken oyuncaklara daha fazla dokunmasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla, farklı durumlarda ve diğer aile üyeleri ile (örneğin anne, baba, kardeş, dede, annanne, teyze vb.) uygulayabilirsiniz.
- Çocuğunuz ilerledikçe etkinliği ev dışı ortamlarda da (örneğin pazardayken, marketteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne, aşına olduğu nesnelerden 5 tane (Örneğin kaşık, çorap, bardak, bebek, araba gibi gerçek ya da oyuncak nesne olabilir.) koyunuz. İsterse nesneleri incelemesi için çocuğunuza zaman tanıyınız. Çocuğunuz önüne konulan nesneler arasından söylenen nesneyi beş denemenin üçünde gösterirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla meyve salatası hazırlamak için mutfağa geçiniz.

2 Doğrayacağınız meyveyi söyleyerek çocuğunuzdan getirmesini isteyiniz.

3 Çocuğunuzun doğru getirdiği meyveyi kabul ederek pekiştiriniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.10. Tanıdığı nesneler sözel olarak istendiğinde alıp getirir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunun altttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.
- AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.
- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunun tanıdığı nesneleri, onun görebileceği ve alabileceği şekilde odaya yerleştiriniz. Daha sonra çocuğunuzdan sadece sözel olarak (jest ve mimik kullanmadan, işaret etmeden) bu nesneleri tek tek isteyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde bu sözel ifadeleri anlıyor ve uygun nesneyi alıp getiriyorsa ilgili kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuğunun ilgisini çeken, adını bildiği aşına olduğu oyuncaklar /nesneler /meyveler /sebzeler /giysiler gibi...

UYGULAMA

Günlük rutin ve etkinliklerinizde çocuğunuzdan bir şeyler isteyebileceğiniz pek çok doğal fırsat karşınıza çıkmaktadır. Örneğin çocuğunuz için hazırlayacağınız meyve salatasını onunla birlikte yapabilirsiniz. Bunun için çocuğunuzun bildiği ve tanıdığı malzemeleri "Bana muz ver, şimdi de elmayı ver." gibi yönergelerle teker teker isteyip bu malzemeleri doğrayabilirsiniz. Ya da çamaşır katlarken sepetteki çamaşırların adlarını tek tek söyleyerek çocuğunuzdan onları size vermesini isteyebilirsiniz. Çocuğunuz bu aşamayı başardıktan sonra bu etkinliği istemeyi planladığınız nesneleri aynı oda içinde çocuğunuzun görebileceği ve alabileceği farklı yerlere koyarak ondan isteyebilirsiniz. Örneğin odaya dağılmış oyuncakları tek tek sepete atmasını isteyebilirsiniz. Bunu yaparken oyuncakları onunla birlikte toplayarak çocuğunuzun motivasyonunu artırabilirsiniz. Çocuğunuz size verdiği her nesne için gülümseyerek ve ona sarılarak, çocuğunuz pekiştiriniz.. Çocuğunuz doğru tepki vermiyorsa jest ve mimiklerinizi kullanarak, işaret ederek, gözlerinizle o yana bakarak çocuğunuza ipucu veriniz. Çocuğunuz nesneyi size getirdiğinde onu pekiştiriniz. Gerekli durumlarda çocuğunuzun nesneyi almasına yardımcı olunuz ve çocuğunuzla birlikte, nesneyi sepete atınız. Çocuğunuz, sadece sözel komutlarınızla size nesneyi verene kadar kullandığınız ipuçlarını adım adım geri çekiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Çocuğunuz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür bir etkinliği yapabileceğinizi unutmayınız.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Etkinlik sırasında, kullanacağınız pekiştireçleri, çocuğunuzun bireysel özelliklerine, yaşına ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz. Bazı çocuklar için sözel olarak onaylanmak ve alkışlanmak yeterliyken bazı çocuklar için, sevdiği bir yiyeceğin pekiştireç olarak kullanılabileceğini unutmayınız.
- Etkinlik sırasında, ortamda çocuğunuzun dikkatini dağıtacak veya aklını karıştıracak kadar çok nesne veya oyuncak bulundurmayınız.
- Çocuğunuz, tanıdığı bir nesneyi sözel olarak istediğinizde onu size getiriyor ya da gösteriyorsa çocuğunuz pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken önce, nesne ve oyuncaklara dokunmasını sağlayarak çocuğun bu nesne ve oyuncakların isimlerini öğrenmesini sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğunuzdan nesneyi alıp getirmesini beklemek yerine, nesneyi çocuğun ulaşabileceği mesafeye koyarak ve nesneye dokunarak çocuğun nesneyi size vermesini sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, nesneyi istediğinizde getirmekte zorlanacaksa nesneleri uzanıp alabileceği mesafede tutmaya özen gösteriniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı durumlarda ve diğer aile üyeleri ile birlikte (örneğin anne, baba, kardeş, dede, anneanne, teyze vb.) uygulayabilirsiniz.
- Çocuğunuz ilerledikçe çocuğun, adını sıkça duyduğu nesnelerin bulunabileceği dış ortamlarda da etkinliği ev dışı ortamlarda da (örneğin pazardayken, marketteyken, parktayken, misafirlilikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun bulunduğu odada görebileceği ve ulaşabileceği yerlere onun tanıdığı nesneleri yerleştiriniz. Daha sonra çocuğunuzdan sadece sözel olarak (jest ve mimik kullanmadan, işaret etmeden) bu nesneleri tek tek isteyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde bu sözel ifadeleri anlıyor ve söylediğiniz nesneyi alıp size getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuza oyuncak bebeği incelemesi için fırsat veriniz.

2 Çocuğunuzun vücut parçalarını sizin üzerinizde göstermesini isteyiniz.

3 Çocuğunuzdan oyuncak bebeğin en az 3 vücut parçasını göstermesini isteyiniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.11. Adı söylenen üç vücut parçasını oyuncak bebek ya da karşısındaki yetişkin üzerinde gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.
- AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.
- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzdan adını söylediğiniz 3 vücut bölümünü oyuncak bebek ya da sizin üzerinizde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 3 vücut bölümünü beş denemeden üçünde gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Oyuncak bebek/pelüş oyuncak.

UYGULAMA

Uygulamaya başlamadan önce sizin yüzünüzü rahatlıkla görebilmesi için çocuğunuzun karşısına oturunuz. Bebeğin/pelüş hayvanın şekli ve görsel özellikleri ile ilgili olarak çocuğunuzla konuşunuz. (Örneğin “Bak burada bir bebek/köpek var. Hani gözleri nerede peki?” vb.). Bebeğin/köpeğin organlarını çocuğunuza tanıtarak onun da tekrarlaması için çocuğunuza fırsat sağlayınız. Bu sırada basit bir şarkı mırıldanarak sağa sola ritmik hareketler yapabilirsiniz (örneğin “Minik köpek ağzın nerede?”, “Güzel bebek gözlerin nerede?”). Çocuğunuzun sizi izlemesini, sizi taklit etmeye çalışmasını ve sesler çıkarmasını gözlemleyiniz. Oyuncak bebeğin/köpeğin vücut bölümlerini tanıtırken çocuğunuzdan sizin üzerinizde de aynı bölümü göstermesini isteyerek ona yardım ediniz (örneğin “İşte gözü. Hani benim gözüm nerede? Aaa! Buradaymış.”). Basit sözcükleri tekrarlaması için çocuğunuza model olunuz ve onun yaptığı taklitleri pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek çocuğunuz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Çocuğunuz ile önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabilirsiniz.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Etkinliği gerçekleştireceğiniz ortamda çocuğun dikkatini dağıtacak veya kafasını karıştıracak dikkat çekici oyuncakların, başka bir yetişkinin veya ses kaynaklarının olmamasına dikkat ediniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzun keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Etkinliği gerçekleştirirken kanepeye veya yere çocuğunuzun sizin yüzünüzü rahatça görebileceği şekilde oturunuz.
- Çocuğunuz adını söylediğiniz vücut parçasını oyuncak bebek ya da sizin üzerinizde doğru olarak gösteriyorsa gülümseyerek, coşkulu konuşarak, alkışlayarak veya yiyecek vererek pekiştiriniz.
- Etkinlikte kullanacağınız pekiştireci çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre etkinlik öncesi belirleyiniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken oyuncaklara vücudunuza daha fazla dokunmasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken yönergeyi vermeden önce size bakması için adını tekrarlayınız göz kontağı kurmaması durumunda fiziksel olarak destekleyerek (örneğin çenesinden tutup çevirerek) yönergeyi veriniz.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinlikte çocuğa organları tanıtmak amacıyla farklı türde oyuncak bebeklerden faydalanabilirsiniz.
- Etkinliği çeşitlemek adına gün içerisinde her fırsat bulduğunuzda çocuğunuzla etkinliği tekrarlayabilirsiniz.
- Genelleme yapmak amacıyla bu etkinliği, aile üyeleriyle (anne, baba, dede, kardeş, anneanne, teyze vb.) farklı zamanlarda tekrar uygulayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzdan, adını söylediğiniz 3 organı oyuncak bebek ya da sizin üzerinizde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 3 organı beş denemeden üçünde gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzdan, adını söylediğiniz organları kendi üzerinde göstermesini isteyiniz.

2 Çocuğunuz, adını söylediğiniz organları doğru gösterirse onu pekiştiriniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.12. Adı söylenen üç vücut parçasını kendi üzerinde gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.
- AG 3.11. Adı söylenen üç vücut parçasını oyuncak bebek ya da karşısındaki yetişkin üzerinde gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzdan adını söylediğiniz 3 organı kendi üzerinde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 3 organı beş denemeden üçünde gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Çocuğunuzla "AG 3.11." etkinlik kartındaki gibi çalıştıktan sonra "Senin ağzın nerede?", "Senin burnun nerede?", "Hani gözlerin?", "Ayağın nerede?" gibi sorular sorarak çocuğunuzdan, söz konusu vücut bölümlerini kendi üzerinde göstermesini isteyiniz. Bunu yaparken gün içerisindeki rutin fırsatları değerlendirebilirsiniz. Örneğin giyinme, soyunma rutinleri; uyandıktan sonra, yatmadan önce, dışarı çıkarken, dışardan gelince yapılan ve bu amaç için çok uygun olan rutinlerdir. Çocuğunuza ""Kolun nerede? Haydi kolunu uzat da kafanı/başını pijamadan geçirelim.", "Ayağındaki çorabı çıkaralım.", "Şapka ile kulaklarını, atkıyla ağzını kapatalım." gibi cümleler yönelterek pek çok kez bu kazanımı destekleyebilirsiniz. Banyo rutininde "Haydi ellerini yıkayalım, şimdi de göbeğini yıkayalım, ayakların nerede?" diyerek birlikte bir banyo oyunu kurabilirsiniz. Ya da beslenme saatinde "Yemek geliyor." diyerek kaşığı havada uçurup "Ağzın nerede?" diye sorabilir sonra burnuna yavaşça dokunup "Burası mı?" diye sorabilir "Aaaa! Burası burnunmuş!" diyerek keyifli bir oyuna çevirebilirsiniz. Çocuğunuzun verdiği tepkileri gülümseyerek ve onu gıcıklayarak pekiştirebilir, çocuğunuzun tepki vermediği durumlarda "Burası ağzın değilmiş, göbeğinmiş." diyerek model olabilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinliğe başlamadan önce çocuğunuz ile karşılıklı ve sizin yüzünüzü görebileceği pozisyonda oturunuz.
- Bu etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Çocuğunuzdan, adını söylediğiniz organları arka arkaya kendi üzerinde göstermesini istemeyiniz. Çocuğunuza göstermesi için bir organ söylediğinizde, bir süre bekleyerek ona zaman tanıyınız.
- Etkinlik sırasında, kullanacağınız pekiştiricileri, çocuğunuzun bireysel özelliklerine, yaşına ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz.
- Çocuğunuz adını söylediğiniz organı kendi üzerinde gösteriyorsa alkışlayarak, başını okşayarak veya sevdiği bir yiyecek vererek onu pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yapmadan önce sizin ve kendisinin vücut parçalarına dokunmasını sağlayarak hatırlatma yapınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, kendi vücuduna göstermesi için bir vücut parçasını sorduğunuzda ilk başta fiziksel yardımda bulunarak vücut parçasının neresinde olduğunu hatırlamasını sağlayabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, organlarını kendi üzerinde göstermekte zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken yönergeyi vermeden önce size bakması için adını tekrarlayınız göz kontağı kurmaması durumunda fiziksel olarak destekleyerek (örneğin çenesinden tutup çevirerek) yönergeyi veriniz. Çocuk tepki vermezse hafifçe elinin üzerinden tutarak eliyle burnu/ağız gibi en az üç vücut parçasını göstermesini sağlayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği çocuğunuz ile farklı şekillerde, örneğin ayna karşısına geçerek çalışabilirsiniz.
- Etkinliği mümkün olduğunca farklı rutinler (örneğin el yıkarken, yüz yıkarken, banyo yaparken, mutfakta birlikte yemek yaparken vb.) sırasında fırsat buldukça uygulayabilirsiniz.
- Etkinliği gün içerisinde fırsat buldukça evin farklı odalarında gerçekleştiriniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin parktayken, misafirlilikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu etkinliği adı söylenen 3 vücut parçasını oyuncak bebek ya da karşısındaki yetişkin üzerinde gösterir kazanımını pekiştirmek için de kullanabilirsiniz ve çocuğunuz bu kazanımı düşünerek gözlemleyebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzdan adını söylediğiniz 3 organı kendi üzerinde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 3 organı, beş denemeden üçünde gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.13. Kendisiyle konuşan kişiyi göz kontağı kurarak, gülümseyerek ya da ses çıkarma gibi davranışlarla anladığını gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.5. Kendisi ile konuşan tanıdık kişinin gözlerini, ağzını ya da dudaklarını izler.
- AG 3.5. Jest ve mimikle birlikte sunulan sözel ifadelere karşı uygun davranışlar gösterir.
- AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içinde siz ya da bir yakınınız çocuğunuzla konuşurken onları gözlemleyiniz. Çocuğunuz kendisiyle konuşan kişi ile göz kontağı kuruyor mu? Gülümseyerek ya da ses çıkarak anladığını gösteriyor mu? Çocuğunuz göz kontağı kurma, gülümseme, ses çıkarma, gibi davranışları farklı ortamlarda ve tanıdığı kişilerle, üç denemenin en az birinde sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Ayna

UYGULAMA

İletişim karşılıklı bir eylemdir. Bir kişi konuşurken diğeri dinler ardından dinleyen kişi konuşmaya başlar ve karşısındaki dinler. Biri sizi dinlemiyor görünüyorsa iletişimi devam ettiremezsiniz. Dolayısıyla sağlıklı ve başarılı bir iletişim için hem konuşan hem de dinleyen kişinin sergilemesi gereken davranışlar vardır. Çocuğunuz bu dönemde kendisiyle konuşan kişiyi göz kontağı kurma, gülümseme ya da ses çıkarma gibi davranışlarla anladığını gösterir. Henüz göstermiyorsa onunla sohbet ederken bu davranışları sergileyerek ona model olunuz. Dikkatini çekmek için anlattığınız konuya uygun olarak yüz ifadelerinizi çeşitlendirerek ses tonunuzu sohbet konusuna uygun olarak alçaltıp yükseltiniz. Gerekirse hafifçe omzuna/çenesine dokunarak çocuğu kendinize çeviriniz. Çocuğun, sizi anladığını gösteren göz kontağı kurma, gülümseme, ses çıkarma, sözcük üretme gibi tepkilerini onaylayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu kazanımı öncelikle, çocuğunuzun yakın olduğu kişilerle çalışınız.
- Etkinliğe başlarken çocuğun sizinle rahatlıkla, göz kontağı kurabileceği ve yüzünüzü görebileceği şekilde, karşılıklı oturunuz.
- İletişim sırasında çocuğu korkutacak ve irkilmesine neden olabilecek düzeyde ses düzeyi ile konuşmayınız.
- Etkinliğe başlamadan önce davranış değişikliğini sağlamak için bir pekiştireç belirleyiniz. Pekiştireci çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz.
- Çocuğunuzla iletişim kurarken bu davranışları sadece çocuğunuzdan beklemeyiniz. Onu dinlediğinizi gösteren davranışları sergileyiniz.
- Çocuğunuz kendisi ile konuşan kişiyi göz kontağı kurarak, gülümseyerek veya ses çıkarak anladığını gösteriyorsa belirlediğiniz pekiştireç doğrultusunda pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, göz kontağı kurmadaki zorlukları düşünerek Etkinlik sırasında, gülümsemesi veya ses çıkarmasını olumlu olarak kabul ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun size dönememe, göz kontağı kuramama olasılığı nedeniyle mutlaka görme alanı içerisinde durunuz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuğun, ses üretmede problem yaşama ihtimali olduğundan, sizi anlamadığını göz kontağı kurarak ya da gülümseyerek gösterebilir.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği genelleme amacıyla fırsat bulduğunuzda farklı durumlarda gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği, aile üyeleriyle (örneğin anne, baba, kardeş, teyze, anneanne, babaanne, dede vb.) uygulayabilirsiniz.
- Çocuğunuz ilerleme gösterdikçe, etkinliği ev dışı ortamlarda da (market, park vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içerisinde siz ya da bir yakınınız çocuğunuzla konuşurken gözlemleyiniz. Çocuğunuz kendisiyle konuşan kişi ile göz kontağı kuruyor mu? Gülümseyerek ya da ses çıkarak anladığını gösteriyor mu? Çocuğunuz göz kontağı, gülümseme, ses çıkarma, sözcük üretimi gibi davranışları farklı ortamlarda ve yakını kişilerle en az üç denemede sergiliyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzu,
oyuncak bebeği giydirmek
üzere yere oturunuz.

2 Oyun sırasında
çocuğunuzdan
oyuncak bebeğin
giysilerini vermesini
isteyiniz.

3 Çocuğunuza
istediğiniz kıyafetin nerede
olduğunu göstermesi için
fırsat veriniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.14. Farklı giysi türleri sorulduğunda doğru olanı gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.11. Adı söylenen üç vücut parçasını oyuncak bebek ya da karşısındaki yetişkin üzerinde gösterir.
- AG 3.12. Adı söylenen üç vücut parçasını kendi üzerinde gösterir.
- AG 3.13. Kendisiyle konuşan kişiyi göz kontağı kurarak, gülümseyerek ya da ses çıkarma gibi davranışlarla anladığını gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne seçtiğiniz 5 farklı giysiyi (örneğin şapka, çorap, atlet, külot, pantolon, ayakkabı vb.) yerleştirerek tek tek “Hangisi şapka, göster.” diyerek göstermesini isteyiniz. Beş denemenin üçünde gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Bir kutu içerisinde hırka, çorap, ayakkabı, şapka, oyuncak bebek vb.

UYGULAMA

Günlük rutinler, özellikle uyku zamanı, dışarı çıkma gibi amaçlarla giyinme-soyunma anları bu kazanımı çalışmak için en uygun zamanlardır. Benzer şekilde çamaşır yıkama ve katlama, evcilik sırasında bebek giydirme gibi bağlamları da bu kazanımı çalışmak için kullanabilirsiniz. Örneğin evcilik oynarken çocuğunuzun sık giydiği ve aşına olduğu giysileri birer birer gösterip adlandırınız (örneğin “Bak burada bebek varmış. Gezmeye gidecek. İşte giysileri. Haydi giydirelim.”) ve giysileri oyun alanına diziniz. Bebeği giydirirken basit sözcük ve cümlelere oyununuzda yer veriniz (Örneğin: Bebeğe çorabını giydirelim, çoraplar nerede?). Çocuğunuzun sizi izlemesine ve doğru giysiyi göstermesine fırsat veriniz. nerede?”, “Sen de çorabını giydin mi?” gibi basit cümleler kurarak 5 saniye bekleyiniz. Bebeği giydirirken sıra ona geldiğinde sizi taklit etmeye çalışmasını, sesler çıkarmasını gözlemleyiniz. Oyuncak bebeği giydirirken çocuğunuzdan, giysileri size vermesini isteyiniz (örneğin “Haydi şapkasını ver.”, “Ayakkabısı nerede?”). Çocuğunuzu onaylayarak yaptığı davranışları gözlemleyiniz ve onu pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinliği gerçekleştirmek için çocuğunuzla gün içerisinde birlikte gerçekleştirdiğiniz tüm aktivitelerde (örneğin yemek yerken, altını değiştirirken, alışverişteyken, misafirlikteyken vb.) fırsatları değerlendirebilirsiniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuzun sizin yüzünüzü rahatlıkla görebileceği şekilde karşılıklı oturunuz.
- Etkinlik sırasında, soracağınız giysilerin çocuğunuzun dokunup çekebileceği pozisyonda tutmayınız.
- Etkinlik sırasında, soracağınız giysilerin çocuğunuzun görme alanı içerisinde olmasına özen gidiniz.
- Etkinlik sırasında, etrafta çocuğunuzun dikkatini çekecek ve ilgisini dağıtacak oyuncak/nesne ve ses kaynaklarının olmamasına dikkat ediniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza giysileri arka arkaya ve sık sık sormayınız. Bir giysiyi sorduktan sonra çocuğunuzun doğru giysiyi işaret etmesi için bekleyip fırsat veriniz.
- Çocuğunuz siz sorduktan sonra giysi türünü doğru olarak işaret ediyorsa gülümseyerek, alkışlayarak, kafasını okşayarak veya yiyecek vererek onu pekiştiriniz (Etkinik öncesi, çocuğunuzun yaşına ve ilgisine uygun bir pekiştireç belirleyiniz.).

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, bu etkinliği gerçekleştirirken önce giysi türlerine çocuğunuzun dokunmasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, bu etkinliği gerçekleştirirken çocuğa, giysi türlerini sorduğunuzda onlara dokunması için giysileri çocuğun yakınında bulundurunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, sorduğunuz giysiyi işaret ederken zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilir, çocuğun doğru giysiye bakmasını olumlu olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, etkinliği gerçekleştirirken soruyu sorduktan sonra giysi türlerini işaret ederek çocuğun sorunuza anlamasına yardımcı olabilirsiniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için ve sorunuza sorduktan sonra giysi türlerine bakması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği günlük rutinler sırasında (çocuğunuzu giydirirken, evden çıkarken, onunla evcilik oynarken, çocuğa banyo yaptırırken) çalışabilirsiniz.
- Bu etkinliği kendi giysileri, evin bireylerinin giysileri, oyuncaklarının giysileri, yazlık-kışkık giysiler gibi giysiler ile çalışabilirsiniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin baba, dede, kardeş, teyze, hala vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.
- Bu etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe giysilerin olduğu ev dışı ortamlarda da (örneğin giysi satılan alışveriş merkezlerindeyken, pazartayken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne seçtiğiniz 5 farklı giysiyi (örneğin şapka, çorap, atlet, külot, pantolon, ayakkabı vb.) yerleştirerek tek tek “Hangisi şapka, göster.” diyerek göstermesini isteyiniz. Beş denemenin üçünde gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Evcilik oyunu için kullanacağınız malzemeleri çocuğunuza tanıtınız.

2 Çocuğunuza oyuncak bebeği göstererek oyuncak bebeğin acıktığını söyleyiniz.

3 Çocuğunuz ile oyuncak bebeğe mama hazırlayınız.

4 Çocuğunuzdan, oyuncak bebeğe mama yedirmesini isteyiniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.15. Oyun sırasında nesneleri işlevine uygun kullanır.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içinde, çocuğunuzla oyun oynarken onu gözlemleyiniz. Oyunda yer alan nesneleri işlevine uygun biçimde kullanıp kullanmadığını not alınız. Çocuğunuz, nesneleri beş denemeden üçünde işlevine uygun olarak (beşiği/yatağı bebeği uyutmak için, yorganı/örtüyü bebeği örtmek için, fincanı bir şeyler içmek için, kaşığı bir şeyler yemek için, topu oynamak için) kullanıyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuğunuzun sevdiği/bildiği oyuncaklar.

UYGULAMA

Dil sembolik bir beceridir yani sözcükler gerçek nesnelerin yerine geçer onları sembolize eder. Oyunda kullanılan nesneler de böyledir yani oyuncak fincan gerçek fincanı, oyuncak telefon gerçek telefonu temsil eder. Çocuğunuz da onları gerçeği gibi su içmek için ya da konuşmak için kullanır. Çocuğunuzla oynarken siz de oyuncakları gerçek işlevine uygun kullanarak çocuğunuza model olunuz. Gerekirse oyuncak telefonu elinize alarak gerçek telefonun yanına götürünüz. Oyuncak ve gerçek telefonun birbirine benzediğini söyleyiniz. Daha sonra gerçek telefonu kendiniz alıp, oyuncak telefonu çocuğunuza vererek telefon görüşmesi yapıyormuş gibi karşılıklı konuşunuz. Çocuğunuzun, evcilik etkinliği ile nesnenin işlevini kavramasını sağlayınız. Etkinliğe başlarken önce çocuğunuzun yüzünüzü görebileceği şekilde karşısına oturunuz. Hazırladığınız malzemeleri birer birer çıkartıp ona tanıtınız (örneğin "Burada bebek varmış. Karnı acıkmış. İşte tabağı. Haydi mamasını koyalım."). Gerçek malzemelerle desteklediğiniz oyununuzda bisküvileri oyuncak tabaklara koyarak bebeğe yediriniz (örneğin "Ham ham, bebek mamasını yedi."). Siz de bisküvilerden yiyerek oyununuzu destekleyiniz. Fincanlara sütü doldurarak kaşıklarla karıştırınız. Sıra ona geldiğinde sütü fincanlara koyarken ve karıştırırken sizin yaptığınız hareketlere benzer hareketler yapmasına izin veriniz. Siz de onu taklit ederek pekiştiriniz Örneğin "Haydi bana süt ver. Sen de süt ister misin? Sütünü iç bakalım." gibi basit cümleler kullanınız. Oyununuzun sonunda oyuncakları toplarken isimlerini söyleyerek yerine koyunuz (örneğin "Haydi tabakları ver bakalım.", "Kaşık nerede?", "Bebeğini de ver."). Çocuğunuzun onaylayarak yaptığı davranışları pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuzun ilgisini takip ederek ortak ilgi kurduğunuzdan emin olunuz.
- Etkinliğe başlarken nesneleri işlevlerine uygun kullanması için çocuğunuza önce model olunuz.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Etkinlik öncesi, çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre bir pekiştireç belirleyiniz.
- Çocuğunuz oyun sırasında nesneleri işlevlerine uygun kullandığı zaman daha önce belirlediğiniz uygun pekiştireci kullanarak davranış değişikliğini pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken oyuncaklara dokunmasını sağlayabilirsiniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken ve nesne işlevleri konusunda ona model olurken işlem basamaklarını çocuğa, sözel olarak açıklayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması ve işlem basamaklarını gerçekleştirmesi için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikte kullandığınız oyuncakları mümkün olduğunca farklılaştırabilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı durumlarda (örneğin yemek yeme, banyo yapma vb.) uygulayabilirsiniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, annenanne, teyze vb.) oyun oynamalarını sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ileleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin parktayken, misafirlilikteyken, tatildeyken vb.) da gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Gün içerisinde çocuğunuzla oyun oynarken onu gözlemleyiniz. Oyunda yer alan nesneleri işlevine uygun biçimde kullanıp kullanmadığını not alınız. Çocuğunuz nesneleri beş denemeden üçünde uygun olarak örneğin beşiği/yatağı bebeğini uyutmak için, yorganı/örtüyü bebeği örtmek için, fincanı içecek içmek için, kaşığı yemek yemek için, topu atmak/tutmak için kullanıyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Evcilik oyunu için kullanacağınız malzemelerinizi çocuğunuza tanıtınız.

2 Çocuğunuza oyuncak bebeği göstererek acıktığını söyleyiniz.

3 Çocuğunuz ile oyuncak bebeğe mama hazırlayınız.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.16. Aynı anda iki nesneyi ilişkilendirerek oynar.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.15. Oyun sırasında nesneleri işlevine uygun kullanır.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde çocuğunuzla oynarken aynı anda iki nesneyi ilişkilendirerek oynayıp oynamadığını gözlemleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- İlişkili oyuncaklar (evcilik malzemeleri, doktor malzemeleri, tamir malzemeleri vb.).

UYGULAMA

Ev işlerinde kullanılan malzemelere, doktorların kullandığı malzemelere ve tamir için kullanılan malzemelere benzeyen oyuncaklardan faydalanarak çocuğunuzla beraber bir oyun kurunuz. Oyun sırasında örneğin “demlik” ve “fincan” gibi oyuncak nesneleri, çay doldurmak için kullanarak bu iki nesne arasında “tencere” ile “ocak” gibi oyuncak nesneleri yemek pişirmek için “tabak” ve “kaşık” gibi oyuncak nesneleri yemek yemek için kullanarak bu iki nesne arasında ilişki kurmasını sağlayabilirsiniz. Bu ve benzeri oyunlarla, çocuğunuzun konuya uygun 2 nesne kullanarak bu nesneler arasında bağ kurmasına model olunuz. Oyun oynarken “Bebek acıkmış, ne yapalım? Gel mama ver.” diyerek tabak ve kaşığı çocuğa veriniz. Daha sonra çocuğunuzun oyuncak bebeğe mama vermesini sağlayınız. Gerekirse çocuğunuza model olmak için önce siz oyuncak bebeği besleyiniz, sonra çocuğunuzdan bunu yapmasını isteyiniz. Bu şekilde çocuğunuzun iki farklı nesneyi (tabak-kaşık) birbiriyle ilişkili kullanmasını destekleyebilirsiniz. Burada çocuğunuzun nesne adını bilmesine gerek yoktur önemli olan farklı iki nesneyi işlevine uygun olarak birbiriyle ilişkili kullanmasıdır.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Çocuğunuz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabileceğinizi unutmayınız.
- Tüm etkinlikleri aynı gün içerisinde veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Çocuğunuzun oyun sırasında mutlaka ilgisini takip ederek ortak ilgi kurunuz. Çocuğunuzla oyun oynarken istemediği bir nesne ile ilgilenmesi için zorlamayınız.
- Etkinlik sırasında, çevresinde çocuğunuzun dikkatini dağıtacak çok fazla oyuncak veya nesnenin, ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Etkinlikte kullanmak üzere öncelikle bir pekiştireç belirleyiniz. Pekiştireci çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre belirleyiniz.
- Etkinlikte çocuğunuz aynı anda iki nesneyi/oyuncağı ilişkilendirerek oynadığında onu gülümseyerek, alkışlayarak, kafasını okşayarak veya yiyecek vererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulama öncesinde, oyuncaklara dokunmasını sağlayarak çocuğun oyuncakları tanımaya yardımcı olabilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, oyun sırasında size bakmadığı ve sizi görmediği anlarda onunla konuşmamaya dikkat ediniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği mümkün olduğunca farklı zamanlarda gerçekleştiriniz.
- Etkinliği farklı türde oyuncakları kullanarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği evin farklı bölümlerinde oyun kurgulayarak gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, annanne, teyze vb.) oyun oynamasını sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde çocuğunuzla oynarken aynı anda iki nesneyi ilişkilendirerek oynayıp oynamadığını gözlemleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde davranışı sergiliyorsa, bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla mutfak oyuncakları ile oynamak üzere yere oturunuz.

2 Çocuğunuzla oyuncak ocak üzerinde çay demliyormuş gibi yapınız.

3 Çocuğunuzdan fincanları uzatmasını isteyiniz.

4 Çocuğunuzdan kaşıkları uzatmasını isteyiniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.17. Sıkça karşılaştığı aynı kategoriden nesneler arasından adı söylenen iki nesneyi gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.15. Oyun sırasında nesneleri işlevine uygun kullanır.
- AG 3.16. Aynı anda iki nesneyi ilişkilendirerek oynar.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne sıkça karşılaştığı aynı kategoriden (giyecek, yiyecek, mutfak malzemeleri, tamir malzemeleri, hayvanlar vb.) 5 nesne koyunuz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde aynı kategoriden nesneler arasından adı söylenen 2 nesneyi gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

Aynı kategoriden en az 5 oyuncak.

UYGULAMA

Çocuğunuzla aynı kategoriden en az 5 oyuncak ile bir oyun kurunuz. Örneğin mutfak araç gereçleri ya da tamir malzemeleri olabilir. Oyun sırasında bu araç gereçleri sürekli adlandırınız. Zaman zaman “Bana fincanı uzatır mısın? Kaşık nerede?” gibi ifadelerle bu araç gereçleri isteyiniz. Tepki vermesi için çocuğunuza 5 saniye veriniz. Çocuğunuz doğru araç gereci verdiğiinde pekiştiriniz, doğru tepki vermezse siz model olarak doğru aracı gösterip adlandırınız. Bu etkinliği örneğin hayvan/giysi konulu kitapları okuyarak geliştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Çocuğunuz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabileceğinizi unutmayınız.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- Etkinlik sırasında, ortamda çocuğunuzun dikkatini dağıtacak kadar çok oyuncakların/nesnelerin veya ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Etkinlik öncesi, çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre bir pekiştireç belirleyiniz.
- Çocuğunuz aynı kategorideki nesneler arasından, adı söylenen 2 nesneyi doğru olarak gösterirse onu gülümseyerek, başını okşayarak, “Aferin.” diyerek, alkışlayarak veya yiyecek vererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamaya başlamadan önce nesneleri hatırlamasını kolaylaştırmak için, çocuğun nesnelere dokunmasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı gerçekleştirirken sorduğunuz nesneleri göstermesi yerine dokunmasını sağlayacak mesafede bulundurunuz. Çocuğunuzun sorduğunuz nesnelere dokunmasını veya eline almasını olumlu olarak kabul ediniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğunuz, sorduğunuz nesneleri göstermekte zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, Etkinlik sırasında, adını söylediğiniz nesnelere bakıyorsa olumlu olarak kabul ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için ve sorduğunuz nesneleri göstermesi için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca günün farklı zamanlarında gerçekleştiriniz.
- Etkinliği evin farklı bölümlerinde gerçekleştirerek çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinlikte her seferinde farklı nesneler kullanarak çeşitleme sağlayabilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) çalışmasını sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne sıkça karşılaştığı aynı kategoriden (giyecek, yiyecek, mutfak malzemeleri, tamir malzemeleri, hayvanlar vb.) 5 nesne koyunuz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde aynı kategoriden nesneler arasından adı söylenen 2 nesneyi gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuz ile yerde oturarak iç içe geçen renkli oyuncak kapları önünüze seriniz.

2 Kaplardan birini kaldırarak oyuncak köpeği içine koyunuz ve kapaı kapatınız.

3 Çocuğunuza sakladığınız köpeğın nerede olduğunu sorunuz.

4 Çocuğunuzun kapları kaldırarak köpeği aramasına fırsat veriniz.

13-18
AY

KAZANIM: AG 3.18. İstenildiğinde görüş alanı dışında olan nesneleri arar.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

• AG 3.10. Tanıdığı nesneler sözel olarak istendiğinde doğru olanını alıp getirir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuz görüş alanının dışında olan nesneleri istediğinizde arıyor mu? Çocuğunuz istediğiniz görüş alanı dışında olan nesneleri beş denemeden üçünde arıyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

• Çocuğunuzun aşına olduğu, tanıdığı nesneler/oyuncaklar.

UYGULAMA

Bu kazanıma yönelik etkinliğe başlamadan önce çocuğunuz ile yüzünüzü görebileceği şekilde yanına veya karşısına oturunuz. Renkli kule kaplarını çocuğunuzun önüne yere yan yana diziniz. İçlerine sevdiği oyuncak köpeğini, kedisi-ni veya kuşunu saklayınız.

“Köpek nerede?” diye sorunuz ve kaplara elinizle “tık tık tık” yaparak “Köpek burada mı?” diyerek kapların altına bakınız. Köpeğin olduğu kaba elinizi yaklaştırdığınızda “Dinle bak bu kabın içinden bir ses geliyor, sen de duyuyor mu-sun?” diyerek “hav hav hav” köpeği taklit ediniz. Köpeği bulduğunuzda “Aaa köpek buradaymış” gibi cümleler kurunuz. Çocuğunuzun oyuncacı göstermesini, sizi izleyerek taklit etmeye çalışmasını ve sesler çıkarmasını gözlemleyiniz. Çocuğunuzla oyuncaklarını ararken sizi taklit etmeye çalışmasını, sesler çıkarmasını ve oyuncacı bulmasını istediğinizde uygun davranışlarını dikkate alınız ve pekiştiriniz.

Günlük rutin ve etkinlikler bu kazanım için uygun pek çok fırsat sunar. Gün içerisinde görüş alanımız dışında olan pek çok şeye ihtiyaç duyabileceğimiz gibi pek çok şeyi de kaybedip ararız. Örneğin işten eve gelince “Benim terliklerim nerede?” diye sorabilirsiniz. TV seyredirken TV kumandasını kaybedip (görüş alanımızda olmadığından) “Kumanda nerede?” diyerek arama ihtiyacı duyarız. Bunun dışında örneğin dışarı çıkarken palto/ayakkabı, uyku zamanı pijama, kitap okuyacakken kitap arama gibi pek çok nesneyi görüş alanının dışındayken aramasını isteyebilirsiniz. 5 saniye bekledikten sonra çocuğunuz doğru tepki verirse yani aramaya başlarsa pekiştiriniz, vermezse birlikte arayarak çocu-ğunuza model olunuz. Bu nesnelerin çocuğunuzun aşına olduğu, yerlerini bildiği nesneler olması önemlidir.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek çocuğunuz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Çocuğunuz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabileceğinizi unutmayınız.
- Etkinliği aynı gün içerisinde sık sık veya arka arkaya yapmaya çalışmayınız.
- İsteddiğiniz nesneleri arka arkaya dile getirmeyiniz.
- Etkinlikte nesne veya oyuncakları çocuğunuzun görme alanı dışına ancak bulamayacağı şekilde saklamayınız.
- İsteddiğiniz nesneyi dile getirdikten sonra çocuğunuzun arama çabası için bekleyerek araması için fırsat veriniz.
- Etkinlik sırasında, çevrede çocuğunuzun dikkatini dağıtacak oyuncakların/nesnelerin veya ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Etkinlikte kullanmak üzere çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre bir pekiştireç belirleyiniz.
- Çocuğunuz etkinlikte istediğinizde görüş alanı dışında olan nesneyi arıyorsa alkışlayarak, gülümseyerek, başını okşayarak ya da yiyecek vererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı gerçekleştirmeden önce kullanacağınız nesnelere çocuğun dokunmasını sağlayarak tanıttınız. Nesneleri çocuktan uzağa birlikte yerleştiriniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı gerçekleştirirken istediğiniz nesneyi çocuğunuzun araması için mekân içinde hareket ederken destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk istediğiniz nesneleri aramakta zorlanıyorsa fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, aramasını istediğiniz nesnenin adını anlaması için yüzünüzü görebileceği anda, net, anlaşılır konuşunuz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması ve nesneleri araması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikte kullanacağınız nesne veya oyuncakları her seferinde değiştirerek çeşitleme yapabilirsiniz.
- Etkinliği mümkün olduğunca farklı zamanlarda gerçekleştiriniz.
- Etkinliği zamanla evin farklı bölümlerinde gerçekleştiriniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı aile üyeleri ile (örneğin anne, baba, dede, annanne, teyze vb.) birlikte uygulayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuz görüş alanının dışında olan nesneleri istediğinizde arıyor mu? Çocuğunuz istediğiniz görüş alanı dışında olan nesneleri beş denemeden üçünde arıyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

13-18
AY

KAZANIM: SOİ 2.5. Temel duyguları yüz ifadelerinden anlayarak uygun jest ya da mimikleri gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.7. Hayır, dur, yok, olmaz, yapma gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeler söylendiğinde anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler verir.
- AG 3.8. Çevresinde sıkça gördüğü nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesne olduğunu sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde çocuğunuzu farklı durumlarda gözlemleyiniz. Örneğin siz ya da bir yakınınız kaşlarınızı çatarak ya da ciddi bir ifadeyle konuştuğunuzda, gülümseyerek konuştuğunuzda, şaşkın bir ifade bir soru sorduğunuzda, bir ses/gürültü duyup tedirgin bir şekilde yanına geldiğinizde çocuğunuz bu temel duygulara uygun jest ve mimiklerle tepki gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

UYGULAMA

Çocuğunuz bu dönemde dil becerilerinde henüz ustalaşmadığından söylediklerinizi anlamak için çevresel ipuçlarından en çok da sizin yüz ifadelerinizden yararlanır. Söylediklerinizi tam ve doğru anlamak için yüzünüze bakmaya çalışır. Bu nedenle onunla konuşurken göz kontağı kurmanız, pozisyonunuzu yüz yüze gelecek şekilde ayarlamamız, yakın iletişim kurmaya çalışmamız önemlidir. Çocuğunuzla konuşurken/sohbet ederken anlattığınız konuya uygun yüz ifadesi takınmanız ve sohbet içeriğine göre bu ifadeleri değiştirerek zenginleştirmeniz önemlidir. Ancak çocuğunuzun dikkatini söylediklerinizi dinleyemeyecek kadar dağıtacak, abartılı, hızla değişen yüz ifadeleri de uygun değildir. Çocuğunuz henüz yüz ifadelerini anladığını gösteren uygun tepkilerde bulunmuyorsa örneğin gülümseyerek konuştuğunuzda yüzünde gülümseme ya da memnuniyet ifadesi ya da kızgın bir ifadeyle konuştuğunuzda yüzünü ekşitme/gerginlik/memnuniyetsizlik ya da şaşkın bir ifadeyle konuşurken/hediye açarken/soru sorarken heyecanlı/şaşırmış gibi ifadeler gözlemlemiyorsanız bu kazanımı çalışmak için karşınıza çıkan uygun bağlamlardan yararlanınız. Bu kazanımı çalışırken üçüncü bir kişiden yardım alabilirsiniz. Bu kişi konuşurken siz çocuğunuza yüz ifadelerinizle model olabilirsiniz. Örneğin baba “Terliğim yok, nerede?” diye şaşırmış bir ifadeyle yanınıza gelebilir. Siz de “Yok” diyerek şaşkın bir ifadeyle ellerinizi iki yana açarak ona model olabilirsiniz. Parmağınız kapıya sıkışmış gibi yaparak parmağınızı tutup “Hi, acıdı!” diyerek memnuniyetsizliğinizi yüz ifadenizle gösterebilirsiniz. Rutinlerde karşınıza çıkabilecek bu fırsatların yanı sıra, birlikte kitap okuyarak okuduğunuz hikâyeye uygun yüz ifadeleriyle “Kız kaybolmuş.” diyerek şaşkın, “Karşısına kurt çıkmış.” diyerek korkmuş, “Avcı onları bulmuş.” diyerek mutlu yüz ifadeleri takınarak çocuğunuza farklı yüz ifadelerini, uygun bağlamlarda ve söylediklerinizle uyumlu olacak şekilde kullanarak model olunuz. Çocuğunuzun değişen uygun yüz ifadelerini pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek çocuğunuz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Çocuğunuz ile daha önceki kazanımları değerlendirirken de bu tür oyunları oynayabileceğinizi unutmayınız.
- Etkinlik sırasında, jest ve mimikleri görebilmesi için çocuğunuz ile karşılıklı, sizin yüzünüzü görecektir şekilde oturduğundan emin olunuz.
- Etkinliği aynı gün içerisinde arka arkaya ve sık sık yapmaya çalışmayınız.
- Bu etkinliği çocuğunuzun keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Etkinlikte kullanmak üzere çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre pekiştirecek belirleyiniz.
- Çocuğunuz temel duyguları yüz ifadelerinden anlayarak uygun jest ve mimikleri gösteriyorsa bu davranışını pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, bu etkinliği yaparken yaptığınız jest ve mimikleri anlayabilmesi için yüzünüze dokunmasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, bu etkinliği yaparken işlem basamaklarını çocuğunuza, sözel olarak açıklayıp ilerleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk jest ve mimikleri yerine getirmekte zorlanıyorsa jest ve mimik yaparken sizin yüzünüze dokunmasını sağlayarak fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikleri mümkün olduğunca farklı zamanlarda (örneğin çocuk sabah uyandıktan sonra, öğleden sonra, çocuğun altını değiştirdikten sonra vb.) gerçekleştiriniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerledikçe evin farklı odalarında gerçekleştiriniz.
- Etkinlikte resimli farklı kitaplar kullanarak çeşitleme yapabilirsiniz.
- Çocuğunuz ilerledikçe aynı ortamda farklı yetişkinlerle aynı anda bulunarak yetişkin üzerinden uygulama gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu etkinliği genelleme amacıyla çocuğunuz ile diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) de zaman geçirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Gün içerisinde çocuğunuzu farklı durumlarda gözlemleyiniz. Örneğin siz ya da bir yakınınız kaşlarınızı çatarak ya da ciddi bir ifadeyle konuştuğunuzda, gülümseyerek konuştuğunuzda, şaşkın bir ifade bir soru sorduğunuzda, bir ses/gürültü duyup tedirgin bir şekilde yanına geldiğinizde çocuğunuz bu temel duygulara uygun jest ve mimiklerle tepki gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuz ile yerde oturarak oyuna başlayınız.

2 Çocuğunuz ile konuşarak plastik şişeleri diziniz.

3 Çocuğunuz ile konuşarak plastik şişelere topu atınız.

4 Topu çocuğunuza verip durmasını isteyerek şişeleri tekrar diziniz.

13-18
AY

KAZANIM: DBY 4.1. Olumsuzluk belirten -me,-ma eklerini, sözel ya da sözel olmayan tepkilerle anladığını gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

• AG 3.7. “Hayır,” “Dur,” “Yok,” “Olmaz,” “Yapma.” gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeler söylendiğinde anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler verir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuza olumsuz ifadeler (yapma, atma, dökme vb.) söylediğinizde, çocuğun bu ifadeleri anladığını gösteren sözlü ve sözsüz tepkilerini (yüz buruşturma, dudak bükme, duraksama, ses çıkarma, “ı-ıh” gibi itiraz nidaları çıkarma, “Olmaz!” diyerek itiraz etme) gözlemleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde, duyduğu sözcükleri anlıyor ve anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Top.
- Hafif ve devrilebilen nesneler.

UYGULAMA

Günlük rutinler ve etkinlikler sırasında çocuğunuza pek çok -me,-ma olumsuzluk eklerini içeren sözcükler söylemek ve yönergeler vermek zorunda kalabilirsiniz. Bu anlarda çocuğunuza söylediğiniz “e-le-me”, “yap-ma”, “at-ma” gibi ifadeleri her zaman uygun bir yüz ifadesi ve ciddi bir ses tonu ile bağırmanın destekleyiniz. Çocuğunuzun fark etmesi için sondaki -me,-ma eklerini daha vurgulu söyleyerek çocuğunuzun dikkatini bu eklerle çekiniz. Gün içindeki bu fırsatların yanı sıra, siz de bir oyun kurarak çocuğunuzla daha fazla pratik yapabilirsiniz. Örneğin çocuğunuzun önüne topla devirebileceği 2-3 nesne nesne koyunuz. Sonra bu nesneleri devirerek çocuğunuza model olunuz. Ardından “Şimdi sen at.” diyerek topu çocuğunuza veriniz. Hedeflerin kolay devrilen ve çocuğunuzun kolaylıkla ulaşabileceği kadar yakında olduğundan emin olunuz. Çocuğunuz devirdiğinde alkışlayarak ve sarılarak pekiştiriniz. Daha sonra topu tekrar çocuğunuza verip “Şimdi at-ma.” diyerek hedefleri diziniz. Bu sırada elinizle dur işareti yaparak jestlerle ipucu veriniz. İşiniz bitince “Şimdi at.” diyerek oyuna devam ediniz. Oyun sırasında “At.” ve “At-ma.” gibi aynı sözcüğü kullanarak çocuğunuzun olumlu ve olumsuz durumların farkına varmasını sağlayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği değerlendirirken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek çocuğunuz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Etkinliği aynı gün içerisinde arka arkaya ve sık sık yapmaya çalışmayınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuzun her yaptığına sık sık olumsuz tepki vermeyiniz.
- Olumsuzluk belirten ifadeleri kullanırken sinirli/kızgın davranarak ve yüksek sesle bağırarak çocuğunuzun korkutmayınız.
- Bu etkinlikleri çocuğunuzun keyifli olduğu anlarda uykusunu aldığı, tok ve rahat olduğu (örneğin gaz sancısının olmadığı) durumlarda yapınız.
- Etkinlikte kullanmak üzere çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre pekiştireç belirleyiniz.
- Çocuğunuz Etkinlik sırasında, olumsuzluk belirten ifadeleri anladığını sözel ya da sözel olmayan tepkilerle gösterdiğinde gülümseyerek, alkışlayarak veya yiyecek vererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken oyuncakları tutmasında, yerleştirmesinde fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk oyuncakları kavramakta zorlanıyorsa fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, uygulama sırasında söylediklerini anlayabilmesi için yüzünüzü gördüğünden emin olunuz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği genelleme amacıyla farklı durum ve rutinleri fırsat olarak kullanabilirsiniz.
- Etkinliği genelleme amacıyla çocuğunuz ile diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) zaman geçirmelerini sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği mümkün olduğunca farklı zamanlarda ve evin farklı odalarında gerçekleştiriniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerledikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun -me,-ma gibi olumsuz anlam taşıyan ifadeleri söylediğinizde anladığını gösteren yüzünü buruşturması, dudağını sarkıtması, duraksaması, ses çıkarması, “ı-ıh” gibi itiraz nidaları yapması, “Olmaz.” diyerek itiraz etmesi gibi sözel ya da sözel olmayan davranışlarını gözlemleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde, duyduğu sözcükleri anlıyor ve anladığını gösteren sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepkiler veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yerde karşılıklı oturarak bir oyun kurunuz.

2 Oyun sırasında çocuğunuza sık kullandığınız “Oyuncak bebeği doyur/uyut.”, “Arabayı sür.” gibi eylem sözcüklerini yönelterek çocuğunuzun tepkisini gözlemleyiniz.

3 Çocuğunuzun, eylem sözcüğünü anladığını gösteren davranışları sergilemesine fırsat veriniz.

4 Çocuğunuzla gülümseyerek ve hedef yapıyı tekrarlayarak “Oyuncak bebeği uyuttun.” diyerek pekiştiriniz.

19-24
AY

KAZANIM: AG 3.19. Sık kullanılan eylem sözcüklerini anladığını davranışları ile gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.17. Sıkça karşılaştığı aynı kategoriden nesneler arasından adı söylenen iki nesneyi gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Günlük hayatınızda sık kullandığınız eylemleri belirleyiniz. Gün içerisinde bu eylemleri çocuğunuza yönelterek anlayıp anlamadığını gözlemleyiniz. Çocuğunuz seçtiğiniz 5 eylem sözcüğünün her birini beş denemeden üçünde yerine getiriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Seçtiğiniz eyleme göre çocuğunuzun bildiği ve ilgilendiği nesneler.

UYGULAMA

“Gelmek, gitmek, oturmak, yatmak, kalkmak, almak, vermek, atmak, alkışlamak, sallamak, uyumak, acıkmak, susamak” gibi günlük hayatınızda sık kullandığınız eylem sözcüklerini belirleyiniz. Çocuğunuz ilk sözcüklerini üretmeden önce bu sözcükleri anlıyor olmalıdır. Bu nedenle değerlendirmeniz sonrası, seçtiğiniz eylem sözcüklerinin gereğini yerine getiremiyorsa yani örneğin “Otur.” denildiğinde oturmuyor, “Ver.” denildiğinde vermiyorsa öncelikle yapılması gereken çocuğunuzun çevresinde sık duyduğu eylem sözcüklerini belirlemek ve onun için anlam ifade etmeyen bu sözcüklerin anlam kazanmasını sağlamaktır.

Bu amaçla, oluşturduğunuz 5 sözcükten oluşan eylem listesini belirleyiniz. Daha sonra belirlediğiniz bu sözcükleri günlük rutinlerinizde, etkinliklerinizde uygun yer ve durumlarda sık sık kullanınız. Bu yöntem ile çocuğunuzun ilgili eylem sözcüğü ile eylemin kendisi arasında bir bağ kurmasını sağlayınız. Örneğin yemek saati rutininde aile fertleri olarak birbirinizden ve çocuğunuzdan sık sık bir şeyler isteyiniz “Tuzu ver.,” “Ekmeği ver.,” “Peçeteyi ver.,” “Su ver.” vb. Gerekirse elinizi uzatarak ve istediğiniz nesneye bakarak çocuğunuza ipucu veriniz. İpucu sonrası çocuğunuz nesneyi size veriyorsa memnun olduğunuzu gülümseyerek, saçını okşayarak, “Aferin.” diyerek belli ediniz. Çocuğunuz “Ver.” eylemini ipucu ile yerine getiriyorsa yavaş yavaş ipucunu azaltarak çekiniz. Yani hem elinizi uzatıp hem nesneye bakarak “Ver.” demek yerine sadece nesneye bakarak “Ver.” deyiniz. Zamanla da hiçbir ipucu vermeden “Ver.” deyiniz. Çocuğunuz eylem sözcüğünü ipucu olmadan anladığını 5 denemeden üçünde gösteriyorsa yani “Ver.” deyince veriyorsa seçtiğiniz bir sonraki eylem sözcüğünü değerlendiriniz.

Burada amaç çocuğunuzun duyduğu ama anlamını bilmediği sözcüğün içini doldurmasını sağlamaktır. Böylece çocuk “Ver.” sözcüğünün hangi anlamla kullanıldığını kavramaktadır. Bu etkinliği çalışırken yine çocuğunuzun yaptığı ve kendi yaptığınız durumları da sözel olarak ifade ediniz. Örneğin çocuğunuzun seçtiğiniz eylemi yapması durumunda “Bana bebeğini verdin.” ya da oyun oynarken “Bebeğin koltuğa oturdu.” diyerek bu durumu sözel olarak ifade ediniz ya da ona su verdiğinizde “Sana su verdim.” diyerek kendi yaptığınız davranışı sözel olarak ifade ediniz. Bu gibi durumların iletişim sırasında sıklıkla yaşanması için çevrenizi düzenleyiniz. Böylece çocuk kendisi için anlam taşıyan yapıtlar ile anlam taşımayan sözcükler arasında ilişki kurmaya başlayarak zamanla sadece “Ver.” sözcüğünü duyduğunda bile gözünde eylemini canlandırabilir.

Bu uygulamayı günlük hayatınızda sık kullandığınız 5 farklı eylemi seçerek çalışınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama öncesi, çocuğunuzun bakım, beslenme, uyku gibi ihtiyaçlarının karşıladığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Uygulamada çok sevdiği ve vermek istemeyeceği oyuncak/nesneyi (örneğin biberon vb.) seçmek uygun olmayacaktır. Çünkü çocuk nesneleri “Ver.” eylem sözcüğünü anlamadığından değil nesneleri vermek istemediğinden yerine getirmeyebilir.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, etkinliği gerçekleştirmeden önce kullanacağınız nesne veya oyuncaklara dokunmasını sağlayarak çocuğa materyalleri tanıttınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, etkinliği gerçekleştirirken işlem basamaklarını çocuğunuza sözel olarak açıklayıp ilerleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturma pozisyonunu, baş tutmasını fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması ve eylemleri gerçekleştirmesi için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin genesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikte farklı materyaller (eylemde kullanılan farklı nesneler) de kullanarak uygulamalar gerçekleştirebilirsiniz.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.
- Etkinliği diğer aile üyelerinin de (baba, anneanne, dede, teyze, abla, ağabey vb.) gerçekleştirmesini sağlayınız.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Günlük hayatınızda sık kullandığınız eylemleri belirleyiniz. Gün içerisinde bu eylemleri çocuğunuza yönelterek anlayıp anlamadığını gözlemleyiniz. Çocuğunuz seçtiğiniz 5 eylem sözcüğünün her birini beş denemeden üçünde yerine getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yerde karşılıklı oturunuz. Çocuğunuzun önüne 3'er tane üzerinde tek bir nesne resmi bulunan kartı "bardak, top, ayakkabı vb." koyunuz.

2 "Çocuğunuza "Topu göster." deyiniz.

3 Çocuğunuzun doğru tepkisini gülümseyerek ve hedef yapıyı (top) tekrar göstererek pekiştiriniz.

19-24
AY

KAZANIM: AG 3.20. Tanıdığı, adı söylenen beş ya da daha fazla nesneyi resimlerden gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.
- AG 3.17. Sıkça karşılaştığı aynı kategoriden nesneler arasından adı söylenen iki nesneyi gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun günlük hayatında sık karşılaştığı adını sık sık duyduğu, bildiği en az 10 nesneye ilişkin resim bulunuz ya da kendiniz hazırlayınız. Çocuğunuzun önüne 3 farklı resim koyunuz ve söylediğiniz nesneye ait resmi göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz doğru resmi gösterdiğinde artı veriniz. Daha sonra resimleri, farklı nesnelere ait resimlerle değiştiriniz ve çocuğunuzdan gösterdiğiniz resimdeki nesnenin ismini söylemesini isteyiniz. Gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı resimden istenilen nesneyi gösterdikçe artı verip resmi değiştirerek başka bir nesne ismine geçiniz. Çocuğun önünde her zaman 3 farklı resim olmasına dikkat ediniz. Bu şekilde beş deneme yapınız. Çocuk beş denemeden üçünde, adını söylediğiniz en az 5 nesneyi resimlerden gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Tanıdığı/bildiği 9-10 nesne kartı.

UYGULAMA

Çevrenizde sık kullandığınız, çocuğunuzun aşına olduğu nesnelerin resimlerini çocuğunuza gösteriniz. Hatta bu nesnelere ilişkin resimleri seçip kartları hazırlarken çocuğunuzun yanınızda bulunmasına izin vererek seçtiğiniz nesnelere ilgiyle bakan çocuğunuza bu nesneleri adlandırınız. Hazırladığınız resimli kartları gerçek nesnelerin üzerine yapıştırıp örneğin "bardak, yatak, top" gibi gün içerisinde sık sık adlandırabilirsiniz. Hazırladığınız resimli kartları çocuğunuza vererek ondan "Bu masa resmi, haydi kartını masaya koy." gibi ifadeler kullanarak eşlemesini isteyiniz. Bu işlemi hazırladığınız diğer kartlarla da uygulayınız. Ardından önce iki sonra üç nesne resmi arasından istenilen resmi göstermesini isteyiniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı resimden istenilen nesneyi gösterdikçe artı verip resmi değiştirerek başka bir nesne ismine geçiniz. Çocuğun önünde her zaman 3 farklı resim olmasına dikkat ediniz. Yapamazsa elinizle tek tek işaret ederek resimleri adlandırınız ve sonra yeniden sorunuzu yöneltiniz. 5-6 saniye bekleyiniz. Gösteremezse elinden tutarak siz doğru yanıtı gösteriniz ve adlandırınız. Bu uygulamayı günlük hayatınızda sık kullandığınız nesneler arasından seçtiğiniz 9-10 farklı nesneye ait resimlerle çalışınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Çocuğunuz nesneleri resimlerden gösteremiyorsa çocuğunuzun bu etkinlik için gereken ön koşul beceriye sahip olup olmadığını gözden geçirin (Çocuk, nesnenin resminden önce nesnenin kendisini gösterebilmelidir.). Çocuğunuz, ön koşul beceriyi yerine getiriyorsa bu beceriyi çalışmaya geçiniz.
- Günlük rutinleriniz sırasında çocuğunuzla sık sık kitap okuma etkinlikleri yapınız. Seçtiğiniz kitabın renkli, büyük ve anlaşılır resimleri olmasına dikkat ediniz.
- Aynı zamanda renkli, net, anlaşılır ve sadece seçtiğiniz eylemi resmeden kartlarla çalışınız.
- Seçtiğiniz nesnelerin resminin olduğu resimli kartlar en az 10x10 büyüklüğünde ve sadece nesnenin resminin olduğu karmaşık olmayan renkli resimler olmalıdır.
- Uygulama öncesinde; çocuğunuzun bakım, beslenme ve uyku gibi ihtiyaçlarının karşılandığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Uygulama sonrası, uygulamayı gün içinde sık sık tekrarlayınız.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamaya başlarken ve uygulama sırasında kullanacağınız resmi betimleyerek ilerleyiniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamaya başlarken etkinlikte kullanacağınız nesnelere çocuğun dokunmasını sağlayarak tanıttınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturmasını ve başını tutmasını fiziksel olarak destekleyiniz. Çocuğun bakışla işaret etmesini doğru kabul ediniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Her etkinlikte farklı boyutlarda, renklerde, farklı nesne resimleri ve gerçek nesneler ile çalışarak çeşitleme yapınız.
- Etkinliği gün içerisinde fırsat buldukça tekrarlayınız.
- Etkinliği çocuğunuz ile diğer aile üyelerinin (örneğin baba, kardeş, anneanne, dayı vb.) gerçekleştirmelerin sağlayınız.

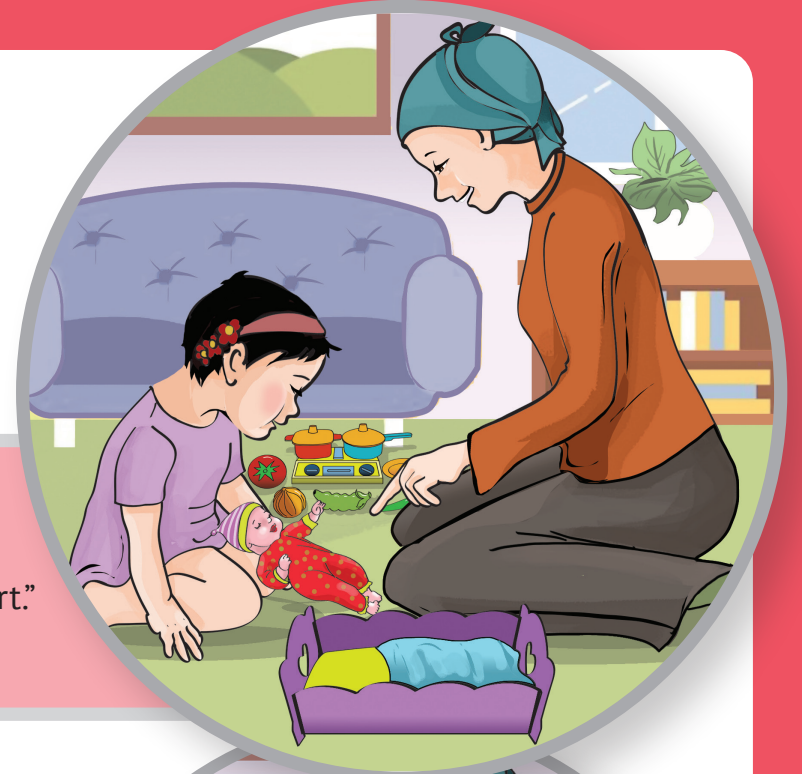
SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun günlük hayatında sık karşılaştığı adını sık sık duyduğu, bildiği en az 10 nesneye ilişkin resim bulunuz ya da kendiniz hazırlayınız. Çocuğunuzun önüne 3 farklı resim koyunuz ve söylediğiniz nesneyi göstermesini isteyiniz. Gösterdiğinde artı veriniz ve sorduğunuz resmi değiştirip başka bu nesnenin resmini koyarak bu nesnenin ismini sorunuz. Gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı resimden istenilen nesneyi gösterdikçe artı verip resmi değiştirerek başka bir nesne ismine geçiniz. Çocuğun önünde her zaman 3 farklı resim olmasına dikkat ediniz. Bu şekilde beş deneme yapınız. Çocuk beş denemeden üçünde, adını söylediğiniz en az 5 nesneyi resimlerden gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocukunuzla, çiftlik kurma ya da evcilik oyunu gibi oyunlar kurunuz.

2 Çocukunuza birbiriyle ilişkili "Bebeğini yatağına yatır ve üstünü ört." gibi iki aşamalı yönerge veriniz.

3 Çocukunuzun yönergeyi yerine getirmesine fırsat veriniz.

4 Çocukunuza gülümseyerek, "Bebeğini yatırdın ve üstünü örttün." deyip hedef yapıyı tekrarlayarak çocukunuzu onaylayınız.

19-24
AY

KAZANIM: AG 3.21. İki aşamalı basit ve birbiriyle ilişkili yönergelere uyar.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.
- AG 3.19. Sık kullanılan eylem sözcüklerini anladığını davranışları ile gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunun önüne adını bildiği, aşına olduğu birbiriyle ilişkili birkaç nesne (bebek-beşik, bebek-örtü, kaşık-fıncan vb.) yerleştiriniz ve eline alıp incelemesi için fırsat veriniz. Daha sonra birbiri ile ilişkili yönerge veriniz. Örneğin “Bebeği yatağına yatır, üstünü ört.” vb. Çocuğunuz beş denemenin üçünde yönergeleri yerine getiriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Tanıdığı/bildiği nesneler/oyuncaklar.

UYGULAMA

Çocuğunuzla gün içerisinde vakit geçirirken günlük rutinleri (yemek yeme, banyo yapma, uyku zamanı vb.) ve birlikte yaptığınız etkinlikleri fırsat olarak kullanınız. Bu rutin etkinliklerde çocuğun gördüğü, duyduğu kısaca deneyimlediği her anı adlandırınız. Bunu yaparken de çocuğun ilgisini takip ediniz. O anda ne ile ilgileniyorsa onun hakkında konuşup onunla ilgili eylemler yapınız. Örneğin evcilik oyuncakları ile ilgileniyorsa elinize bebek alıp “Aaa bebek acıkmış, mama istiyor.” diyerek çocuğunun ilgisini ve dikkatini sağladıktan sonra birbiri ile ilişkili “Tabağıma mama koyalım, kaşıkla yedirelim.” gibi yönerge veriniz. Daha sonra çocuğunun tepki vermesi için 5-6 saniye kadar bekleyiniz. Herhangi bir girişimde bulunmuyorsa “Tabak nerede?”, “Kaşık nerede?” diyerek “tabak ve kaşık” nesnelerini çocuğunuzla uzatarak ipucu veriniz. Çocuğunuz oyuncak bebeğine tabaktan kaşıkla yemek yedirirse onaylayarak “Tabağa mama koydun, kaşıkla yediriyorsun.” diyerek sözel olarak ifade ediniz. Tepki vermiyorsa “Haydi tabağı al.”, “Haydi kaşığı al.” gibi tek eylem gerektiren basit yönergeleri tekrarlayarak gözünüzle ve parmağınızla işaret ederek jest ve mimiklerinizle çocuğunuzu yönlendiriniz. Katılmıyorsa ona model olunuz. Çocuğunuzla test edildiği hissini vermeyiniz. Siz de oyunun içine katılınız ve birlikte oynayınız. Çocuğunuzun doğru tepkilerini oyunu devam ettirerek, başınızla onaylayarak, yaptığını sözel olarak ifade ederek onaylayınız. “Harika, bebek uyudu.” vb. Çocuğunuz yönergeleri yerine getirmeye başladıkça eşlik eden jest ve mimik kullanımını yavaş yavaş geri çekiniz. Sadece sözel ifadeye tepki vermesini bekleyiniz. Daha sonra oyuncakları toplarken “Bebeği al yatağa koy.”, “Tabağı al sepete at.” gibi ilişkili iki basamaklı yönergeleri kullanma fırsatlarını değerlendiriniz.

Bu ve benzeri uygulamaları birçok etkinlikte tekrarlayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Bu etkinliği çalışırken sözel ifadelerinizi, jest, mimik ve hareketlerinizle destekleyerek çocuğunuz için anlamlı hâle getirdiğinizden emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, arka arkaya yönerge vermeyiniz. Yönerge verdikten sonra çocuğunun yönergeyi yerine getirmesi için bekleyiniz. Çocuğunuzla fırsat veriniz.
- Çocuğunuz yönergeleri yerine getirmeye başladıkça eşlik eden jest ve mimik kullanımını yavaş yavaş geri çekiniz ve sadece sözel ifadeye tepki vermesini bekleyiniz.
- Uygulama öncesi, çocuğunuzun bakım, beslenme, uyku gibi ihtiyaçlarının karşıladığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun ilgilerini mutlaka takip ediniz. Bebekler ilgili oldukları zaman daha fazla katılım gösterirler.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulama yaparken önce çevresini, kullanılacak nesneleri tanımasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuğun, yönergeleri yerine getirebilmesi için ona fiziksel olarak destek veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturmasını ve başını tutmasını fiziksel olarak destekleyiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) sık sık tekrarlayınız.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.
- Bu etkinliği farklı ve doğal bağlamlarda kullanarak çeşitlendiriniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzun diğer aile üyeleri (örneğin baba, dayı, hala, amca vb.) ile birlikte zaman geçirerek gerçekleştirmelerini sağlayınız.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne adını bildiği, aşına olduğu birbiriyle ilişkili birkaç nesne (bebek-beşik, bebek-örtü, kaşık-fıncan vb.) yerleştiriniz ve eline alıp incelemesi için fırsat veriniz. Daha sonra birbiri ile ilişkili yönerge veriniz. Örneğin “Bebeği yatağına yatır, üstünü ört.” vb. Çocuğunuz beş denemenin üçünde yönergeleri yerine getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla karşılıklı oturunuz.

2 Çocuğunuza “Burnun nerede?” gibi ifadelerle organlarının yerlerini sorarak sorduğunuz organları kendi üzerinde göstermesini sağlayınız.

3 Çocuğunuzun vücut organını işaret etmesini bekleyiniz.

4 Çocuğunuza gülümseyerek ve hedef yapıyı (burun) tekrarlayarak pekiştiriniz.

19-24
AY

KAZANIM: AG 3.22. Sorulduğunda kendi üzerinde on vücut parçasını gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.12. Adı söylenen üç vücut parçasını kendi üzerinde gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzdan adını söylediğiniz 10 vücut parçasını kendi üzerinde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 10 vücut parçasını üç denemeden ikisinde gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

-

UYGULAMA

Bu kazanımı, kazanım "AG 3.12." etkinlik kartındaki gibi çalışabilirsiniz. Çocuğunuzla gün içerisinde vakit geçirirken vücut organları hakkında konuşunuz. Örneğin beslenme zamanında "Ağzını aç," "Elini sil," "Karnın doydu mu?" ya da banyo zamanında "Saçını yıkayalım," "Sırtını yıkayalım," "Kolunu yıkayalım." ya da eve giriş çıkışlarda ayakkabı giydirirken "Ayağını uzat." palto giydirirken "Kolunu uzat." gibi günlük rutinler sırasında bu fırsatları mutlaka çocuğunuzun vücut organlarını sık sık isimlendirerek sözel olarak ifade ediniz.

Örneğin her yemekten önce ve sonra "Karnın acıktı mı?" ya da yemekten sonra "Karnın doydu mu?" derken onun karnını sıvazlayınız ya da işaret ediniz. Daha sonra sadece sözel olarak "Karnın acıktı mı?", "Karnın doydu mu?" diyerek karnını göstermesi için 5 saniye bekleyiniz. Gösterirse gülümseyerek ve başınızı sallayarak pekiştiriniz. Çocuğunuz bu gibi doğal bağlamlarda vücut organlarını gösterdikten sonra mutlaka sözel olarak da adlandırınız. Örneğin "Evet, karnın aç." Adlandırdıktan sonra çocuğunuzun sizi model alması için 5 saniye bekleyiniz ve çocuğunuzun varsa sözel girişimlerini de pekiştiriniz. Bu kazanımda sözel üretim şart değildir, göstermesi yeterlidir.

Bu ve benzeri uygulamaları birçok etkinlikte tekrarlayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama öncesi, çocuğunuzun bakım, beslenme, uyku gibi ihtiyaçlarının karşıladığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun ilgilerini mutlaka takip ediniz. Çocuklar ilgili oldukları zaman daha fazla katılım gösterirler.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz. Etkinlik sırasında, ortamda dikkat dağıtıcı nesne ve ses kaynaklarının olmamasına dikkat ediniz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Etkinlik öncesi çocuğunuzun bireysel özelliklerini dikkate alarak yaş ve ilgi düzeyine göre bir pekiştireç belirleyiniz.
- Çocuğunuz sorulduğunda kendi üzerinde 10 vücut parçasını doğru olarak gösteriyorsa davranışını uygun pekiştireci kullanarak davranış değişikliğini pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuğa uygulamayı yaparken ona fiziksel olarak destek olunuz ve işlem basamaklarını açıklayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuğa uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması ve davranışları yerine getirmesi için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Uygulama sonrası uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) tekrarlayınız.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.
- Bu etkinliği farklı durumlarda örneğin ayna karşısında çalışabilirsiniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin kardeş, teyze, dede vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzdan adını söylediğiniz 10 vücut parçasını kendi üzerinde göstermesini isteyiniz. Çocuğunuz adı söylenen 10 vücut parçasını üç denemeden ikisinde gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocukunuzla, onun sevdiği bir oyunu oynayınız.

3 "Hmm ben de acıktım." deyiniz.

2 Oyun sırasında oyuncak bebeği göstererek "Bebek acıktı." deyiniz.

4 "Sen de acıktın mı?" diye sorarak çocuğunuza yemek tabağını uzatınız.

5 "Acıktın." diyerek hedef yapıyı tekrarlayınız.

19-24
AY

KAZANIM: DBY 4.2. Kişi eklerini anladığını gösteren davranışlarda bulunur.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DBY 4.1. Olumsuzluk belirten -me, -ma eklerini, sözel ya da sözel olmayan tepkilerle anladığını gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzu bir hafta süresince gözlemleyiniz. Bu süreçte çocuğunuzun öncelikle tekil ("Acıktım.", "Uyandım.", "Geldi.") sonra çoğul kişi eklerini ("Yedik.", "Kaydınız.", "Koştular.") anlayıp anlamadığını gözlemleyerek not alınız. Çocuğunuz kazanımı gerçekleştiriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Sevdiği bir oyuncak

UYGULAMA

Çocuğunuzla vakit geçirirken kişi eklerini seçtiğiniz belli bir eylem üzerinden giderek somutlaştırınız. Örneğin evcilik oynarken ya da beslenme rutini sırasında, "acıkmak" gibi belirli bir eylemi "Çok acıktım.", "Acıktın mı?", "Bebek acıktı." şeklinde kullanınız. Çünkü kişi ekleri eylemdeki işi/oluşu/kılışı kimin yaptığını bildiren eklerdir. Yani kişiyi eyleme bağlar. Çocuğunuz tekil kişi eklerini edindikten sonra seçtiğiniz eylemi aynı şekilde "Acıktık yemek yiyelim.", "Akşam oldu acıktınız mı?", "Baban ve ablan acıktılar." gibi uygun bağlamlarda çoğul kişi ekleri ile kullanınız. Bu şekilde farklı bağlam ve eylemleri tekil ve çoğul kişi ekleri ile sık sık kullanınız.

Çocuğunuzla kişi eklerini çalışırken önce tekil kişi eklerini çalışınız. Çocuğunuz tekil kişi eklerini öğrendikten sonra çoğul kişi eklerini çalışınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama sırasında, çocuğunuzun ilgilerini mutlaka dikkate alınız. Çocuklar ilgili oldukları zaman, etkinliklere daha fazla katılım gösterirler.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çevrede çocuğunuzun dikkatini dağıtacak nesne, oyuncak veya ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, kişi ekleri ile ilgili sorularınızı arka arkaya sormayınız. Çocuğa bir soru sorduktan sonra cevap vermesi için bekleyerek ona fırsat veriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken önce, kullanacağınız oyuncuğa/nesneye çocuğun dokunmasını sağlayarak nesneyi/oyuncuğı çocuğa tanıtınız. Eğer resim kullanacaksanız resmi çocuğun zihninde canlandırmak amacıyla ayrıntılı betimleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, yüz ifadelerini taklit etmekte zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Uygulama sonrası, uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) tekrarlayabilirsiniz.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.
- Bu etkinliği çocuğunuzun diğer aile üyeleri ile (örneğin anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, misafirliktayken vb.) tanımadığı kişilerle de (örneğin kasiyer, misafirlikteki evin üyeleri vb.) etkileşime geçmesini sağlayarak gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzu bir hafta süresince gözlemleyiniz. Bu süreçte çocuğunuzun öncelikle tekil ("Acıktım.", "Uyandım.", "Geldi.") sonra çoğul kişi eklerini ("Yedik.", "Kaydınız.", "Koştular.") anlayıp anlamadığını gözlemleyerek not alınız. Çocuk yerine getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1

Dışarı çıkarken ayakkabılığın önünde durunuz.

2

Kendi ayakkabılarınızı gösteriniz.

3

Ayakkabılarınızı “Ayakkabılarım buradaymış.” diyerek elinize alınız.

4

Çocuğunuza “Ayakkabıların nerede?” diye sorunuz.

5

Çocuğunuzun anladığını gösteren davranışta bulunmasına fırsat veriniz.

6

“Ayakkabılarını aldın.” diyerek hedef yapıyı tekrarlayıp çocuğunuzu onaylayınız.

19-24
AY

KAZANIM: DBY 4.3. Sahiplik/iyelik eklerini anladığını gösteren davranışlarda bulunur.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DBY 4.2. Kişi eklerini anladığını gösteren davranışlarda bulunur.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne farklı kişilere ait bildiği/tanıdığı nesneler koyunuz. Daha sonra “Çorabım hangisi? Göster.”, “Çorabın hangisi? Göster.” ya da “Ayakkabılarım hangisi?”, “Ayakkabıların hangisi?”, “Ablanın ayakkabıları hangisi?” şeklinde her bir iyelik eki için 3 farklı eşya ile yapılan birer denemenin ardından iki denemeye doğru tepki verirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Çocuğunuza, size ve 3. bir kişiye ait eşyalar.

UYGULAMA

İyelik ekleri, isme eklenen ve kime, neye ait olduğunu belirten eklerdir. Bu nedenle başlangıçta tek bir isme (örneğin çorap ya da ayakkabı) iyelik eklerini ekleyebilir sonra doğal bağlam sırasında gerçekleşen durumlarda iyelik eklerini kullanabilirsiniz.

Çocuğunuzla çamaşırları makinaya atarken sepetteki çamaşırları “Al çorabın! Makinaya at.” diyerek uzatın sonra “Aaaa, çorabım burada.” diyerek kendinizinkini gösteriniz. Sonra babasını göstererek “Çorabı kokmuş!” diyerek iyelik/sahiplik eklerini kullanınız. Bu ve benzeri günlük rutinlerde size, çocuğunuza ya da 3. kişiye ait eşyaları “Ayakkabını giydirelim.”, “Ayakkabımı giydim.”, “Baban da ayakkabısını giydi.” şeklinde sık sık iyelik ekleri ile kullanınız. Günlük sohbet akışı içinde “Çantam nerede?”, “Ayakkabım burada.”, “Bebeğin odada.”, “Sütün masada.”, ablasını göstererek “kitabı masada.”, “Evimize geldik.”, “Arabaları bozulmuş.” gibi ifadeleri sık sık kullanabilirsiniz.

Başlangıçta iyelik/sahiplik eklerinin tekil hallerini “çorabım/çorabın/çorabı” kullanırken sonra çoğul hallerini “evimiz/eviniz/evleri” kullanmak daha uygun olacaktır.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama sırasında, çocuğunuzun ilgilerini mutlaka takip ediniz. Çocuklar ilgili oldukları zaman daha fazla katılım gösterirler.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz. Etrafta çocuğunuzun dikkatini dağıtacak oyuncakların/nesnelerin ve ses kaynağının olmamasına özen gösteriniz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, arka arkaya sorular sormayınız ve sürekli konuşmamaya özen gösteriniz. Sorduğunuz soruları cevaplaması, söylediklerinizi tekrar etmesi için bekleyerek çocuğunuza fırsat veriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz sahiplik/iyelik eklerini anladığını gösteren davranışlarda bulunduğu gülümseyerek, alkışlayarak veya başını okşayarak pekiştiriniz.

.YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken işlem basamaklarını çocuğa sözel olarak açıklayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun, hakkında konuştuğunuz nesne, oyuncak veya kişiye dokunmasını sağlayarak ona destek verebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, yüz ifadelerini taklit etmekte zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı kişiler ve onlara ait eşyalar ile çalışabilirsiniz.
- Uygulama sonrası, uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) tekrarlayınız.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne farklı kişilere ait bildiği, tanıdığı nesneler koyunuz. Daha sonra “Çorabım hangisi? Göster.”, “Çorabın hangisi? Göster.” ya da “Ayakkabılarım hangisi?”, “Ayakkabıların hangisi?”, “Ablanın ayakkabıları hangisi?” şeklinde her bir iyelik eki için 3 farklı eşya ile yapılan birer denemenin ardından iki denemeye doğru tepki verirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yan yana oturarak ilgisini çeken bir kitap okuyunuz.

2 Kitabı okurken yüzünüzü okuduğunuz konuya göre değıştiriniz.

3 Çocuğunuzun yüzünüzü izlemesine ve anlamak için ipucu almaya çalışmasına fırsat veriniz.

4 Gülümseyerek çocuğunuzun ilgisini onaylayınız.

19-24
AY

KAZANIM: SOİ 2.6. Sözel ifadeleri anlamak için ipucu almak amacıyla konuşan kişinin yüzünü dikkatle izler.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- DAE 1.5. Kendisi ile konuşan tanıdık kişinin gözlerini, ağzını ya da dudaklarını izler.
- SOİ 2.5. Temel duyguları yüz ifadelerinden anlayarak uygun jest ya da mimikleri gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzla gün içerisinde farklı zamanlarda ve rutinlerde kısa kısa konuşunuz. Bu kısa sohbetlerde çocuğunuz söylediklerinizi anlamak için yüzünüze dikkatle bakıp yüzünüzün aldığı şekle göre tepkisini şekillendiriyor mu? Çocuğunuz beş sohbet denemesinin üçünde örneğin yüzünüz şaşkın bir ifade aldığı anda heyecanlanıyor ya da gülümsediğinizde gülümsüyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Sevdiği bir oyuncak ve kitap

UYGULAMA

Gün içerisinde farklı zaman ve rutinlerde örneğin alt değiştirme, beslenme, parmak oyunları, kitap okuma gibi çocuğunuzla yakın (yaklaşık 30 cm) mesafeden kısa kısa (3-5 dakikalık) sohbet ediniz. Bu sırada anlattığınız konuya uygun yüz ifadeleri ile konuşmalarınızı destekleyiniz. Örneğin birlikte bir kitabın birkaç sayfasını canlandırırken ya da resimlerini anlatırken "Aaa! Bak, bir kurt!" diyerek yüzünüze şaşkın bir ifade sonrası "Eyvah! Kırmızı başlıklı kızı göreceksin." vb. diyerek korkmuş bir ifade ya da "Avcı gelip kırmızı başlıklı kızı kurtarmış." diyerek mutlu bir ifade ile sözlerinizi destekleyiniz. Gerekirse dramatize ederek gözünde canlandırmasına destek olunuz. Söylediklerinizi anlaması için çocuğunuza anlattığınız konuya uygun yüz ifadeleri ile ipucu sununuz. Çocuğunuz yüzünüzün aldığı şekle göre tepkilerini düzenliyorsa (mutlu yüz ifadenize gülüyor, şaşkın ifadenize heyecanlı bir bekleyiş ile bakıyorsa vb.) Çocuğunuzun bu tepkilerini onaylayınız "Haydi sen de korkutucu bir kurt ol bakalım." diyerek birlikte kocaman, çirkin bir kurt taklidi yapınız. Çocuğunuzun yüzünüze bakması için yüz ifadelerinizi başlangıçta abartılı yapılabilir. Aynı zamanda ses tonunuzu artırıp (bağırmadan) azaltarak da dikkatini çekmeye çalışabilirsiniz.

Bu uygulamayı farklı etkinliklerle de tekrarlayınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama öncesi, çocuğunuzun bakım, beslenme, uyku gibi ihtiyaçlarının karşıladığından emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, ses tonunuzun çocuğunuzun dikkatini çekecek şekilde yüz ifadenizi desteklemesine dikkat ediniz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARILAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken konuşan kişinin yüzüne dokumasını ve yüz ifadelerinin ayrıntılı betimlemesini yapınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturma pozisyonunu, baş tutmasını fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması ve konuşan kişinin yüzüne bakması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinlik için gereken şey sadece çocuğunuzun dikkatini çekecek kısa bir sohbet konusu bulmaktır. Amaç, çocuğunuzun yüz ifadelerinden yararlanarak anlatılan konuyu anlamasıdır. Bunun için de çocuğunuzun karşısındaki kişinin yüzünü dikkatle izlemesi ve konuyla ilişkilendirebilmesi gereklidir. Bu amaçla da yapmanız gereken anlattığınız konuya uygun yüz ifadeleri kullanmaktır. Bununla birlikte çocuğunuzun dikkatini çekmek için sevdiği bir kitabı canlandırmak da konu bulmanıza yardımcı olabilir. Okuma uygun olmayabilir. Çünkü bu durumda bakacağı şey kitabın resimleri olacaktır. Bu nedenle kitabı canlandırmaya çalışmak sizin yüzünüze bakmasını sağlayacaktır.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyiniz. Parmak oyunları, konulu çocuk şarkıları, taklitler, gün boyu yaşanan rutinler aracılığıyla bu kazanımı çalışabilirsiniz.
- Çocuğunuzun, etkinliği diğer aile üyeleriyle (baba, dede, babaanne vb.) beraber oynamasını sağlayınız.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzla gün içerisinde farklı zamanlarda ve rutinlerde kısa kısa konuşunuz. Bu kısa sohbetlerde çocuğunuz söylediklerinizi anlamak için yüzünüze dikkatle bakıp yüzünüzün aldığı şekle göre tepkisini şekillendiriyor mu? Çocuğunuz beş sohbet denemesinin üçünde örneğin yüzünüz şaşkın bir ifade aldığı anda heyecanlanıyor ya da gülümsediğinizde gülümsüyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzun önüne 3 farklı nesne (örneğin ayakkabı, kaşık, muz) koyunuz.

4 Çocuğın doğru tepkisini gülümseyerek ve hedef yapıyı tekrarlayarak "Ayakkabı giyilir." şeklinde pekiştiriniz.

2 Çocuğunuza "Hangisi giyilir?" diye sorunuz.

3 Çocuğunuza nesneyi göstermesi için fırsat veriniz.

25-30
AY

KAZANIM: AG 3.23. Eylem ile ilişkili nesneyi gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.19. Sık kullanılan eylem sözcüklerini anladığını davranışları ile gösterir.
- AG 3.20. Tanıdığı, adı söylenen beş ya da daha fazla nesneyi resimlerden gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne, biri seçilen eylemle ilişkili 3 farklı gerçek eşya ya da oyuncak koyunuz. Çocuğunuza seçtiğiniz eylemle ilişkili olarak, "Hangisiyle yemek yeriz?", "Hangisine otururuz?", "Hangisini giyeriz?" gibi sorular sorarak ilişkili nesneyi göstermesini isteyiniz. Gösterdiğinde artı vererek sorduğunuz nesneyi değiştirip başka bir nesneyi koyunuz. Başka bir eylemle ilişkili nesneyi sorduğunuzda gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı nesne arasından istenilen ilişkili nesneyi gösterdikçe artı verip değiştirerek başka bir soruya geçiniz. Çocuğun önünde her zaman 3 farklı nesne olmasına dikkat ediniz. Çocuk beş denemenin üçünde, eylemle ilişkili nesneyi gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Seçilen eylemle ilişkili gerçek oyuncaklar/nesneler.

UYGULAMA

"AG 3.19." etkinlik kartındaki amaçlarda, çocuğunuza günlük rutin ve etkinlikler sırasında onun yaptığı eylemleri, kendi yaptığınız eylemleri ya da çevrenizde olan ve başkalarının yaptığı eylemleri adlandırarak çevreyi anlamasını, yapılan eylemlerle karşılık gelen sözcükleri eşlemesini çalışmıştınız. Bu şekilde çocuğunuzun eylem dağarcığının artmasını sağlamıştınız. Şimdi ise dağarcığında olan bu eylemlerle, bu eylemler sırasında kullanılan ilişkili nesneler arasında bağ kurmasını sağlamaya çalışmalısınız. Bunu yaparken de yine çocuğunuzun yaşantısı sırasında karşılaştığı eylem ve ilişkili nesneleri adlandırarak eylem ve ilişkili nesne arasında bağ kurmasını sağlamalısınız. Çocuğunuzun yaptığı eylemleri "Makarnanı kaşıkla yiyorsun.", "Sütünü bardakla içiyorsun.", "Yatağında uyu." ya da kendi yaptığınız eylemleri "Kalemle yazıyorum/boyuyorum.", "Tarakla saçını tarıyorum.", "Koltuğa oturdum." gibi cümlelerle sözel olarak sürekli ifade ediniz. Bu şekilde "kaşık-yemek", "bardak-içmek", "yatak-uyumak", "kalem-yazmak/boyamak", "tarak-taramak", "koltuk-oturmak" gibi örneklerle çocuğunuzun "eylem-ilşkili nesne" bağını kurmasını sağlayınız. Örneğin çocuğunuzla oynadığınız alana çeşitli hayvan figürleri, oyuncak bebek ve kaşık, çatal, tarak, yatak gibi nesneler koyunuz. Çocuğunuzun bu oyuncakları incelemesi için zaman tanıyınız. Sonra oyuncak hayvanları beslemek için "Atın karnı acıkmış." diyerek çocuğunuzun dikkatini çekiniz. Çocuğunuz girişimde bulunmazsa "Yemeği ne ile yedirelim?" diye sorarak 5 saniye bekleyiniz. Tepki vermezse kaşık, tarak, yatak gibi nesneleri işaret ediniz. Kaşığı eline alırsa pekiştirerek "Aferin, haydi atın yemeğini yedir." diyerek pekiştiriniz. Tepki vermezse elinize, seçtiğiniz 2 nesneyi alarak "Kaşık mı tarak mı, hangisiyle yemek yenir?" diye sorunuz. Doğru tepkiyi pekiştirerek kaşığı çocuğunuza uzatınız ve çocuktan oyuncak hayvanın yemeğini yedirmesini isteyiniz. Doğru tepki vermezse "Kaşıkla yemek yenir." diyerek yemek yer gibi yapınız ve çocuğunuza kaşığı uzatarak "Haydi, ata yemek yedir." deyiniz. Gerekirse çocuğunuzun elinden tutarak birlikte yediriniz. Yemek yeme eylemini diğer hayvan figürleri ile tekrarladıktan sonra "Atımızın saçlarını tarayalım, saç ne ile taranır?" gibi ifadelerle diğer seçtiğiniz eylemleri uygulamaya devam ediniz. En sonunda, çocuğunuz sadece sözel olarak sorduğunuzda cevap verene kadar ipuçlarını (elinden tutarak yaptırma, model olma ve jest, mimik kullanımı) geri çekerek uygulamayı sürdürünüz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama sırasında, çocuğunuzun ilgilerini mutlaka takip ediniz. Çocuklar ilgili oldukları zaman daha fazla katılım gösterirler.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz. Etrafta çocuğunuzun dikkatini çekecek oyuncakların/nesnelerin veya ses kaynağının bulunmamasına özen gösteriniz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, eylem ile ilişkili nesneleri sorarken arka araya sorular sormayınız. Sorunuzu sorduktan sonra bekleyerek çocuğunuzun eylem ile ilişkili nesneyi göstermesi için fırsat veriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz eylem ile ilişkili nesneleri doğru olarak gösteriyorsa gülümseyerek, "Aferin." diyerek, başını okşayarak veya yiyecek vererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken önce kullanacağınız nesnelere veya oyuncaklara dokunmasını sağlayarak tanımasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken eylem ile nesne ilişkilendirmesi yapması için fiziksel destekte bulununuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturma pozisyonunu, baş tutmasını fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için önce, çocuğun kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz, sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği sık kullandığınız farklı eylem ve nesnelerle (eylemde kullanılan farklı nesneler) çalışarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Uygulama sonrası, uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) tekrarlayabilirsiniz.
- Uygulama sonrası bu kazanımı gün içinde uygun zamanlarda ve uygun yerlerde desteklemek için etkinlikler/oyunlar düzenleyebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ile diğer aile üyelerinin (örneğin baba, dede, teyze vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.
- Çocuğunuz ilerleme gösterdikçe etkinliği ev dışı ortamlarda (örneğin parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne, biri seçilen eylemle ilişkili 3 farklı gerçek eşya ya da oyuncak koyunuz. Çocuğunuza seçtiğiniz eylemle ilişkili olarak, "Hangisiyle yemek yeriz?", "Hangisine otururuz?", "Hangisini giyeriz?" gibi sorular sorarak ilişkili nesneyi göstermesini isteyiniz. Gösterdiğinde artı vererek sorduğunuz nesneyi değiştirip başka bir nesneyi koyunuz. Başka bir eylemle ilişkili nesneyi sorduğunuzda gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı nesne arasından istenilen ilişkili nesneyi gösterdikçe artı verip değiştirerek başka bir soruya geçiniz. Çocuğun önünde her zaman 3 farklı nesne olmasına dikkat ediniz. Çocuk beş denemenin üçünde, eylemle ilişkili nesneyi gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla
karşılıklı olarak yerde
oturunuz.

2 Çocuğunuzun
önüne 1 sepet ve 3
çift nesne yerleştiriniz.

3 “Bu elmayı sepetin içine at.” deyiniz.

25-30
AY

KAZANIM: AG 3.24. Yer bildiren bir terimi anladığını davranışlarıyla gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.19. Sık kullanılan eylem sözcüklerini anladığını davranışları ile gösterir.
- AG 3.20. Tanıdığı, adı söylenen beş ya da daha fazla nesneyi resimlerden gösterir.
- AG 3.21. İki aşamalı basit ve birbiriyle ilişkili yönergelere uyar.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunun önüne bir sepet ve 3 çift nesne (örneğin iki küp, iki araba, iki elma gibi) koyunuz. Sepeti çocuğun önüne yerleştiriniz ve “Bu elmayı sepetin içine koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer elmayı vererek “Bu elmayı sepetin dışına koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunun önüne küçük bir masa/sehpa, oyuncak bebek yatağı gibi bir nesne ve 3 çift nesne koyunuz. Çocuğunuza bir küp uzatarak “Bunu masanın altına koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer küpü uzatarak “Bunu masanın üstüne koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuz içinde-dışında, altında-üstünde gibi yer bildiren terimlerden birine üç denemenin ikisinde uygun tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- İçinde-dışında, altında-üstünde çalışabileceğiniz kutu, kâse, masa, sehpa, oyuncak yatak vb. nesnelerle, bu nesnelerin içine-dışına, altına-üstüne koyabileceğiniz başka nesneler.

UYGULAMA

Günlük rutin ve etkinlikleri çocuğunun bu kazanımı öğrenmesi için kullanabilirsiniz. Örneğin oyuncakları birlikte oyuncak sepetine toplamak, sevdiği şeyleri elindeki çantaya toplamak, bir şey saklamak ve sonra onu aramak gibi oyunlar kurabilirsiniz. Bu etkinlik ya da rutinlerde sık sık çocuğunuza “Al bu bebeği sepetin içine koy.”, çarşıda/pazarda “Bu domatesi çantamızın içine koyalım.”, işten gelince “Çantamın içine bak, sana ne getirdim?” ya da “Tabağımızı masanın üstüne koyalım.” ya da kazara düşürmüş gibi yapıp kaşığı masanın altına koyarak “Kaşığım masanın altına düştü.” diyerek çocuğunun bu kavramlara ilişkin bolca deneyim yaşamasını sağlayabilirsiniz. Böylece çocuğunun yaşadığını yukarıdaki örnek cümlelerde olduğu gibi sözelleştirebilirsiniz.

Bu uygulamalarda, örneğin pazardan dönünce meyveleri tek tek poşetten çıkarıp “Elmayı tabağın içine koy.” diyerek çocuğunun tepki vermesi için her yönergeden sonra 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuz tepki vermezse ona model olunuz. Aynı zamanda yaptıklarınızı da sözelleştiriniz. Örneğin elmayı tabağa koyarken “Elmayı tabağın içine koydum.” deyiniz. Ardından poşetten bir meyve daha çıkarıp “Şimdi sen de muz tabağın içine koy.” diyerek diğer meyvelerle de çalışınız. Ara sıra siz de meyvelerden birini tabağın içine koyarak “Muzu tabağın içine koydum.” diyerek model olunuz. Çocuğunuz sizi model almıyorsa çocuğunun elinin üzerinden tutarak birlikte yapınız.

Bu etkinliği farklı şekilde de kullanabilirsiniz. Örneğin bir çanta ya da çuvala topladığınız nesneleri “Bakalım içinde ne var?” diyerek çocuğunun dikkatini çekip bir siz bir o olacak şekilde boşaltabilirsiniz. Nesneleri çıkardıkça da “Bunu dışarı koyalım.” diyerek çantanın dışına dizebilirsiniz. Çocuğunuz hedef kavramı kullanmıyor ancak içinden çıkan nesneyi söylüyorsa bunu genişletin. Örneğin “bebe” diyorsa siz “Evet, bebek çantanın dışında.” diyebilirsiniz. Daha sonra sizi model alması için 5 saniye bekleyiniz. Doğru tepkide pekiştiriniz, tepki vermezse ya da yanlış tepki verirse tekrar “Bebek çantanın dışında.” diyerek sonraki nesneye geçiniz (Bu kazanımda amaç, çocuğunun sözcük söylemesi değildir. Ancak çocuğunuz sözcük söylerse de onu pekiştirmeniz gerekir.).

Altında-üstünde kavramlarını da yukarıdaki uygulamaya benzer şekilde çalışınız. Bunun için “AG 3.30” etkinlik kartına bakınız.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuza soru sorduğunuzda tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza arka arkaya sorular sormayınız.
- Etkinlikte öncelikle çocuğunun sevdiği, ilgi gösterdiği materyalleri kullanınız. Daha sonra da bu materyallerle biraz vakit geçirmesine izin veriniz.
- Çocuğunuz sizi model aldığı anda ya da kendiliğinden terimleri kullanmaya başladığında mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.
- Uygulama öncesi, çocuğunun bakım, beslenme, uyku gibi ihtiyaçlarının karşılandığından emin olunuz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun, kullanacağınız nesneleri dokunarak tanımasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğu yönlendirmek amacıyla ona fiziksel olarak destek verebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun oturma pozisyonunu, baş tutmasını fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Uygulamayı gün içinde günlük rutinlerde (yemek zamanı, uyku zamanı vb.) tekrarlayabilirsiniz.
- Genelleme amacıyla, bu etkinliği farklı nesnelerle de uygulayabilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ile birlikte diğer aile üyelerinin (örneğin kardeş, dayı, teyze vb.) oynamalarına fırsat verebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerledikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, parktayken, yolculuktayken vb.) tekrarlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunun önüne bir sepet ve 3 çift nesne (örneğin iki küp, iki araba, iki elma gibi) koyunuz. Sepeti çocuğun önüne yerleştiriniz ve “Bu elmayı sepetin içine koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer elmayı vererek “Bu elmayı sepetin dışına koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunun önüne küçük bir masa/sehpa, oyuncak bebek yatağı gibi bir nesne ve 3 çift nesne koyunuz. Çocuğunuza bir küp uzatarak “Bunu masanın altına koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer küpü uzatarak “Bunu masanın üstüne koy.” diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuz içinde-dışında, altında-üstünde gibi yer bildiren terimlerden birine üç denemenin ikisinde uygun tepki veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yerde karşılıklı oturunuz.

4 Çocuğunuzun doğru tepkisini gülümseyerek ve hedef yapıyı gösterip tekrarlayarak pekiştiriniz.

3 Çocuğunuza "Hangisi uyuyor?" diye sorunuz.

2 Çocuğunuzun önüne "oturmak, uyumak, yürümek" gibi eylemleri gösteren 3 resimli kart koyunuz.

25-30
AY

KAZANIM: AG 3.25. Tek bir eylemi ifade eden resimlerden istenen eylemi gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.19. Sık kullanılan eylem sözcüklerini anladığını davranışları ile gösterir.
- AG 3.23. Eylem ile ilişkili nesneyi gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun çevresinde sık duyduğu/kullanılan eylemleri (yürümek, oturmak, uyumak, yüzme, ağlamak, oynamak, okumak vb.) tek tek resimlerle ifade eden (gerçek nesne resmi ya da çizim) en az 10x10 büyüklüğünde 3 kartı önüne koyunuz. Çocuğunuza örneğin “Hangi resimde çocuk yürüyor?” diye sorarak 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde doğru resmi gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Renkli ve resimli 10x10 büyüklüğünde kartlar.
- Renkli ve resimli kitaplar.

UYGULAMA

Bu kazanımda amacımız çocuğunuzun eylemleri sözel olarak söylemesi değil kendisine sorulduğunda doğru olarak göstermesidir. Ancak bunun için yine de öncelikle sizin konuşarak ona model olmanız, eylemleri sözelleştirerek “eylem-sözcük” ilişkisini kurmasına yardımcı olmanız gerekmektedir.

Bu amaçla günlük rutin ve etkinlikleri çocuğunuzun bu kazanımı öğrenmesi için kullanabilirsiniz. Çocuğunuza çevrenizde olan eylemleri sık sık adlandırınız. Onun yaptığı (örneğin “Araba sürüyorsun.”) ya da kendi yaptığınız eylemleri (örneğin “Kitap okuyorum.”), çevrenizde başkalarının yaptığı eylemleri (örneğin “Salıncakta sallanıyor.”) sözel olarak sürekli ifade ediniz. Kitap okurken de resimlerini gösterip eylemleri sözel olarak ifade ediniz. Örneğin “Tavşan koşuyor.”, “Ayı uyuyor.” gibi her eylemi adlandırdıktan sonra ona dönerek “Bana kimin koştuğunu göster.”, “Hangisi uyuyor?” gibi sorularla anlattığınız eylemleri göstermesini isteyiniz. Doğru tepkilerini pekiştiriniz, tepki vermezse ya da yanlış tepki verirse doğrusunu göstererek model olunuz.

Çocuğunuzun ya da bir yakınınızın “Uyuma, yemek yeme, içme, sallanma, okuma, boyama, oyun oynama gibi” eylemlerini yaparken fotoğraflarını çekebilir ve bu fotoğrafları, kazanımı çalışmak için kullanabilirsiniz. Bu durum çocuğunuzun daha fazla ilgisini çekecektir. Çocuğunuza fotoğrafları tek tek göstererek “Baban hangi resimde uyuyor?” gibi eylemleri sorarak doğru tepkilerini pekiştiriniz, tepki vermezse ya da yanlış tepki verirse doğrusunu göstererek ve adlandırarak “Bu fotoğrafta uyuyor.” diyerek model olunuz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuza tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlikte çocuğunuzun sevdiği, ilgi gösterdiği konular hakkındaki kitapları kullanınız.
- Çocuğunuz sizi model aldığı anda ya da kendiliğinden terimleri kullanmaya başladığında mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.
- Seçtiğiniz resimlerin büyük, renkli olmasına ve karmaşık olmamasına özen gösteriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken önce kullanacağınız resmi ayrıntılı betimleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk, kavramakta zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, zorlanması hâlinde kartı göstermesini, size bakmasını ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için önce, çocuğun kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz, sonra etkinliklere başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, uygulama yaparken istenen eylemi gösterdiğinde, eylemi mutlaka sözel olarak da dile getiriniz.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği, genelleme amacıyla farklı durumlarda ve farklı kişilerle birlikte (örneğin anne, baba, dede, annanne, teyze vb.) yapabilirsiniz.
- Etkinliği farklı eylem resimleri kullanarak çeşitlendirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun çevresinde sık duyduğu/kullanılan eylemleri (yürümek, oturmak, uyumak, yüzme, ağlamak, oynamak, okumak vb.) tek tek resimlerle ifade eden (gerçek nesne resmi ya da çizim) en az 10x10 büyüklüğünde 3 kartı önüne koyunuz. Çocuğunuza örneğin “Hangi resimde çocuk yürüyor?” diye sorarak 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde doğru resmi gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yan yana oturarak birlikte onun sevdiği bir kitabı okuyunuz.

4 Çocuğunuzun ilgisini pekiştiriniz.

3 Çocuğunuzun okuduğunuz hikâye ile ilgili tepkilerini ve yorumlarını dinleyerek yanıtlayınız.

2 Çocuğunuzun sizi dinleyip dinlemediğini takip ediniz.

25-30
AY

KAZANIM: AG 3.26. Kendisine okunan resimli hikâyeyi ilgiyle (resimleri göstererek, başı ile onaylayarak, gösterilen yere bakarak gibi) dinler.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- SOİ 2.6. Sözel ifadeleri anlamak için ipucu almak amacıyla konuşan kişinin yüzünü dikkatle izler.
- AG 3.13. Kendisiyle konuşan kişiyi göz teması kurarak, gülümseyerek ya da ses çıkarma gibi davranışlarla anladığını gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun ilgilenebileceği, sevebileceği renkli ve resimli bir hikâye kitabını, birbirinizin yüzünü görebileceğiniz şekilde 5-10 dakika okuyunuz. Okuma sırasında çocuğunuzun kitabın resimlerini görmesine de fırsat veriniz. Okuma sırasında sadece resimleri anlatmadan yazıları okurken de çocuğunuzun ilgisini gözlemleyiniz. Çocuğunuz ilgiyle (resimleri göstererek, başı ile onaylayarak, gösterilen yere bakarak, anlattıklarını gülümseyerek, şaşıarak, bir sonraki sayfayı merak ettiğinden çevirmeye çalışarak, sorduğunuz sorulara ilişkin resimleri göstererek vb.) dinlerse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Renkli ve resimli, ilgisini çekebilecek bir kitap.

UYGULAMA

Bu kazanımda, kitabı okumadan önce çocuğunuzu vererek kitabı incelemesine, sayfalarını çevirmesine, resimlerine bakmasına izin veriniz. Sonra “Haydi gel, o kitabı birlikte okuyalım.” diyerek çocuğunuzla birbirinizin yüzünü görebileceğiniz şekilde karşılıklı oturarak okumaya başlayınız. Okuma sırasında, ses tonunuzu okuduğunuz parçaya uygun olarak değiştiriniz. Zaman zaman, okuduğunuz kitapta geçen olayları dramatize ederek çocuğunuzun ilgisini çekiniz. Hikâye kitabındaki olayları, çocuğunuzun seviyesine uygun olarak, basitleştirip anlatabilirsiniz. Model olması için üçüncü bir kişiden destek alabilirsiniz. Böylece bu kişi siz kitap okurken başıyla onaylayarak, resimleri göstererek ya da gösterdiğiniz yere ilgiyle bakarak çocuğunuza model olabilir. Çocuğunuzun da bu üçüncü kişiyi fark etmesi için onu yönlendirebilir ve model aldığı durumlarda pekiştirebilirsiniz. Zaman zaman çocuğunuzun yüzüne bakarak tepki vermesi için örneğin resmi göstermesi ya da kafa sallaması için onu beklediğinizi jest ve mimiklerinizle (kaşlarınızı kaldırarak, ellerinizi iki yana açarak vb.) belli ediniz. Çocuğunuz sizi model aldığı anda onaylayarak davranışını pekiştiriniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuzun sizin yüzünüzü görebileceği şekilde oturduğundan emin olunuz.
- Etkinlik için seçtiğiniz kitabın çocuğunuzun gelişim seviyesine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz kitapta yer alan resimlerin mantıklı olmasına, resimlerde canlandırılan olayların anlaşılır olmasına, resimlerin birbirleriyle ilişkili olmasına özen gösteriniz.
- Seçtiğiniz kitapların resimlerinin büyük, renkli olmasına ve karmaşık olmamasına özen gösteriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinliğin her aşamasında önce çocuğunuzun kitaptaki resmi incelemesine izin veriniz.
- Etkinlik sırasında, kitabın resimleri hakkında konuşurken arka arkaya sorular sormayınız.
- Etkinlik sırasında, kitabın resimlerini, sayfaları ile ilişkilendirip olay sıralamasını hatırlatarak ilerleyiniz.
- Çocuğunuz sizi ya da üçüncü kişiyi model aldığı anda mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için etkinliğe başlamadan önce, kitaptaki resimleri çocuğa ayrıntılı olarak betimleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için etkinliği uygularken çocuğu, fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurmasını sağlamak için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği farklı kitaplarla ve resimlerle gerçekleştirerek çeşitleme sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği günün farklı zamanlarda gerçekleştirerek tekrarlayabilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin anne, baba, dede, anneanne, teyze vb.) gerçekleştirmesini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun ilgilenebileceği, sevebileceği renkli ve resimli bir hikâye kitabını birbirinizin yüzünü görebileceğiniz şekilde 5-10 dakika okuyunuz. Okuma sırasında çocuğunuzun kitabın resimlerini görmesine de fırsat veriniz. Okuma sırasında sadece resimleri anlatmadan yazıları okurken de çocuğunuzun ilgisini gözlemleyiniz. Çocuğunuz ilgiyle (resimleri göstererek, başı ile onaylayarak, gösterilen yere bakarak, anlattıklarını gülümseyerek, şaşıarak, bir sonraki sayfayı merak ettiğinden çevirmeye çalışarak, sorduğunuz sorulara ilişkin resimleri göstererek vb.) dinlerse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla birlikte yan yana oturup ona kitap okuyarak resimlerini anlatınız.

3 Çocuğunuz doğru tepki verirse gülümseyerek onaylayınız. Ona doğru yanıtı göstererek söyleyiniz.

2 Çocuğunuza soru sorunuz.

25-30
AY

KAZANIM: AG 3.27. "Ne?", "Kim?", "Nerede?" sorularını anladığını, işaret ederek ya da basit sözcüklerle soruyu cevaplayarak gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

• AG 3.13. Kendisiyle konuşan kişiyi göz teması kurarak, gülümseyerek ya da ses çıkarma gibi davranışlarla anladığını gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunun ilgilenebileceği, sevebileceği renkli ve resimli bir hikâye kitabını birbirinizin yüzünü görebileceğiniz şekilde okuyunuz. Okuma sırasında çocuğunun kitabın resimlerini görmesine de fırsat veriniz. Okuma sırasında çocuğunuza "Kızın sepetinde ne var?", "Ormana kim gitmiş?", "Kurt nerede?" gibi sorularını yöneltiniz. Çocuğunun işaret ederek ya da basit sözcüklerle soruyu cevaplayarak anladığını gösterirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Renkli ve resimli kitaplar.
- 10x10 renkli kartlar.
- Aile albümü.

UYGULAMA

Bu kazanımda resimli kitapları okurken bu resimlerden yararlanarak ya da en az 10x10 boyutunda renkli ve resimli kartlar hazırlayarak soru sözcüklerini çalışabilirsiniz. Örneğin her bir kartta bir hayvanın ya da eşyanın olduğu resimleri göstererek "Bu ne?", aile albümünden "Bu kim?", kendinizin de hazırlayabileceği pencereci kitaplardan "Nerede?" soru sözcüklerini çalışabilirsiniz. Pencereci kitaplar ya da benzer etkinliklerde "Bu sayfada bir ördek var, haydi bul ördek nerede?" gibi çalışabilirsiniz.

Günlük rutin ve etkinlikler sırasında çocuğunuza sorularınızı anlamlı bağlamlarda yöneltiniz. Çocuğunun henüz sözel üretimi yoksa "Bu gözlük kimin?", "Bu terlik kimin?", "TV kumandası nerede?", "Ne düştü?" gibi sorular ya da okuduğunuz kitaptan "Kurt kapıyı açmış." dedikten sonra "Kim açmış?", "Büyükanne şimdi nerede?" gibi sorular sorup göstermesini isteyerek tepki vermesi için 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi yaparken ardı ardına yoğun soru sorarak çocuğunuza sorguya çekiliyormuş, test ediliyormuş izlenimi vermemelisiniz. Aksi takdirde çocuğunuz sizinle iletişim kurmaktan kaçınabilir. Çocuğunuza örneğin "Ne aldın?", "Ne yedin?", "Ne içmek istersin?" gibi sorular yönelttikten sonra 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuz gösterirse pekiştiriniz ve "Top attın.", "Kek yiyorsun.", "Süt içiyorsun." diyerek adlandırınız. Göstermezse ya da adlandırmazsa siz göstererek adlandırınız (Bu kazanımda çocuğunuzdan sözcük üretmesi beklenmemekte sadece anladığını belirten işaret etme ve gösterme tepkileri yeterli kabul edilmektedir ancak yine de çocuğunuz sizi sözel olarak yani söyleyerek model alırsa pekiştiriniz). Bu soru kalıbını renkli ve resimli kitapları okurken de çalışabilirsiniz. Bu ve benzeri etkinlikleri gün içinde sık sık tekrarlayınız.

"Kim?" ve "Nerede?" soru kalıplarını da benzer şekilde çalışınız. Çocuğunuzla "Ne?", "Kim?", "Nerede?" sorularını tek tek çalışıp çocuğunuz ölçütü karşıladıktan sonra diğer soru kalıbına geçerek bu şekilde çalışmaya devam edebilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuza ardı ardına ve çok sık yönergeler vermeyiniz ve soru sormayınız.
- Etkinlik sırasında, anlamlı bağlamlarda gerçek sorular sorunuz.
- Etkinlik için seçtiğiniz kitabın çocuğunun gelişim seviyesine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Etkinlikte çocuğunun sevdiği ve ilgi gösterdiği konular hakkındaki kitapları okuyunuz.
- Seçtiğiniz kitapların resimlerinin büyük, renkli olmasına ve karmaşık olmamasına özen gösteriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlikte çocuğunuz sizi ya da üçüncü kişiyi model aldığı anda mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken kitaptaki her resmi önce ayrıntılı olarak betimleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için etkinliği uygularken çocuğu, fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, kartı göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinlikte çeşitli, renkli ve resimli farklı kitaplar kullanarak çeşitleme yapabilirsiniz.
- Etkinliği günün farklı saatlerinde gerçekleştirerek genelleme yapabilirsiniz.
- Bu soru kalıplarını çocuğun tanıdığı diğer aile üyeleri gibi farklı kişiler aracılığıyla da çalışabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunun ilgilenebileceği, sevebileceği renkli ve resimli bir hikâye kitabını birbirinizin yüzünü görebileceğiniz şekilde okuyunuz. Okuma sırasında çocuğunun kitabın resimlerini görmesine de fırsat veriniz. Okuma sırasında çocuğunuza "Kızın sepetinde ne var?", "Ormana kim gitmiş?", "Kurt nerede?" gibi soruları yöneltiniz. Çocuğunun işaret ederek ya da basit sözcüklerle soruyu cevaplayarak anladığını gösterirse bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla yerde karşılıklı oturunuz.

2 Çocuğunuzun önüne 3 resimli kart “kaşık, yastık, top resmi” koyunuz.

3 Çocuğunuza “hangisiyle yemek yeriz?” diye sorunuz.

4 Çocuğunuzun doğru tepkisini gülümseyerek ve hedef yapıyı tekrar ederek gösterip onaylayınız.

31-36
AY

KAZANIM: AG 3.28. Eylemle ilişkili nesnenin resmini gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.23. Sorulduğunda eylem ile ilişkili nesneyi gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne biri seçilen eylemle ilişkili 3 farklı nesne resmi koyunuz. Çocuğunuza resimli kartları göstererek seçtiğiniz eylemle ilişkili olarak “Hangisiyle yemek yeriz?”, “Hangisine otururuz?”, “Hangisini giyeriz?” gibi sorular sorarak ilişkili nesnenin resmini göstermesini isteyiniz. Gösterdiğinde artı vererek sorduğunuz resmi değiştirip başka bir nesnenin resmini koyarak başka bir eylemle ilişkili nesneyi sorunuz. Gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı resimden, eylemle ilişkili nesneyi gösterdikçe artı verip resmi değiştirerek başka bir nesne resmine geçiniz. Çocuğunuzun önünde her zaman 3 farklı resim olmasına dikkat ediniz. Bu şekilde 5 deneme yapınız, çocuğunuz yapınız. Çocuk beş denemeden üçünde, eylemle ilişkili nesneyi gösteriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Seçilen eylemle ilişkili, en az 10x10 boyutunda nesne/oyuncak resimleri.

UYGULAMA

Çocuğunuzun, “AG 3.23.” etkinlik kartındaki ön koşul beceriyi yerine getirdiğinden emin olunuz.

Çocuğunuza renkli, sade ve karmaşık olmayan en az 10x10 ölçülerinde, bildiği eylemlerle ilişkili üç farklı nesne resmi gösteriniz. “Hangisiyle yemek yeriz?”, “Hangisinde uyuruz?”, “Hangisini yeriz?” gibi sorular sorunuz. Bu kazanımda amacımız çocuğunuzun sözel olarak cevap vermesi değil, anladığını gösteren (işaret etme, bakışlarıyla seçme, kartı size vermesi vb.) tepkileridir. Ancak çocuğunuz sözel tepki verirse örneğin “kaşık” gibi, mutlaka pekiştirerek “Kaşıkla yeriz.” diyerek söylediğini genişletiniz.”

Gündelik hayatta size yardımcı olması için bu eşyaların fotoğrafını çekip sonra da gerçek nesnelerin üzerine yapıştırabilirsiniz. Bu şekilde çocuğunuza bunları göstererek örneğin “Yatakta uyuruz.” diyerek bildiği eylemle, bu eylemlerde kullandığımız eşyaları eşlemesi için ona destek olabilirsiniz.

***Genişletme:** Çocuğun dil gelişim seviyesine uygun olarak ürettiği tepkiye sözcük ekleyip sözcükle aynı anlama gelen bir başka sözcük kullanarak çocuğun dil seviyesini bir üst seviyeye çıkarıp ona model olmaktadır.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çevrede çocuğunuzun dikkatini dağıtacak oyuncakların/nesnelerin veya ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartların sade, renkli olmasına ve karmaşık olmamasına özen gösteriniz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartların tek bir nesneyi resmeden kartlar olmasına dikkat ediniz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartlardaki çocuğunuzun anlayabileceği büyüklükte ve net olduğundan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, eylemler ve resimli kartlar ile ilgili sorularınızı arka arkaya sormayınız. Sorunuzu sorduktan sonra çocuğunuzun yanıt vermesi için bir süre bekleyerek fırsat veriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz eylem ile ilişkili nesnenin resmini doğru olarak gösterirse gülümseyerek, aferin diyerek, başını okşayarak, alkışlayarak veya yiyecek vererek çocuğunuzu pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı gerçekleştirirken kullandığınız resim, gerçekleştireceğiniz eylem veya nesneyi betimleyerek önce tanımasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için etkililiği yaparken çocuk, yüz ifadelerini taklit etmekte zorlanıyorsa çocuğun istenileni göstermesini, size bakmasını ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için önce, çocuğun kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz, sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği çeşitlendirme amacıyla farklı renkli ve resimli kitaplar kullanarak da çalışabilirsiniz.
- Etkinliği sık kullandığınız farklı eylem ve nesne resimlerle (eylemde kullanılan farklı nesneler) çalışarak gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği günün farklı zamanlarında tekrarlayarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin teyze, hala, kardeş vb.) gerçekleştirmelerini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne biri seçilen eylemle ilişkili 3 farklı nesne resmi koyunuz. Çocuğunuza resimli kartları göstererek seçtiğiniz eylemle ilişkili olarak “Hangisiyle yemek yeriz?”, “Hangisine otururuz?”, “Hangisini giyeriz?” gibi sorular sorarak ilişkili nesnenin resmini göstermesini isteyiniz. Gösterdiğinde artı vererek sorduğunuz resmi değiştirip başka bir nesnenin resmini koyarak başka bir eylemle ilişkili nesneyi sorunuz. Gösterirse artı veriniz. Bu şekilde önüne konulan 3 farklı resimden eylemle ilişkili nesneyi gösterdikçe artı verip resmi değiştirerek başka bir nesne resmine geçiniz, çocuğun önünde her zaman 3 farklı resim olmasına dikkat ediniz. Bu şekilde 5 deneme yapınız. Çocuk beş denemeden üçünde, eylemle ilişkili nesneyi gösteriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla kitap okuyunuz.

2 Çocuğunuza resimleri göstererek "Hangisi küçük?" diye sorunuz.

3 Çocuğunuza resimleri göstererek "Hangisi büyük?" diye sorunuz.

4 Çocuğunuzun doğru tepkisini onaylayınız ve hedef yapıyı tekrar ediniz.

31-36
AY

KAZANIM: AG 3.29. Sıfatları anladığını davranışlarla gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.9. Adını sıkça duyduğu nesneler arasından söylenen nesneyi işaret ederek gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzu bir hafta süresince gözlemleyiniz. Kullandığınız sıfatlara ilişkin tepkilerini not alınız. Çocuğunuz günlük hayatta sık kullandığınız sıfatlara beş denemenin üçünde doğru tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Renkli ve resimli kitaplar.
- Oyuncaklar/nesneler.

UYGULAMA

Çocuğunuzla geçirdiğiniz günlük rutin ve etkinliklerde kullandığınız sıfatlara (Sıfat; ismi niteleyen ön addır. Örneğin “elma” kırmızı, tatlı, ekşi,taze elma gibi sıfatlar olabilir.) ilişkin çocuğunuzun tepkilerini gözlemleyiniz. Yemek yerken, oyun oynarken, banyo yaparken, gezerken sürekli çocuğunuzun gelişim seviyesine uygun olarak sıfat kullanınız. Örneğin beslenme zamanı “sıcak süt” diyerek sütünüzü içiniz. Sütünüze şeker katıp “şekerli süt” deyiniz. Bu şekilde pek çok farklı etkinlik ya da rutinde sıfatları kullanınız. Çocuğunuza süt için “sıcak süt” dediğinizde çocuğunuz süte dikkatli yaklaşıyorsa, içmeden önce sütü üflüyorsa bu sıfatı anlıyor demektir. Çocuğunuza kitap okurken resimleri gösterip “Kız çok küçük bir evde oturuyormuş. Hangi ev küçük?” diye sorunuz. Çocuğunuz küçük evi göstererek doğru tepki verirse pekiştiriniz. Tepki vermezse ya da yanlış tepki verirse doğrusunu göstererek ve söyleyerek model olunuz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çevrede çocuğunuzun dikkatini dağıtacak oyuncakların/nesnelerin veya ses kaynaklarının olmadığından emin olunuz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartların sade, renkli olmasına ve karmaşık olmamasına özen gösteriniz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartların tek bir nesneyi resmeden kartlar olmasına dikkat ediniz.
- Etkinlikte kullanacağınız resimli kartlardaki resimlerin, çocuğunuzun anlayabileceği büyüklükte ve netlikte olduğundan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza, eylemler ve resimli kartlar ile ilgili sorularınızı arka arkaya sormayınız. Sorunuzu sorduktan sonra, çocuğunuzun yanıt vermesi için bir süre bekleyerek ona fırsat veriniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz eylem ile ilişkili nesnenin resmini doğru olarak gösterirse gülümseyerek, “Aferin.” diyerek, başını okşayarak, alkışlayarak veya yiyecek vererek çocuğunuzun pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı gerçekleştirirken kullandığınız resim, gerçekleştireceğiniz eylem veya nesneyi betimleyerek önce tanımasını sağlayınız.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, yüz ifadelerini taklit etmekte zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Etkinliği çeşitlendirme amacıyla farklı renkli ve resimli kitaplar kullanarak da çalışabilirsiniz.
- Etkinliği sık kullandığınız farklı eylem ve nesne resimlerle (eylemde kullanılan farklı nesneler) çalışarak gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği günün farklı zamanlarında tekrarlayarak çeşitlendirebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuzla diğer aile üyelerinin (örneğin teyze, hala, kardeş vb.) gerçekleştirmelerini sağlayabilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzu bir hafta süresince gözlemleyiniz. Kullandığınız sıfatlara ilişkin tepkilerini not alınız. Çocuğunuz günlük hayatta sık kullandığınız sıfatlara beş denemenin üçünde doğru tepki veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğa “Burası benim evim olsun.”
diyerek orta katı işaret ediniz.

2 Küçük bir oyuncak bebeği uzatarak “Bu bebek
benim evimin üstünde
otursun.” deyiniz.

3 Küçük bir oyuncak bebeği
uzatarak “Bu bebek benim evimin
altında otursun.” deyiniz.

4 Gülümseyerek
altında-üstünde
hedef sözcükleri
tekrarlayınız.

31-36
AY

KAZANIM: AG 3.30. İletişim sırasında kullanılan yer bildiren terimleri anladığını davranışlarla gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.24. Yer bildiren bir terimi anladığını davranışlarıyla gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne bir sepet ve 3 çift nesne (örneğin iki küp, iki araba, iki elma gibi) koyunuz. Sepeti çocuğunuz önüne yerleştiriniz ve "Bu elmayı sepetin içine koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer elmayı vererek "Bu elmayı sepetin dışına koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuzun önüne küçük bir masa/sehpa, oyuncak bebek yatağı gibi bir nesne ve 3 çift nesne koyunuz. Çocuğunuza bir küp uzatarak "Bunu masanın altına koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer küpü uzatarak "Bunu masanın üstüne koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuz içinde-dışında, altında-üstünde gibi yer bildiren terimlere üç denemenin ikisinde uygun tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- İçinde-dışında, altında-üstünde çalışabileceğiniz kutu, kâse, masa, sehpa vb.
- Bebek evi, oyuncak yatak gibi bu nesnelerin içine-dışına, altına-üstüne koyabileceğiniz küçük oyuncak bebekler, hayvan figürleri vb.

UYGULAMA

Etkinliği, "AG 3.24." etkinlik kartındaki gibi çalışınız. Günlük rutin ve etkinlikler sırasında sık sık yer bildiren terimleri kullanmaya özen gösteriniz. Örneğin "Tabaklar masanın üstünde.", "Masanın altına kaşık düşmüş mü?", "Dolabın içinden çorap al", "Sepetin dışındaki oyuncakları içine koy.", "Bebegin koltuğun arkasına düşmüş.", "Önüne ne döktün?" gibi ifadelerle bu kavramları gündelik hayatınızın bir parçası hâline getirerek çocuğunuzun tepkilerini gözlemleyiniz. Doğru tepkilerini pekiştiriniz. Yanlış tepki verdiğinde ya da hiç tepki vermediğinde "Bak, topun koltuğun altında." gibi ifadelerle ona model olunuz. Örneğin küçük bir bebek eviyle ya da tepsilerin arasına ve dört bir tarafına dizeceğiniz kavanozları üst üste koyarak "alt-üst" çalışması yapabileceğiniz bir ortam hazırlayınız. Daha sonra "Burası 3 katlı bir ev." deyiniz. Küçük oyuncakları, bebekleri, hayvan figürlerini veya maketleri alarak "Bu bebek üst katta, bu bebek alt katta otursun." diyerek en üst ve en alt katlara birer bebek yerleştiriniz. Orta katı göstererek "Burada ben oturuyorum." deyiniz. Kalan oyuncaklar, bebekler, hayvan figürleri ve maketleri de çocuğunuza birer birer vererek "Bu bebeği benim evimin üstüne koy." deyiniz. Çocuğunuza, diğer bebeği de vererek "Bu bebeği de benim evimin üstüne koy." deyiniz ve çocuğun tepki vermesi için 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuzun doğru tepkilerini pekiştiriniz. Çocuğunuz, yanlış tepki verdiğinde bebeği siz yerleştirip "altında-üstünde" terimlerini kullanarak ona model olunuz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuza, soruları arka arkaya sormayınız ve ona yönergeler vermeyiniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz sizi model aldığında ya da kendiliğinden terimleri kullanmaya başladığında mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.
- Bu kazanımda amacın çocuğunuzun sözcük söylemesi olmadığı ancak çocuğunuz sözcük söylerse de pekiştirmeniz gerektiğini unutmayınız.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken önce kullanacağımız nesne veya oyuncaklara çocuğunuzun dokunmasını sağlayarak tanımasını sağlayınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulama yaparken çocuğunuza, işlem basamaklarını betimleyiniz ve gerektiğinde ona fiziksel olarak destek olunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için önce, çocuğun kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz, sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği çeşitlendirme amacıyla farklı nesneleri ve oyunları kullanabilirsiniz.
- Etkinliği gün içerisinde farklı durumlarda (örneğin çamaşır sepetini doldururken, bulaşık makinesini boşaltırken vb.) ve rutinler (örneğin yemek yerken, banyo yaparken vb.) sırasında kullanabilirsiniz.
- Etkinliği genellemek amacıyla çocuğunuz ile diğer aile üyelerinin (örneğin baba, dede, babaanne vb.) iletişim kurmasını sağlayabilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuzun önüne bir sepet ve 3 çift nesne (örneğin iki küp, iki araba, iki elma gibi) koyunuz. Sepeti çocuğunuzun önüne yerleştiriniz ve "Bu elmayı sepetin içine koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer elmayı vererek "Bu elmayı sepetin dışına koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuzun önüne küçük bir masa/sehpa, oyuncak bebek yatağı gibi bir nesne ve 3 çift nesne koyunuz. Çocuğunuza bir küp uzatarak "Bunu masanın altına koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Sonra diğer küpü uzatarak "Bunu masanın üstüne koy." diyerek 5 saniye bekleyiniz. Bu işlemi sıralarını değiştirerek 3'er kez tekrarlayınız. Çocuğunuz içinde-dışında, altında-üstünde gibi yer bildiren terimlere üç denemenin ikisinde uygun tepki veriyorsa bu kazanıma geçebilirsiniz.

1 Bütün bir pizzadan bir dilim kesiniz.

2 "Bir parça pizza kestim." diyerek çocuğunuza veriniz.

3 "Bu pizzanın eksik parçası nerede?" diye sorunuz.

4 "Evet, bu parçayı pizzadan kestik, bak." diyerek bütün-parça ilişkisini vurgulayınız.

31-36
AY

KAZANIM: AG 3.31. Sorulduğunda bir bütünün parçasını gösterir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımı yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.30. İletişim sırasında kullanılan yer bildiren terimleri anladığını davranışlarla gösterir.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne bir tabağa 3 tane her biri farklı birer dilim mevsim meyvesi örneğin elma, portakal, şeftali, karpuz dilimi koyunuz. Bir tane de, sadece bir dilimi kesilerek alınmış elma koyunuz. “Hangisi bu elmanın parçası?” diye sorunuz. Bu şekilde örneğin bir dilimi alınmış bir pizza, bir parçası alınmış yapboz gibi önünde yer alan 3 farklı malzemeden hangisinin bütünün parçası olduğunu göstermesini isteyiniz. Çocuğunuzun üç denemesinden ikisinde uygun tepki veriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Meyve, pizza gibi parçalara bölünebilecek malzemeler.

UYGULAMA

Günlük rutin ve etkinlikler sırasında beslenme vakti, oyun zamanı gibi bu kazanımı desteklemek mümkündür. Örneğin başlangıçta evcilik/mutfak malzemeleriyle legoları birbirine karıştırabilirsiniz. Daha sonra da “Haydi evcilik/mutfak malzemelerini bu sepete; legoları bu sepete koyalım.” diyebilirsiniz. Böylece lego setinin parçalarını bu sete; evcilik/mutfak setinin küçük parçalarını da bu sete eşleyebilirsiniz. Çocuğunuz bu yolla bir bütünün küçük parçalarına ilişkin farkındalık geliştirmiş olur.

Çocuğunuzun bütünün parçalarına ilişkin farkındalık geliştirmesi için aldığınız bir pizza ya da yaptığınız böreği, çocuğunuzla beraber parçalarına ayırıp aile fertlerine/misafirlere ikram edebilir sonra da tepsiye dönüp elinizdeki parçayı bütünden kopardığınızı hatırlatabilirsiniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Etkinlik sırasında, çocuğunuza arka arkaya sorular sormayınız ve onu sürekli yönlendirmeyiniz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza, tepki vermesi için en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuzun etkinliğe karşı ilgisini takip ederek ilerleyiniz. Çocuğunuz ilgi göstermiyorsa etkinliği sürdürmek için ısrarcı olmayınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz sizi model aldığında ya da kendiliğinden terimleri kullanmaya başladığında mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken kullanacağınız nesne ve oyuncaklara dokunmasını sağlayarak tanıtınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğa, işlem basamaklarını betimleyiniz ve gerekiyorsa ona fiziksel destek veriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa onu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken göz kontağı kurması için çocuğu fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun rahatsızlık duyduğu bir nesne (örneğin şeftali, limon, ayva vb.) olduğu takdirde, bu nesneyi bir sonraki denemede kullanmayınız.

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı malzemelerle (örneğin pizza, kek, pasta, meyve vb.) uygulayarak çeşitleme yapabilirsiniz.
- Etkinliği farklı durumlarda (örneğin yemek yerken, yemek hazırlarken, sofrayı toplarken vb.) ve rutinlerde (örneğin banyo yaparken, diş fırçalarken vb.) tekrarlayarak gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği gün içerisinde farklı zamanlarda gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuzun önüne bir tabağa 3 tane her biri farklı birer dilim mevsim meyvesi örneğin elma, portakal, şeftali, karpuz dilimi koyunuz. Bir tane de, sadece bir dilimi kesilerek alınmış elma koyunuz. “Hangisi bu elmanın parçası?” diye sorunuz. Bu şekilde örneğin bir dilimi alınmış bir pizza, bir parçası alınmış yapboz gibi önünde yer alan 3 farklı malzemeden hangisinin bütünün parçası olduğunu göstermesini isteyiniz. Çocuğunuzun üç denemesinden ikisinde uygun tepki veriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

1 Çocuğunuzla oyuncak hayvanlarla çiftlik/ hayvanat bahçesi gibi bir oyun kurunuz.

2 Çocuğunuza ilişkisiz iki yönerge (örneğin “Aslana su içir.” ve “Aslanın saçlarını tara.”) veriniz.

3 Çocuğunuzun, aslana su içirmesini izleyiniz.

4 Çocuğunuzun, aslanın saçını taramasını izleyiniz.

5 Çocuğunuza “Aslana su içirdin ve aslanın saçını taredin.” deyip hedef yapıyı tekrarlayarak onaylayınız.

31-36
AY

KAZANIM: AG 3.32. Birbirinden bağımsız art arda verilen iki yönergeyi yerine getirir.

ÖN KOŞULLAR: Çocuğunuzun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- AG 3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.
- AG 3.21. İki aşamalı basit ve birbiriyle ilişkili yönergelere uyar.

DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuza birbirinden bağımsız art arda iki yönerge veriniz ve tepki vermesi için 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuzun önüne yönerge vermenize yardımcı olacak nesneler (fincan/tabak-kaşık, top-sepet, bebek-yatak/tarak) koyunuz. Daha sonra "Bebeğin saçını tara.", "Topu sepete koy." ya da "Bebeği doyur sonra saçını tara." ya da "Bebeği uyut.", "Bebeğe çay içir." ya da "Saçını tara.", "Çay iç." gibi birbiriyle ilişkisiz iki yönergeyi art arda veriniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde yönergeleri yerine getiriyorsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Evcilik malzemeleri, hayvan figürleri gibi çocuğunuzun ilgisini çeken oyuncaklar/nesneler.

UYGULAMA

Günlük rutin ve etkinlikler sırasında beslenme ve oyun zamanı gibi zamanlarda bu kazanımı desteklemek mümkündür. Birbirinden bağımsız/ilişkisiz 2 aşamalı yönerge ile kastedilen ilk aşama ile ikinci aşama yönerge arasında bağlantı olmamasıdır. Yani "Masaya otur, yemeğini ye." yönergesi ikinci aşamanın yapılması için ilk aşamanın yapılmasıdır ve aralarında ilişki vardır. Oysa "Saçını tara, yemeğini ye." yönergeleri arasında öncelik-sonralık bakımından ya da bir işin parçaları olması gibi bir ilişki bulunmamaktadır.

Çocuğunuza iki aşamalı ve birbirinden bağımsız yönerge verirken yönergelerin ikisini de aynı anda yani arka arkaya vermeniz gerekir. Çocuğunuz tek aşamalı yönergeyi yerine getirmesine rağmen ikinci aşamaya geçemiyorsa ve verdiğiniz ilk aşamaya takılıp kalıyor, örneğin bebekle oynamaya dalıyorsa, o zaman "Ayağa kalk, burnuna dokun ya da zıpla, saçına dokun." gibi yönergeler de verebilirsiniz.

Çocuğunuzla kurduğunuz evcilik, çiftlik ya da hayvanat bahçesi oyunları yönerge vermeniz için pek çok fırsat sunar. Örneğin çocuğunuza oyun sırasında "Haydi, aslana su içir, saçlarını tara." yönergesini vererek 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuz yönergeyi yerine getirirse pekiştiriniz. Yapmazsa yönergeyi tekrarlayarak 5 saniye bekleyiniz. Yaparsa pekiştiriniz, yapamazsa jest ve mimiklerinizle ipucu veriniz. Örneğin suyu ya da tarağı işaret ediniz. Yönergeyi yerine getirirse pekiştiriniz, yapamazsa siz model olunuz. Birlikte su içirip saçını tarayınız. Bu şekilde farklı hayvanlar için birbirinden ilişkisiz yönergeler vererek çalışmaya devam ediniz.

DİKKAT EDİLECEK KONULAR

- Uygulama sırasında, çocuğunuzun dikkatinin sizin üzerinizde olduğundan emin olunuz.
- Uygulama sırasında, çocuğunuzun sizi rahatça izleyebileceği biçimde yüz yüze bir pozisyonda olduğunuzdan emin olunuz.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuza tepki vermesi için mutlaka en az 5 saniye zaman tanıyınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz yönergeleri yerine getirmeye başladıkça çocuğunuza, jest ve mimiklerinizle verdiğiniz ipuçlarınızı geri çekiniz. Çocuğunuzun sadece sözel ifadelerle tepki vermesini bekleyiniz.
- Etkinlik sırasında, yönerge verirken konuşma hızınızın normal hızda olmasına özen gösteriniz.
- Etkinlik sırasında, yönergeleri art arda vermemeye özen gösteriniz. Çocuğunuza bir yönergeyi yerine getirdikten sonra diğerini vermeniz durumunda, bu iki aşamalı yönerge değil tek aşamalı yönerge anlamına geleceğini unutmayınız.
- Etkinlik sırasında, çocuğunuz sizi model aldığı anda ya da kendiliğinden terimleri kullanmaya başladığında mutlaka memnuniyetinizi göstererek pekiştiriniz.

YETERSİZLİKLERE GÖRE ETKİNLİKLERDEKİ UYARLAMALAR

- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken kullanacağınız nesne ve oyuncakları tanıtmak amacıyla çocuğunuzun bunlara dokunmasına fırsat veriniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken işlem basamaklarını seslendirerek betimleme yapınız ve gereksinim duyuyorsa fiziksel olarak destekleyiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuk zorlanıyorsa fiziksel olarak destekleyebilirsiniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, zorlanması hâlinde göstermesi, size bakması ve uygun sesler çıkarmasını olumlu davranış olarak kabul edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, önce kullandığı işitmeye yardımcı teknolojinin (işitme cihazı veya koklear implant) çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz sonra etkinliklere başlayınız.
- Otizm spektrum bozukluğu olan ya da otizm spektrum bozukluğu riski taşıyan çocuk için, uygulamayı yaparken çocuğun sizinle göz kontağı kurması için fiziksel olarak destekleyebilirsiniz (örneğin çenesinden tutup çevirerek).

ETKİNLİK ÇEŞİTLEMELERİ VE GENELLEME

- Bu etkinliği farklı malzemelerle (örneğin pizza, kek, pasta, meyve vb.) uygulayarak çeşitleme yapabilirsiniz.
- Etkinliği farklı durumlarda (örneğin yemek yerken, yemek hazırlarken, sofrayı toplarken, banyo yaparken, diş fırçalarken vb.) tekrarlayınız.
- Etkinliği gün içerisinde farklı zamanlarda gerçekleştirebilirsiniz.
- Etkinliği çocuğunuz ilerleme gösterdikçe ev dışı ortamlarda (örneğin alışverişteyken, parktayken, misafirlikteyken vb.) gerçekleştirebilirsiniz.

SON DEĞERLENDİRME

Çocuk bu beceriyi yapıyor mu?

Çocuğunuza birbirinden bağımsız art arda iki yönerge veriniz ve tepki vermesi için 5 saniye bekleyiniz. Çocuğunuzun önüne yönerge vermenize yardımcı olacak nesneler (fincan/tabak-kaşık, top-sepet, bebek-yatak/tarak) koyunuz. Daha sonra "Bebeğin saçını tara.", "Topu sepete koy." ya da "Bebeği doyur sonra saçını tara." ya da "Bebeği uyut.", "Bebeğe çay içir." ya da "Saçını tara.", "Çay iç." gibi birbiriyle ilişkisiz iki yönergeyi art arda veriniz. Çocuğunuz beş denemenin üçünde yönergeleri yerine getiriyorsa bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

